

revista economică

14 ^{9•IV}
1976

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

**INDUSTRIA ALIMENTARA
și exigențele
consumatorilor**

Rădăcini viguroase într-un trecut glorios

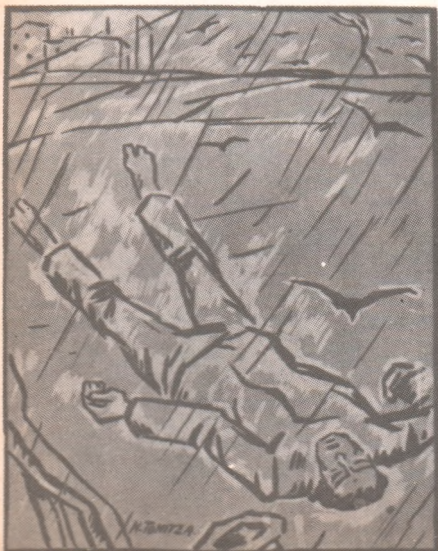
„Partidul nostru comunist este continuatorul celor mai bune tradiții ale luptei de veacuri a poporului român pentru libertate națională și socială, el întruchipează trăsăturile înaintate ale proletariatului, are rădăcini viguroase în mișcarea muncitorească din România”.

NICOLAE CEAUȘESCU

O demonstrație a muncitorilor din București (1914)

Muncitorii din România solidarizându-se cu revoluția rusă din 1905

Impușcarea muncitorilor care au demonstrat în București la 13 Decembrie 1918.

(desen de N. Tonitza)

Îndelungată, grea, eroică a fost lupta poporului român împotriva exploatării și asuprii, pentru eliberarea națională și socială, pentru unirea într-un singur stat național și făurirea socialismului pe pământul României.

Ideile revoluționare marxist-leniniste, pătrunzând adânc în rindurile muncitorilor, le-au dat o orientare clară, forță de luptă și organizare care au dus la formularea primului program revoluționar marxist din țara noastră, la înființarea Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România în 1893. Socialiștii români au desfășurat o amplă activitate de mobilizare a clasei muncitoare care și-a manifestat activ solidaritatea cu țărăimea, constituind începutul alianței muncitorești-țărănești — a celei mai puternice forțe sociale și politice a societății noastre.

Mișcarea muncitorească românească și-a afirmat din plin internaționalismul proletar, adăuziunea la ideea autodeterminării naționale și a militat cu hotărâre pentru unirea Transilvaniei cu România. „Se poate spune — după cum se arată în Programul P.C.R. — că încă de la începuturile sale mișcarea noastră muncitorească a fost prezentă atât în momentele hotărâtoare ale dezvoltării poporului român, cât și în marile bătălii revoluționare internaționale”.

INDUSTRIALIZAREA — CONDIȚIE ESENȚIALĂ A PROGRESULUI, INDEPENDENȚEI ȘI SUVERANITĂȚII NAȚIONALE

PROBLEMA CREĂRII unei industrii naționale a constituit, încă de la început, o preocupare consecventă și principială a mișcării noastre muncitorești. Ea a străbătut ca un fir roșu documentele programatice ale „Asociației lucrătorilor“, ale primului partid politic al clasei muncitoare, ale Partidului Social-Democrat, ale Partidului Socialist, paginile presei muncitorești, reprezentând un element de continuitate și tradiție al gândirii marxiste mai ales de după crearea Partidului Comunist Român. De aceea, tovarășul Nicolae Ceaușescu aprecia, pe bună dreptate, că „de la primele sale începuturi, mișcarea muncitorească și socialistă din România, reprezentanții ei de seamă, au văzut în industrie condiția vitală a dezvoltării țării noastre.“¹⁾

Sub amprenta formării statului național unitar

PRIN CONTRIBUȚIILE TEORETICE prețioase ale lui C. Dobrogeanu-Gherea, Panait Mușoiu, C. Racovski, ș.a. încă din secolul trecut, marxistii români marchează o linie de continuitate în domeniul industrializării. Ceea ce n-a fost, însă, clarificat în vechea ideologie socialistă se referă la posibilitatea și modalitățile înlăturării industrializării, problema care urma să fie elucidată abia după crearea Partidului Comunist Român.

După primul război mondial, termenii în care se pune problema industrializării se schimbă, se dezvoltă considerabil. „Profundele mutații săvârșite în configurația geografică, politică și socială a lumii după primul război mondial — se arată în Programul P.C.R. adoptat la Congresul al XI-lea — au determinat un nou și puternic avânt al dezvoltării forțelor de producție pe plan internațional, un mare pas înainte în cunoașterea științifică, în progresul tehnicii, în viața culturală a popoarelor, au ridicat pe o treaptă nouă întreaga civilizație a societății omenesci... În acest context general al loc și în țara noastră schimbări profunde în dezvoltarea economică și socială, se naște o vie efervescentă politică, în centrul căreia un rol tot mai important îl joacă clasa muncitoare, clasa cea mai avansată a societății“²⁾.

Evoluția vieții social-economice și politice a țării noastre, în perioada de după primul război mondial, poartă amprenta formării statului național unitar, a reformei agrare din 1921 și a încheierii, în linii mari, a revoluției industriale, evenimente care au accelerat formarea pieței interne a capitalismului în țara noastră, stimulând dezvoltarea mai accentuată a forțelor de producție, îndeosebi a industriei, ceea ce a exercitat o puternică influență asupra vieții economico-sociale a țării. Într-adevăr, după sfârșitul primului război mondial și formarea statului național unitar, România intră într-o nouă etapă a dezvoltării sale istorice, dar toată această evoluție are loc în condițiile crizei imperialismului, a sistemului capitalist, proces istoric ireversibil, inaugurat de Marea Revoluție Socialistă din Octombrie, care a deschis o nouă eră în dezvoltarea societății omenesci — era trecerii omenirii de la capitalism la comunism. După cum se știe, în aceste condiții istorice, formarea Partidului Comunist Român „a marcat o etapă nouă, superioară, atât pe plan politic și ideologic, cât și organizatoric în mișcarea revoluționară din România, în dezvoltarea detașamentului de avangardă al clasei muncitoare, a dat un nou și puternic avânt luptelor politice și sociale desfășurate de masele largi populare din țara noastră“³⁾.

Este un fapt că gândirea economică marxistă din România acestei perioade s-a dezvoltat în condițiile unei polemici intense cu burghezia, dar și a unor clarificări cu ea însăși, diferitele orientări având însă — așa cum recunoștea în epocă ziarul „Socialismul“ din 17 martie 1922 — aceeași bază de clasă, aceeași paternitate ideologică și același ideal, și dacă au existat deosebiri de tactică cităva vreme, adevărul este că ceea ce le era comun și le unea era mai puternic decât ceea ce le deosebea.

În aprecierea caracterului și structurii economiei românești, tuturor gânditorilor marxști, fără deosebire de apartenență la un partid sau altul, le-a fost comun efortul de a lupta împotriva diferitelor versiuni ale teoriei retrograde a „eminanței agrare“ a României. Combaterea de către gânditorii comunisti a concepțiilor ostile industrializării constituie o mărturie de preț a continuității preocupărilor P.C.R. pentru dezvoltarea forțelor de producție ale țării, pe baza industrializării.

În condițiile crizei generale a capitalismului

ÎN LUPTA DUSĂ împotriva adeptilor de toate categoriile ai teoriei „România — țară eminentamente agricolă“, ca și împotriva limitelor sociale și inconsecvențelor politicii burgheze de industrializare, opțiunea marxștilor pentru industrialism decurgea din concepția lor materialist-dialectică asupra dezvoltării societății, din corelațiile obiective dintre cele două sectoare ale producției, ca și din idealul emancipării sociale a celor ce muncesc. Demonstrând științific caracterul inexorabil al industrializării țării, marxștii români au denunțat, atât opoziția conservatoare și poporanistă față de acest proces, cât și caracterul contradictoriu și rapace al măsurilor luate de cirmuitoarii țării, lipsa de fermitate a guvernelor pentru protejarea industriei naționale. Ei nu au respins industrializarea capitalistă pentru că era contradictorie și limitată. Dimpotrivă, ei au susținut-o pornind de la demarcația dintre noțiunile de mașină și capital, de la ideea lui Marx că „mașina este tot atât de puțin o categorie economică ca și boul care trage plugul“ și că „actuala folosire a mașinilor este una din relațiile actualului nostru sistem economic, însă modul de folosire a mașinilor nu trebuie confundat cu mașinile înseși“⁴⁾. Această precizare stă la baza ideii că proletariatul trebuie să militeze pentru industrializare, chiar dacă aceasta este capitalistă, dar trebuie să lupte, în același timp, împotriva cadrului ei social, a consecințelor ei negative. „Nu se pune problema dacă mașina e rea sau bună — scria la 11 mai 1935, ziarul „Cuvântul liber“. Adevărata problemă se situează pe un alt plan. Mașina considerată în ea însăși nu poate fi decât bună. Numai întrebunțarea ei a ajuns să fie favorabilă pentru unii, dezastruoasă pentru alții. Nu poți vorbi de mașină fără să te întrebi cine o conduce (stăpânește — GC) și fără să legi caracterul consecințelor ei de modul de întrebunțare“⁵⁾.

Combătând, într-o formă sau alta, diversele și subtilele variante ale teoriei „eminanței agrare“, inclusiv sub forma costurilor comparative de producție, studiile și articolele de poziție ale gânditorilor marxști subliniau că de afirmarea unei industrii naționale puternice și diversificate depinde asigurarea schimburilor internaționale echivalente, independența economică și suveranitatea națională a țării.

Departate de a susține o orientare autarhică, marxștii n-au rupt niciodată viața economică a țării noastre de circuitul economic mondial, dar s-au opus cu îndrăzneală tendințelor reacționare de a „încremeni“ stadiul pe care-l cunoștea România în diviziunea internațională capitalistă a muncii. Ei au arătat, în același timp, că există, în mod obiectiv, o anumită interdependență a economiilor naționale, determinată de diviziunea internațională a muncii, că împărțirea lumii într-una agrară, înapoiată, și în alta industrială, înaintată, nu este nici justificată și nici justă. Punând accentul principal pe complexul economic național armonios dezvoltat, autorul lucrării „Europa agrară și Europa industrială“ scria, în 1935, că industrializarea României trebuie privită și în con-

¹⁾ Nicolae Ceaușescu, România pe drumul desăvârșirii construcției socialiste vol. I., Editura Politică, 1968, p. 22.

²⁾ Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Editura politică 1975, p. 38—39.

³⁾ Op. cit. p. 40.

⁴⁾ K. Marx, F. Engels, Opere, vol. 27, Editura Politică, 1965, p. 432.

textul interdependențelor economice, cu condiția respectării suveranității sale naționale, a unui „complementarism economic bilateral“, bazat pe cooperare reciproc avantajoasă. Este sugestiv de menționat că în gândirea economică marxistă din țara noastră, preocuparea pentru statuarea unei noi ordini economice internaționale are tradiții valoroase, încă din această perioadă.

În gândirea noastră economică marxistă dintre cele două războaie mondiale apar noi argumente în favoarea industrializării în luptă cu felurite și abile concepții antiindustrialiste sau inconsecvent industrialiste. Dar, în această perioadă, prevalează preocupările pentru problemele practice ale procesului de înlăptuire a industrializării, ale căilor, metodelor și chiar ale ritmului, referiri care atestă deplasarea preocupării lor spre aspectele înlăptuirii efective ale acesteia. Gândirea economică marxistă se străduiește să răspundă acum la întrebările: Cu ce industrie începem? Este sau nu justificată demararea industrializării cu ramurile industriei grele? Care vor fi consecințele uneia sau alteia din metodele industrializării?

Acum, când, „după sfârșitul primului război mondial și formarea statului național unitar, România intră într-o nouă etapă a dezvoltării sale istorice“⁵⁾, problemele metodei industrializării României intrau deplin în actualitate și solicitau răspuns, cu atât mai mult cu cât acest proces se desfășura în alte condiții istorice decât cele pe care le cunoscuse Anglia sau alte țări, și anume în condițiile crizei generale a capitalismului. În aceste condiții se impunea mai mult ca oricând trecerea hotărâtă la crearea industriei naționale, pe baza ramurilor industriei grele, deoarece astfel însăși corelațiile reproducerii s-ar fi răzburat. Așa cum arăta „Socialismul“, țărăniști, susținători ai unei structuri agrariene, s-au văzut, la un moment dat, împinși fără voia lor spre industrie datorită imposibilității obiective de a se baza mult timp pe agricultură. Devenise evident că România avea urgentă nevoie de o industrie proprie de mașini și utilaje, pe de o parte, pentru a nu rămâne tributară străinătății, iar pe de alta, pentru a asigura industrializarea rapidă a țării. În paginile presei marxiste, apar numeroase luări de poziție împotriva concepțiilor și politicii oficiale susținătoare nu ale unei mari industrii prelucrătoare, ci ale unor industrii caracterizate printr-un proces tehnologic sumar și simplu, bazat, în cea mai mare parte, pe importul de semifabricate, piese și subansamble din străinătate. Aceste „industrii parazitare“, prezentate ca „industrie grea“, erau subvenționate de stat, pe seama maselor muncitoare. Susținătorii marxisti ai dezvoltării unei puternice industrii naționale de prelucrare, combătând o asemenea stare de lucruri, au subliniat necesitatea ca statul să protejeze acea industrie prelucrătoare care să fie efectiv creatoare de valori materiale superioare, deoarece — așa cum scria ziarul „Unificarea socialistă“ din 18 iunie 1933 — „rostul hotărâtor al unei industrii naționale constă în valorile noi create prin procesul de transformare a materiilor prime în produse finale“.

Conturându-se tot mai evident, în disputa aprinsă cu ideologii burghezi, îndeosebi țărăniști, și în conformitate cu realitățile concrete ale economiei românești, conceptul de industrializare reprezenta deja, încă din perioada interbelică, un bun câștigat, un tezaur teoretic neprefuit, pe care Partidul Comunist Român l-a moștenit, l-a dezvoltat și l-a transpus cu succes în practica refacerii economice de după 23 August 1944, și apoi a industrializării României, în noile condiții istorice, proces care, într-o perioadă istorică scurtă, a transformat profund fizionomia societății românești.

România — țară „eminamente“ industrializată

PRELUÎND conceptele de bază și tradițiile gândirii noastre marxiste din trecut cu privire la industrializarea țării, Conferința Națională a P.C.R. din 1945 a pus la ordinea zilei mobilizarea forțelor pentru redresarea și dezvoltarea economiei naționale, „a elaborat programul transformărilor democratice ce se impuneau în acea etapă, indicind ca obiectiv principal pentru asigurarea progresului general al societății românești trecerea la industrializarea țării“⁶⁾.

Conferința a demonstrat, pînă la ultimele consecințe, nu numai imperativul industrializării țării pe baza dezvoltării prioritare a ramurilor industriei grele, hotărâtoare, dar și posibilitatea reală, în ciuda tuturor greutăților existente, precum și modalitatea practică a înlăptuirii ei în primul

rînd pe seama efortului propriu, fără să ignore, însă, nici cadrul favorizant al cooperării economice internaționale.

Ceea ce a caracterizat încă de la început concepția P.C.R. despre industrializarea socialistă a țării noastre este alegerea unui model propriu de creștere economică pe termen lung, în care industria grea se dezvoltă cu prioritate, producția asimilează cele mai noi achiziții ale științei și tehnicii pe plan mondial, ritmul înalt al industrializării se bazează pe o politică rațională de acumulare, iar industria nu este privită ca un proces în sine, ci organic încadrată în ansamblul de obiective ale sistemului complex de dezvoltare social-economică, stabilite de partid în concordanță cu condițiile concrete din fiecare etapă. Aplicarea acestei politici în procesul construcției socialiste a produs, într-o perioadă istorică scurtă, o uriașă transformare revoluționară în starea economică a țării, industria devenind ramura conducătoare, făcînd să pulseze din plin o viață economică dinamică pe întreg cuprinsul țării, antrenînd puternice mutații în structura economică și socială și deschizînd larg drumul României spre nivelul țărilor avansate ale lumii. Este meritul istoric al P.C.R. că, pe baza studierii permanente a realităților, a experienței proprii și a altor țări în construcția socialistă, ca și a tendințelor manifestate pe plan mondial, concepția cu privire la industrializarea socialistă nu a rămas la stadiul primilor ani ai construcției socialiste, ci dimpotrivă, a suferit modificări și adaptări de la o etapă la alta. Viața a confirmat pe deplin justetea concepției partidului nostru cu privire la industrializarea socialistă, concepție întemeiată pe aplicarea creatoare a învățăturii marxist-leniniste la condițiile concrete din țara noastră. O contribuție fundamentală a P.C.R. la dezvoltarea concepției românești de industrializare socialistă a adus-o, după cum se știe, Congresul al IX-lea care, analizînd realizările obținute de poporul nostru prin prisma cerințelor noii etape de dezvoltare a societății, ale revoluției științifice și tehnice contemporane și ale legilor economice care acționează în economia socialistă, a criticat insuficiențele manifestate într-o anumită perioadă, în stabilirea proporțiilor dintre grupa A și grupa B a industriei, între industrie și agricultură, insuficienta atenție acordată în unele ramuri calității activității economice, eficienței și calității produselor sau nivelului tehnic. Dînd expresie necesității de a aborda politica industrializării țării noastre socialiste în lumina cerințelor asigurării unui echilibru dinamic, tovarășul Nicolae Ceaușescu aprecia, în Raportul prezentat Congresului că „Desfășurîndu-se în epoca puternicei revoluții tehnico-științifice mondiale, este imperios necesar ca industrializarea să se realizeze pe baza tehnicii celei mai avansate, să se asigure introducerea continuă în producție a celor mai noi cuceriri ale științei, acordîndu-se atenția principală mecanizării și automatizării proceselor de producție — condiție hotărîtoare a creării unei industrii și economii moderne“.

Perfecționarea conducerii, planificării și organizării economiei naționale, a căror problematică a constituit obiectul preocupărilor centrale ale Congresului al IX-lea și Conferinței Naționale a P.C.R. din 1967 a reprezentat, în concepția partidului nostru, o condiție de bază a creșterii eficienței economice a industriei la toate nivelurile ei, de la ramură pînă la întreprindere și chiar pînă la fiecare produs.

Concepția asupra industrializării s-a îmbogățit cu multe elemente noi și la celelalte congrese ale partidului, precum și cu ocazia diferitelor plenary ale C.C. sau consfătuirilor pe ramuri ale activității de partid, în strînsă legătură cu noile condiții ale dezvoltării societății românești. Aceste îmbunătățiri ale conceptului de industrializare poartă, ca și în alte domenii ale orientării dezvoltării economico-sociale a țării, pecetea personalității și contribuției teoretice hotărîtoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, deschizătoare de noi orizonturi, largi și atotcuprinzătoare. Ceea ce caracterizează în chip definitoriu concepția președintelui nostru cu privire la

dr. Gh. CIULBEA

Academia de Studii Economice

(Continuare în pag. 13)

5) Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, Editura politică, 1975, p. 38.

6) Programul P.C.R., Editura Politică, 1975, p. 53.

7) Nicolae Ceaușescu, Raport la cel de-al IX-lea Congres al P.C.R. În: Congresul al IX-lea al P.C.R., Editura Politică, 1966, p. 34.

IMPERATIVELE VITALE ALE REALIZĂRII VENITULUI NAȚIONAL

DINAMISMUL și amploarea creșterii noastre economice, odată cu accentuarea laturilor calitative ale întregii dezvoltări a României în actuala etapă a făuririi societății socialiste multilaterale dezvoltate, se reflectă sintetic în sporirea însemnată a venitului național, izvorul de bază al asigurării resurselor necesare progresului general al societății.

Planul național unic pe anul în curs prevede realizarea unui venit național de 400 miliarde lei, nivel care înregistrează o creștere de 10,5% față de anul trecut, și care se înscrie peste ritmul mediu anual de 9-10% prevăzut în Directivele Congresului al XI-lea al Partidului. Economia românească pornește astfel, în acest prim an al cincinalului, cu un ritm de creștere a venitului național care o situează din nou pe primele locuri din lume. Pe un locuitor, venitul național în 1976 armeană să fie de circa 1,6 ori mai mare decât în primul an al cincinalului anterior, consemnând pași importanți pe calea recuperării treptate a decalajului ce ne desparte de țările dezvoltate din punct de vedere economic.

Imperativul major al creșterii în continuare susținute a venitului național este intru totul posibil de realizat, dacă ațem în vedere că acesta, ca valoare nou creată, este rezultatul direct al muncii depuse de către clasa muncitoare, tărâtime, intelectualitate, de întregul nostru popor, pentru sporirea permanentă a producției materiale, pentru creșterea productivității muncii, reducerea cheltuielilor materiale de producție și obținerea în

general a unei eficiențe mai ridicate în toate domeniile activității economico-sociale.

Nivelul și ritmul de creștere ale venitului național pe anul 1976 au rezultat în condițiile în care la principalii indicatori ai planului s-au prevăzut sporuri însemnate față de anul anterior: producția globală industrială cu 10,2%, cea agricolă cu 15-26,6%, volumul lucrărilor de construcții-montaj cu 21,6%, volumul transportului intern de mărfuri cu 5,8%, productivitatea muncii în industria republicană cu 8,5%, volumul comerțului exterior cu 17,8%. Aceste cifre date sintetice ne arată că economia românească va cunoaște și în acest an o dezvoltare accelerată a tuturor ramurilor, cote mai ridicate de eficiență în toate sectoarele de activitate.

De îndeplinirea, în principal, a sarcinilor prevăzute la acești indicatori de bază depinde în mod hotărâtor realizarea nivelului venitului național.

Colectările de oameni ai muncii din întreprinderi și centrale, din toate unitățile productive, sînt chemate să identifice și să valorifice rezervele și posibilitățile din economie, să inițieze acțiuni intense și complexe, care să permită îndeplinirea întocmai a obiectivului fundamental al economiei planificate înscris în Legea cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României și anume: „întreaga dezvoltare economico-socială va fi orientată spre creșterea permanentă a venitului național, sporirea bogăției naționale și ridicarea bunăstării poporului”.

Îndeplinirea planului de producție materială și creșterea venitului național

PREVEDERILE planului pe acest an conturează, prin dimensiunile lor, un nou pas înainte al României socialiste pe calea dezvoltării continuu ascendente a producției bunurilor materiale. Așa după cum am văzut industria, agricultura, construcțiile etc. înregistrează ritmuri înalte de creștere, contribuind la formarea unor cantități tot mai mari de valori de întrebuințare. În acest an produsul social va crește față de 1975 cu 8,9%, de mărimea sa depinzînd direct și masa venitului național. Importanța pe care o prezintă îndeplinirea și depășirea nivelului prevăzut al produsului social este demonstrată de câteva date: creșterea produsului social pe acest an cu încă un procent în plus față de nivelul prevăzut ar însemna un surplus de valori de întrebuințare de circa 9 mld. lei, care ar putea asigura un spor suplimentar al venitului național de circa 4 mld. lei.

Realizarea nivelului planificat al venitului național pe anul 1976 reclamă, deci, îndeplinirea integrală a sarcinilor înscrite în plan privind dezvoltarea tuturor ramurilor producției materiale și, în primul rînd, a producției industriale și agricole.

Ca un element distinctiv al dezvoltării și modernizării producției materiale în ultimii ani, se remarcă în continuare accentuarea procesului de industrializare, creșterea rolului conducător al industriei în

ansamblul economiei naționale. Ceea ce caracterizează dezvoltarea acestei ramuri a producției materiale este structurarea sa modernă: se dezvoltă în primul rînd acele ramuri care sînt strîns legate de progresul științific-tehnic, ramuri chemate să satisfacă cît mai deplin necesitățile de consum productiv și individual, să contribuie la extinderea relațiilor economice și de colaborare ale țării noastre cu alte țări.

Pentru a da viață dezideratelor majore ale planului pe acest an, colectivele de oameni ai muncii din unitățile economice sînt chemate să acționeze cu hotărîre pentru realizarea integrală a volumului producției globale industriale, atît din punct de vedere fizic, cît și valoric. Producția anului 1976 este concepută să fie realizată în condițiile unei îmbunătățiri în continuare a structurii sale, peste 56% din valoarea producției urmînd să fie obținută de ramurile construcțiilor de mașini, metalurgiei și chimiei. Contribuția stabilită a fiecărei ramuri și subramuri la formarea producției industriale și, implicit, a producției nete din această ramură, va putea fi îndeplinită numai cu condiția realizării ritmurilor prevăzute de creștere stabilite: 12,8% în industria construcțiilor de mașini, 18,5% în industria chimică, 8% în industria ușoară, 10,9% în industria alimentară etc.

Dinamismul și diversificarea producției industriale, pe ansamblu și pe principalele ramuri și subramuri, trebuie să fie realizate și în condițiile transpunerii în viață a opțiunii planului legată de accentuarea laturilor calitative ale procesului de industrializare, prin intensificarea acțiunii de modernizare a produselor, prin creșterea gradului de prelucrare a materiilor prime,

prin ridicarea calității produselor fabricate. În anul acesta valoarea produselor noi și re-proiectate urmează să reprezinte în producția industriei republicane prelucrătoare minimum 11%; totodată, se vor introduce și se vor extinde aproape 158 tehnologii avansate și se vor pune în fabricație nu mai puțin de 438 produse noi și re-proiectate.

Și celelalte ramuri ale producției materiale — agricultura, construcțiile, trans-

Tabela nr. 1

**Întreaga producție materială în formația
produsului social și venitului național**

	Produs social		Venit național	
	1971	1976	1971	1976
Industria	60,4	66,8	56,0	63,1
Agricultură	19,1	12,2	22,2	12,3
Construcții	10,5	9,8	9,6	9,1
Transporturi și telecomunicații	4,5	4,3	5,2	5,6

x Prețuri comparabile 1963.

porturile vor cunoaște o puternică dezvoltare, ritmurile prevăzute de creștere ale acestora înscriindu-se armonios în proporțiile de ansamblu ale creșterii economice și sociale pe anul 1976.

Amplouarea dezvoltării ramurilor producției materiale și mutațiile structurale proiectate sînt elemente reliefate de aportul ce urmează să-l aducă principalele ramuri ale producției materiale la formarea produsului social și venitului național (tabelul nr. 1).

Pentru transpunerea în viață a acestei

opțiuni a planului, de creștere susținută a producției materiale și, pe această bază, a venitului național, este necesar ca în toate unitățile economice să se acționeze hotărât pentru îndeplinirea ritmului de creștere a producției, asigurarea îmbunătățirii proiectate în structura producției materiale, încărcarea completă a capacităților de producție existente și identificarea oricăror rezerve potențiale de care dispune fiecare unitate economică.

O contribuție importantă la realizarea acestui obiectiv al creșterii în ritm rapid a producției materiale urmează să-l aducă **noile capacități de producție ce se vor pune în funcțiune în acest an.** Pentru aceasta toți factorii care răspund de activitatea de investiții trebuie să ia măsuri hotărâte pentru îndeplinirea planului de punere în funcțiune a noilor capacități de producție, de reducere a duratei lor de execuție și de devansare a unor termene de punere în exploatare. În acest an urmează să fie date în funcțiune 355 capacități noi de producție, pe seama cărora trebuie să se obțină mai mult de jumătate din sporul producției prevăzute. Dacă ținem seama de efectele ce trebuie să le aducă la realizarea producției materiale aceste noi capacități, trebuie să se inițieze și să se desfășoare acțiuni complexe legate de cunoașterea exactă a situației execuției investițiilor, asigurarea corespunzătoare a frontului de lucru, examinarea sistematică a stadiilor fizice în care se află execuția investițiilor și luarea, de către beneficiari și constructori, a măsurilor ce se impun pentru recuperarea neîntârziată a unor rămăneri în urmă.

Creșterea productivității muncii — suportul solid al realizării venitului național

ÎN CONTEXTUL general al acțiunilor ce trebuie inițiate și aplicate pentru a putea realiza prevederile planului la unul din cei mai importanți indicatori sintetici, venitul național, cu un aport hotărât se înscrie și **îndeplinirea sarcinilor de creștere a productivității muncii.**

Sporirea susținută a productivității muncii constituie elementul determinant al creșterii venitului național, fapt pentru care partidul a subliniat că sarcinile privind nivelurile de creștere a productivității muncii prevăzute pentru acest an trebuie considerate minimale. Numai prin creșterea productivității muncii se poate asigura o sporire substanțială a producției materiale și în acest fel a venitului național. Practica creșterii economice ne-a arătat că aceasta este calea fundamentală pentru a putea crea resurse suplimentare atât pentru dezvoltarea economică, cât și pentru ridicarea nivelului de trai al poporului.

Semnificația economică a depășirii sarcinii prevăzute în planul național unic cu privire la creșterea productivității muncii în industria republicană este elocvent ilustrată de aceste date: **dacă s-ar depăși creșterea prevăzută a productivității muncii cu încă un procent, adică s-ar realiza 9,5% față de 8,5%, aceasta ar putea asigura un spor valoric al producției industriale de**

circa 5—6 miliarde lei, al cărui echivalent în expresie fizică înseamnă importante cantități suplimentare de produse ce ar putea fi destinate acoperirii unor nevoi interne, cât și pentru export. Fără îndoială că această depășire s-ar reflecta nemijlocit și în sporirea mai rapidă a producției nete, a venitului național.

Pornindu-se de la dezideratul ridicării eficienței întregii activități de producție, în planul pe anul 1976 s-a prevăzut că productivitatea muncii pe o persoană încadrată să fie de 254 500 lei în industria republicană și de 102 500 lei în activitatea de construcții-montaj, nivele care marchează sporuri însemnate față de anul 1975. De altfel, trebuie să arătăm că, potrivit prevederilor planului, **sporul prevăzut al venitului național pe acest an de cca. 38 miliarde lei urmează să fie realizat în întregime pe seama productivității muncii sociale.**

Pentru a putea da viață prevederii înscrisă în plan, potrivit căreia peste 70% din sporul producției industriale să fie

Gradul de îndeplinire a sarcinii de creștere a productivității muncii, presupune, printre altele, și o cât mai bună organizare a producției, în fiecare întreprindere, loc de muncă, atelier sau secție. În această direcție un rol important îl are organizarea cât mai bună a ciclului **aprovizionare—producție—desfacere**, în așa fel încât orice activitate să se desfășoare ritmic, fără întreruperi, fără salturi. Numai încadrarea fiecărei unități, a fiecărui colectiv, a fiecărui lucrător, într-o activitate asiduă pentru crearea tuturor condițiilor de îndeplinire și depășire a sarcinilor privind creșterea productivității muncii, poate oferi garanția că acest factor esențial al progresului își va aduce o contribuție sporită la dezvoltarea susținută a producției materiale și la creșterea pe această bază a venitului național.

De la fiecare unitate de cheltuială materială o valoare nou creată cât mai mare

ASIGURAREA creșterii prevăzute a venitului național presupune, în mod necondiționat, **respectarea întocmai a nivelului planificat al cheltuielilor materiale de producție.** La nivelul economiei naționale se prevede ca, ponderea cheltuielilor materiale în produsul social să reprezinte 57,5% față de 58,1% în anul trecut (tabelul nr. 2). Ponderea cheltuielilor materiale în produsul global al principalelor ramuri ale producției materiale va scădea față de anul 1975, ceea ce permite ca pe ansamblul economiei aceasta să se reducă cu 0,6 procente. Această pondere mai mică nu poate fi atinsă însă decât printr-o reducere simțitoare a cheltuielilor materiale în toate ramurile producției materiale, cu deosebire în industrie, agricultură și construcții. Semnificația efectelor economice ce pot fi obținute prin scăderea cu un singur procent a cheltuielilor materiale de producție în produsul social este ilustrativ demonstrată de următoarele date: **la nivelul produsului social prevăzut pentru anul 1976, reducerea respectivă ar putea asigura o majorare a venitului național cu peste 9 miliarde lei.**

Atingerea nivelului stabilit al ponderii cheltuielilor materiale de producție este susținută printr-o serie de prevederi ale planului în ceea ce privește cheltuielile maxime la 1000 lei producție în principalele ramuri ale economiei naționale și cu deosebire în industrie. Cheltuielile maxime la 1000 lei producție marfă în industria republicană în acest an s-au prevăzut a fi de 906,5 lei, iar în întreprinderile agricole de stat de 980 lei. În industria republicană, reducerea cheltuielilor totale de producție față de anul 1975 reprezintă cel puțin 2,3% și minimum 1,8% la cheltuielile materiale.

Mai mult decât jumătate din economiile ce se vor obține prin reducerea costurilor

Gheorghe OBREJA
Comitetul de Stat al Planificării
(Continuare în pag. 9)

Tabelul nr. 2

Ponderele cheltuielilor materiale în produsul social

	1971	1976*
Total economie	59,0	57,5
Industria	62,0	59,8
Agricultură	49,7	55,3
Construcții	61,6	60,2
Transporturi și telecomunicații	50,5	44,8

x. Prețuri comparabile 1963.

realizată pe seama creșterii productivității muncii, sînt necesare măsuri energice din partea tuturor ministerelor, centralelor și întreprinderilor pentru concretizarea și identificarea rezervelor existente în procesul de organizare a producției și a muncii.

La îndeplinirea acestui obiectiv trebuie pornit în primul rînd de la faptul că prevederile înscrise în plan, se bazează pe luarea în considerare a existenței unui suport material și tehnic solid pentru ducerea la îndeplinire a sarcinilor de creștere a productivității muncii. Unitățile economice au fost dotate cu mașini, utilaje și instalații moderne, de înalt randament, cu materii prime și materiale în stare să susțină creșterea prevăzută; de asemenea, se au în vedere acțiuni complexe legate de accentuarea puternică a procesului de mecanizare și automatizare a producției. Se ridică cerința utilizării cât mai depline a acestui potențial productiv, pentru a putea obține maximum de producție, de valori de întrebunîmăre.

Realizarea și depășirea creșterii prevăzute a productivității muncii presupune, totodată, și asigurarea forței de muncă necesare, capabilă să dirijeze și să conducă în cele mai bune condițiuni și cu rezultate materiale sporite impresionantul parc tehnic de care dispun unitățile economice. În acest cadru, o atenție deosebită se cere a fi acordată folosirii optime, raționale a timpului de lucru, odată cu încadrarea strictă în numărul de personal planificat, cu aplicarea unor norme de muncă fundamentate, cu asigurarea și întărirea controlului și disciplinei în muncă în fiecare sector de activitate.

PUNEREA LA TERMEN ÎN FUNCȚIUNE a noilor capacități de producție reprezintă o sarcină de o deosebită importanță în acest cincinal în care volumul fondurilor de investiții atinge cifre considerabile. Ca o continuare firească, sfera de interes a tuturor factorilor implicați în buna desfășurare a procesului de realizare a noilor obiective trebuie să includă, în egală măsură, și perioada de finalizare a acestei acțiuni: atingerea la termen sau în devans a parametrilor proiectați. Pentru că eforturile ample desfășurate în vederea respectării termenelor de punere în funcțiune vor fi utile economiei naționale doar în măsura în care vor fi încununate de realizarea de produse fizice și cantitățile și calitățile prevăzute pentru acoperirea necesităților beneficiarilor. Și în această directă condiționare, modul și termenul în care se realizează atingerea parametrilor proiectați reprezintă o acțiune de importanță primordială.

Date fiind aceste aspecte, prezentăm în continuare rezultatele unei analize pe problematica vastă a respectării perioadelor de atingere a parametrilor tehnico-economici proiectați la noile capacități de producție puse în funcțiune la noile capacități ale întreprinderilor din sectorul 6 al Capitalei.

„Comprimarea” timpului: unde și cum?

PENTRU O ANALIZĂ VERIDICĂ a rezultatelor dobândite în ce privește atingerea parametrilor proiectați trebuie ținut seama, în mai mare măsură, de coordonata principală de desfășurare a acestei acțiuni: timpul. În acest sens, nu este de prisos, pentru obținerea unei imagini cât mai edificatoare, prezentarea situației înregistrate față de prevederi în trimestrul I a.c. în relație cu realizările anului trecut.

În unitățile economice care au constituit — din acest punct de vedere — obiectul analizei, prevederile de plan pe primele trei luni a.c. stabileau termene de atingere a parametrilor proiectați la un număr de trei capacități de producție. Dintre acestea, două capacități („dezvoltarea întreprinderii” și „eliminarea unor locuri înguste”), ambele la Întreprinderea „Electromagnetica”, și-au atins parametrii conform prevederilor, la 31 martie 1976. Efectul respectării termenelor a fost însemnat pentru întreaga întreprindere, permițând ca, pe ansamblul producției unității, rezultatele bune obținute în trimestrul I a.c. să determine un spor anual preliminar — față de prevederile din S.T.E. — de 18 mii linii centrale telefonice la producția fizică și o creștere anuală (preliminară) de productivitate de 66 820 lei/lucrător.

Aceste situații bune se înscriu pe linia celor dobândite anul trecut, cînd, în cadrul întreprinderilor analizate, au fost respectate termenele planificate de atingere a parametrilor proiectați (pentru patru noi capacități), iar în alte cazuri devansate. Este vorba de dezvoltarea capacității de producție de la Întreprinderea „Tehnica nouă” (prin care s-a realizat în 1975 — față de S.T.E. — un spor de 7,2 milioane lei/an la producția globală și de 35 600 lei/lucrător la productivitatea muncii), de sistematizarea și dezvoltarea Întreprinderii chimice române (spor de producție globală în 1975 de 11 942 mii lei și de 6 667 lei pe lucrător la productivitatea muncii), de dezvoltările capacităților de la Întreprinderea de stoffe de mobilă și de la Întreprinderea de spirit și drojdie. La acestea se adaugă devansarea termenelor de atingere a parametrilor proiectați la „dezvoltarea și sistematizarea Întreprinderii Vulcan” — etapa I, din trimestrul IV 1976 la 30 decembrie 1975.

Odată cu realizările bune amintite se cere menționat și faptul că în alte cazuri au existat în anul trecut și unele nerealizări în acest domeniu. Așa au stat lucrurile — și situația se menține din păcate și

în acest an — în ce privește atingerea parametrilor proiectați la dezvoltarea de capacități din cadrul Întreprinderii „Munca textilă”, cu termen în luna august a anului 1975. Tot la acest capitol se adaugă neatingerea parametrilor la dezvoltarea de capacități de la Întreprinderea de nasturi și mase plastice, care avea termen luna noiembrie din 1975.

În fine, trebuie precizat că și în trimestrul I a.c. s-au înregistrat unele decalaje între termenele planificate și cele realizate de atingere a parametrilor. La întreprinderea „Industria iutei”, bunăoară, o dezvoltare a capacității de filatură cu termen în luna martie 1976 a depășit prevederile. Dat fiind că respectiva capacitate regiea întregul flux ulterior al producției, efectele întâzierii s-au manifestat „în lanț”. Nu numai că filatura a produs în primele trei luni din acest an o producție situată sub prevederile S.T.E.-ului, dar și secția de țesătorie, la rîndul ei a realizat în perioada respectivă o producție mai mică decît cea prevăzută.

Acționează doar cauze obiective?

DIVERSITATEA CAUZELOR care determină neatingerea parametrilor proiectați face, fără îndoială, dificilă stabilirea unor motive caracteristice comune a căror rezolvare trebuie avută în vedere la toate noile capacități ca un remediu sigur și universal valabil. Situațiile din întreprinderile analizate cuprind însă unele aspecte care, cu siguranță, pot îmbogăți experiența valoroasă acumulată în întreprinderile noastre în ce privește obiectul articolului de față. Astfel, în cazurile anterior prezentate unele nerealizări în ce privește atingerea la termen a parametrilor proiectați s-au datorat, în principal, următorului complex de cauze:

● **Funcționarea necorespunzătoare a unor utilaje și instalații tehnologice.** fapt ce a generat întreruperi în producție, randamente scăzute, depășirea consumurilor specifice, rebuturi. O asemenea stare de fapt a luat naștere ca urmare a unor defecțiuni constructive, nepunerii la punct a tehnologiei și rețetelor de fabricație, fie datorită neexecutării la timp și în bune condițiuni a lucrărilor de întreținere și reparații. Pot fi adăugate aici și lipsa, în unele cazuri, a pieselor de schimb necesare (la dezvoltarea capacității Întreprinderii „Munca textilă”) sau insuficiența calificare a personalului din exploatare. În alte cazuri, pentru anumite capacități, unele instalații și tehnologii achiziționate din import nu au confir-

La noile investiții ATINGEREA ÎN TERMEN A PARAMETRILOR PROIECTAȚI

mat în exploatare parametrii prevăzuți de furnizor.

● **Nesigurarea materiilor prime și a unor instalații tehnologice în cantitățile necesare.** datorită fie nerespectării termenelor de punere în funcțiune la unele capacități prevăzute a furniza aceste materiale, fie contractării sau livrării cu întârziere a unor importuri. Asemenea cauze și-au făcut simțită prezența, de exemplu, la atingerea parametrilor la dezvoltarea capacității din cadrul Întreprinderii „Industria iutei”.

● În fine, se cere precizat faptul că, anumite instalații nu au fost utilizate la întreaga capacitate uneori și datorită insuficienței preocupării a producătorului pentru prospectarea piețelor și adaptarea operativă la cerințele beneficiarilor, pentru diversificarea producției etc.

Pentru înlăturarea operativă a unor asemenea situații este oportun ca ministerele, centralele industriale și întreprinderile respective să transpună grabnic în practică și să îmbogățească cu noi măsuri programele privind punerea la punct a tehnologiilor și rețetelor de fabricație, asigurarea ritmică a materiilor prime la nivelul necesităților, ridicarea calificării cadrelor de exploatare și întreținere a utilajelor, îmbunătățirea calității produselor, intensificarea acțiunilor de prospectare a pieței interne și externe.

În perspectivă

ATINGEREA LA TERMEN a parametrilor tehnico-economici proiectați trebuie să mobilizeze în continuare colectivele de oameni ai muncii. În 1976 în întreprinderile analizate mai sînt încă importante sarcini de îndeplinit.

Alături de rezolvarea problemelor și înlăturarea cauzelor semnalate anterior, o principală problemă care trebuie să stea permanent în atenție ca fiind direct legată de „comprimarea” perioadei de atingere a parametrilor proiectați o constituie asigurarea, formarea, calificarea înaltă și policalificarea cadrelor necesare noilor obiective industriale. Punctul de plecare trebuie să-l constituie formarea colectivului de executanți și conducători ai noii capacități de producție. Evident, formarea unui nou colectiv nu este un lucru ușor, fiind necesară o muncă îndelungată și perseverență, pe multiple planuri pentru calificarea și ridicarea calificării, cointereseare morală și materială și preocupare pentru îmbunătățirea condițiilor de muncă și viață, o susținută și eficientă muncă politică de în-

formare și documentare, de educare etc.

Pregătirea profesională complexă, temeinică a oamenilor constituie în primul rând garanția formării unei echipe care să contribuie substanțial la realizarea obiectivelor propuse. De aceea, **pregătirea cadrelor trebuie să înceapă și să se desfășoare încă din timpul execuției lucrărilor de construcții-montaj, și să continue apoi în perioada probelor mecanice și tehnologice** la care lucrătorii noilor capacități să participe efectiv, ca o cerință de bază pentru cunoașterea instalațiilor tehnologice pe care le vor deservi.

Apare însă și o altă problemă care se cere soluționată. Întrucât cadrele noilor obiective, care sînt trimise să se specializeze la întreprinderile similare existente, în vederea însușirii meseriei ce o vor practica la noile capacități, sînt „automat” cuprinse în numărul mediu scriptic al acestor unități, nu se stimulează preocuparea pentru formarea lor multilaterală. De aceea, propunem să se analizeze posibilitatea ca indicatorul „cadre în formare” să nu mai afecteze productivitatea muncii și numărul mediu scriptic al întreprinderilor unde se pregătesc viitorii lucrători ai noilor obiective.

Pe de altă parte, este absolut necesar ca toți cei care s-au specializat în anumite domenii prin contact direct cu furnizorul să lucreze, la întoarcere, la acele locuri de muncă pentru care s-au specializat. Fiecare dintre ei trebuie să formeze cel puțin 3—4 lucrători pentru acel loc de muncă și numai după aceasta, cînd „ucenicul” va fi cel puțin la fel de competent ca „profesorul”, acesta din urmă să poată primi, dacă necesitățile o cer, o altă sarcină.

Apreciem ca fiind de mare utilitate pentru formarea contingentului de cadre necesar noilor obiective industriale, metoda utilizată de unele întreprinderi de a crea, în anumite zone cu excedent de forță de muncă, în spații provizorii, „secții satelit”. Bunăoară, întreprinderea „Tînăra Gardă” a organizat o astfel de secție la Buzău, unde a transportat mașini și tehnicieni. La început s-au executat operații și produse cu un grad redus de complexitate tehnică. Pe măsură ce noii angajați s-au deprins cu munca și disciplina tehnologică a început să crească și randamentul lor în producție.

Referitor la ridicarea cunoștințelor profesionale ale cadrelor care lucrează la noile capacități, apare în prim plan și **problema policalificării**. S-a acționat și vor fi amplificate în continuare preocupările bune (existente la întreprinderile „Vulcan”, la cea de utilaje și piese de schimb pentru morărit, la „Inox” ș.a.) de a se asigura, de exemplu, ca strungarul să poată fi și frezor sau rabotor, sudorul să facă și lăcătușerie și montaj, iar reglorul de mașini să efectueze și întreținerea și ungerea instalațiilor etc.

Exploatarea rațională a tuturor mașinilor și instalațiilor din dotare constituie o altă direcție de acțiune. Pentru aceasta se impune asigurarea unei încărcări optime a fiecărei mașini-unelte în cele 3 schimburi, organizarea temeinică a activității de întreținere, revizii și reparații, care să fie efectuate la timpul planificat și de bună calitate. Trebuie reținut că neefectuarea la timp a reviziilor și reparațiilor duce în mod inevitabil la uzura prematură a utilajelor, la apariția unor opriri și defecțiuni în funcționare, pentru a căror remediere se pier-

de incomparabil mai mult decît dacă s-ar fi executat la timp. Realizarea reparațiilor la termenul planificat cît și calitatea acestora sînt însă în bună măsură determinate de existența pieselor de schimb. De aceea, este necesar ca beneficiarul investiției să se ocupe din vreme de achiziționarea sau producerea lor. Toate acestea, conjugate cu asigurarea unei asistențe tehnice competente pe întreaga durată de funcționare a utilajelor, exercitarea unui control permanent asupra modului cum este folosit timpul de lucru, asigurarea aprovizionării locurilor de muncă cu materii prime și materiale, cu scule, dispozitive și accesorii, într-un cuvînt **pregătirea temeinică a fabricației**, constituie elemente ce permit obținerea unor randamente sporite pe unitatea de timp.

În aceeași ordine de idei, se cere acționat în permanență pentru eliminarea neajunsurilor în funcționarea mașinilor și a instalațiilor cauzate de faptul că la punerea acestora în funcțiune s-au folosit, uneori, instalații incomplete, care nu întrupează chiar de la început, toate condițiile unei activități normale (la care s-a scurta timpul necesar probelor mecanice și tehnologice sau chiar s-a renunțat la o parte din probe, sau nu s-a urmărit realizarea condițiilor normale la punerea în funcțiune etc.). Experiența din unitățile analizate arată că „graba” în acest moment deosebit, de finalizare a investiției, este mai mult păgubitoare decît utilă. De aceea, propunem să nu se accepte, pentru nici un utilaj sau instalație, oricît de bine ar fi cunoscute, neefectuarea integrală a probelor mecanice și tehnologice, care trebuie respectate conform instrucțiunilor furnizorului.

Organizarea superioară a muncii la noile obiective constituie, de asemenea, un factor de seamă în atingerea la vreme sau în devans a parametrilor proiectați. Încă de la început trebuie să se acorde atenție alcătuirii formațiilor de lucru în funcție de volumul de muncă, numărul de mașin-unelte și complexitatea procesului tehnologic. Munca trebuie astfel organizată încît fiecare lucrător să-și justifice din plin existența. Evident, nu avem în vedere doar pe cei care lucrează la mașină, ci întregul personal. Fiind vorba de obiective noi cu dotare tehnică, fluxuri și tehnologii de fabricație corespunzătoare, trebuie să se acorde o deosebită grijă amplasării judicioase a locurilor de muncă, organizării și aprovizionării acestora astfel încît să se obțină o productivitate a muncii cît mai înaltă. Normarea muncii corespunzător dotării tehnice, adoptarea unor măsuri de cointerese în cadrul cărora un loc aparte îl ocupă extinderea acordului global (cu condiția de a oferi cele necesare desfășurării ritmice a procesului de producție), dar și de sporire a răspunderii în muncă constituie, de asemenea, acțiuni ce trebuie să se situeze în centrul atenției pentru realizarea la timp a parametrilor tehnico-economici.

Măsurile complexe adoptate în întreprinderi, ca și sprijinul direct al Comitetului de partid al sectorului pentru traducerea lor în viață sînt de natură să creeze premise sigure pentru ca, în acest an, activitatea de atingere a parametrilor proiectați la noile obiective de investiții să se desfășoare corespunzător.

Costică CHIȚIMIA

prim-secretar al Comitetului sectorului 6 P.C.R. — București

DIN CRONICA ÎNTRERERII

● Colectivul **Combinatului siderurgic Hunedoara**, care a lansat chemarea la întrecere pe acest an către toți metalurgistii țării, ridicînd la cote superioare indicii de utilizarea agregatelor și instalațiilor, a realizat peste prevederi 50 000 tone de fontă și oțel și o cantitate de laminare finite echivalentă cu metalul necesar pentru fabricarea a circa 1 600 de tractoare. Prin creșterea productivității muncii cu 1,7 la sută față de prevederi și utilizarea mai eficientă a resurselor existente, pe ansamblul industriei județului Hunedoara s-a obținut în primele trei luni ale anului o producție globală suplimentară în valoare de 122,6 milioane lei.

● Colectivul **Combinatului petrochimic de la Brazi** — unitate care prelucrează mai bine de jumătate din producția de țifei a țării — a realizat, în plus, pe seama utilizării cu randament sporit a instalațiilor și a valorificării superioare a materiilor prime, produse evaluate la circa 60 milioane lei și a livrat beneficiarilor externi, în avans, derivate din țifei în valoare de 8 milioane lei-valută.

● Colectivul **Exploatării minierei Vulcan**, unitate care a lansat chemarea la întrecere pe acest an către toți minerii țării, a extras, peste sarcinile planului trimestrial, 8 200 tone de cărbune, realizînd 4 la sută din angajamentul anual. Sporul de producție înregistrat se datorește îmbunătățirii organizării muncii în abataje și creșterii vitezei de avansare la operațiile de deschidere și pregătire a fronturilor de lucru.

● La rîndul lor, **minierii din Valea Motrului** au extras în plus, de la începutul anului, o cantitate de lignit cu care se pot produce 50 milioane kilowați-oră energie electrică. Prin depășirea productivității muncii planificate cu 1 460 lei pe un lucrător a fost obținută o producție marfă suplimentară în valoare de 13,5 milioane lei.

● Oamenii muncii din tînăra industrie a **județului Harghita** consemnează importante succese în îndeplinirea sarcinilor și angajamentelor asumate în întrecerea socialistă în întîmpinarea aniversării partidului și a zilei de 1 Mai. Astfel, în primul pîrar al anului, ei au realizat o producție suplimentară evaluată la 55,5 milioane lei. De menționat că 98 la sută din acest spor de producție a fost realizat pe baza productivității muncii, indicator care, pe ansamblul județului, a sporit față de plan cu 1 060 lei pe fiecare lucrător din industrie.

● **Industria județului Ilfov** a înregistrat de asemenea, substanțiale depășiri ale sarcinilor de plan. În primele trei luni au fost livrate peste prevederi 3,5 milioane me gaze de sondă, importante cantități de mobilă, prefabricate din beton, țesături și produse agroalimentare. Folosirea judicioasă a forței de muncă și a utilajelor pe șantier a condus la realizarea și depășirea planului de investiții.

● Peste 101 milioane lei reprezintă valoarea producției globale industriale obținută peste plan de colectivele de oameni ai muncii din unitățile economice ale **județului Bihor**. Față de aceeași perioadă a anului trecut, producția realizată este mai mare cu 445 milioane lei. Semnificativ este și faptul că sarcinile planului de investiții au fost depășite cu 3,9 la sută. Industria bihoreană a furnizat, între altele, suplimentar economiei naționale importante cantități de energie electrică, țifei, alumină, ciment și confecții.

Ecouri
la
dezbateră:

ROLUL ȘI FUNCȚIILE PRODUȚIEI NETE ÎN SISTEMUL INDICATORILOR VALORICI

CONDUCEREA UNITĂȚII ECONOMICE CU AJUTORUL METODEI PRIN COSTURI

PENTRU COLECTIVUL UNEI ÎNTRINDERI, pentru conducerea sa, valoarea indicatorilor trebuie apreciată nu după o anumită scară ierarhică arbitrar stabilită, ci după felul în care aceștia reușesc să realizeze unitatea dintre interesele întreprinderilor, ale colectivului de oameni ai muncii și interesele economiei naționale. Realizarea producției nete a devenit cu adevărat o preocupare pentru colectivul I.C.H. Palas-Constanța numai în momentul cînd i s-au conferit funcții deosebite față de toți ceilalți indicatori, și anume cea de calculare a fondului de retribuire pentru toți angajații, cit și cea de acordare a retribuției individuale pentru o parte importantă din personalul TESA, devenind astfel unul din indicatorii principali ai întreprinderii.

Prima constatare care se impune din experiența unității noastre este că întreprinderile nu sînt încă pregătite pentru a avea ca indicator prioritar realizarea producției nete. Introducerea indicatorului producție netă presupune schimbarea modului de a gândi, înlocuirea politicii producției cantitative cu cea a producției eficiente.

Desigur, se poate contraargumenta că și producției globale i se pot impune (și se stabilesc de fapt prin plan) indicatori complimentari care să contracareze creșterea costurilor materiale (cum ar fi, de pildă, reducerea costurilor respective la 1 000 lei producție-marfă, beneficii etc.). Una este, însă, a avea asemenea indicatori în mod complementar, și alta a-i avea ca indicatori de bază, deoarece în prezent o depășire a producției globale cu 5%

poate evita penalizarea pentru nerealizarea sarcinii indicatorilor de eficiență, fără a mai vorbi de faptul că o asemenea depășire asigură cu ușurință și fondul de retribuire necesar.

Dintre argumentele cele mai solide pentru a renunța la producția globală ca indicator prioritar ni se pare cel al rolului deosebit pe care-l reprezintă ponderea costurilor materiale în valoarea producției realizate. La producția globală, orice spor de costuri materiale atrage după sine creșterea valorii indicatorului; la producția netă, orice spor de costuri materiale atrage după sine micșorarea valorii indicatorului. De aici concluzia că în etapa actuală, de mobilizare generală a posibilităților pentru economisirea resurselor și sporirea venitului național, adoptarea producției nete se impune. De altfel, a conferi acum atribute suplimentare producției globale înseamnă a nu ține seama de dezideratele majore ale creșterii eficienței economiei naționale, ale creșterii într-un ritm mai sporit a venitului național decît a produsului social.

Problema pusă în discuție în prezentul material este, deci, nu dacă se adoptă sau nu producția netă, ci ce anume trebuie făcut în domeniul conducerii întreprinderilor pentru ca producția netă să poată fi realizată într-un ritm care să devanseze ritmul producției globale, astfel încît să se răspundă la dezideratele subliniate mai sus.

Procesul de conducere începe de la stabilirea obiectivelor. Acest fapt ne obligă în a fixa ca obiectiv al întreprinderii depășirea producției nete. Cum însă planificarea prețului de cost și respectiv a costurilor materiale, care în general se defalcă mai greu pe luni, opinăm ca producția netă să fie urmărită nu pentru fiecare trimestru în parte, așa cum se face în prezent, ci cumulat de la începutul anului, atît sub aspectul calculării fondului de retribuire, cit și al retribuției muncii. Evident, adoptarea producției nete ca indicator principal al întreprinderii nu

excluce ci, dimpotrivă, implică urmărirea și a celorlalți indicatori.

Producția netă se pretează la conducerea întreprinderii cu ajutorul metodei prin costuri mai bine decît orice alt indicator, prin aceea că — fiind sau o diferență între producția globală și costurile materiale (metoda indirectă) sau o sumă de elemente ale muncii vii (metoda directă) — creează posibilitatea stabilirii de costuri la toate nivelurile și în toate compartimentele unei întreprinderi. Tocmai de aceea apreciem ca producția netă să fie urmărită prin ambele metode, deoarece furnizează informații diferite absolut necesare pentru conducerea eficientă a unei întreprinderi.

Indicatorul de plan prioritar — producția netă — obligă la urmărirea reducerii costurilor materiale, acțiune posibilă de realizat numai prin adoptarea unor calculații moderne de costuri, asigurîndu-se în acest fel și elementele necesare determinării producției nete nu numai prin metoda directă, dar și prin cea indirectă.

Conducerea prin costuri la nivelul întreprinderii trebuie realizată prin stabilirea de obiective precise și specifice pentru fiecare nivel ierarhic (vezi schița alăturată).

În reducerea costurilor materiale, hotărîtoare este micșorarea consumurilor specifice; aceasta se realizează în toate momentele producției (de la proiectare și pînă la ambalare) la care participă, într-un fel sau altul, întreaga masă de lucrători, deci nu numai conducerea întreprinderii. Acesta este motivul pentru care apreciem ca producției nete să i se confere funcția de recalculare a fondului total de retribuire și nu numai funcția de retribuire a conducerii întreprinderii. Atribuind producției nete o asemenea funcție, la I.C.H. Palas-Constanța s-a modificat radical optica tuturor lucrătorilor, contribuind la eliminarea risipei sub diverse forme, precum și la generarea permanentă de idei noi referitoare la reducerea consumurilor specifice în special, a costurilor materiale în general.

Producția netă mai poate fi determinată însă și prin metoda directă, avînd în acest caz avantajul de a pune în fața conducerii întreprinderii structura producției nete. De aceea, în etapa a II-a a implementării producției nete ca indicator principal, trebuie urmărită prin conducerea prin costuri nu numai reducerea costurilor materiale, dar și a celor totale și, în mod deosebit, reducerea consumului de manoperă pe produs, printr-o strictă normare a muncii atît din punctul de vedere al calificării necesare, cit și al consumului de muncă. Aceste măsuri vor duce, pe de o parte, la creșterea productivității muncii vii iar, pe de altă parte, la îmbunătățirea structurii producției nete realizate, în sensul creșterii ponderii venitului net.

Considerăm că producția netă trebuie urmărită în paralel prin ambele metode, pentru că numai în acest fel conducerii întreprinderii i se pot furniza informații necesare și utile procesului de organizare

OBIECTIVE SPECIFICE DIFERITELOR TREPTE IERARHICE

Nivel ierarhic	Obiectivul specific
Conducerea operativă Șefii de secții, ateliere	Depășirea producției nete Reducerea costurilor materiale pe total secție sau atelier
Maiștrii, șefii de echipe	Încadrarea în cotele de materii prime, materiale de bază și auxiliare, combustibil-energie, apă etc., acordate pe baza planului fizic sau valoric și al normelor de consum
Muncitorii	Încadrarea în normele de consum a produselor sau părților din produsele realizate
Șefii compartimentelor funcționale	Obiective specifice compartimentului ca de exemplu: reducerea cheltuielilor de aprovizionare
Șefii compartimentelor de proiectare-cercetare	Proiectarea și reproiectarea de produse cu consumuri reduce
Executanții, personalul T.E.S.A.	Obiective specifice sarcinilor ce le revin în vederea reducerii costurilor

și conducere a întreprinderii. Acest lucru este posibil însă numai prin prelucrarea datelor pe calculator, prin crearea unei bănci de date, prin organizarea unor fișiere care să poată furniza rapid elementele necesare pentru ambele metode de planificare și urmărire a producției nete.

Pentru ca rezultatele să se poată măsura în termeni economici la fiecare nivel ierarhic și în mod deosebit acolo unde se realizează fenomenul economic, este necesară adoptarea unor calculații moderne a costurilor, respectiv de determinare a abaterilor, astfel încât metoda conducerii prin costuri să se completeze în mod armonios cu metoda conducerii prin excepție. Conducătorilor ierarhici le este necesară cunoașterea abaterilor (excepțiilor) pentru a le economisi timpul în luarea deciziilor de corectare a excepțiilor semnalate în vederea realizării obiectivelor stabilite prin planurile de costuri.

Ca intervențiile prin excepție să fie rapide și utile, este absolut necesară folosirea prelucrării automate a datelor (P.A.D.) după o prealabilă îmbunătățire prin reproiectare a sistemului informațional, în paralel cu îmbunătățirea calculației costurilor. Acesta este, de altfel, motivul pentru care I.C.H. Palas-Constanța are în proiectare două aplicații pe calculatorul Felix 256. De fapt, de la un anumit nivel în jos (chiar de la unii membri ai conducerii curente operative a întreprinderii) realizarea sau nerealizarea producției nete depinde în mod hotărâtor de modul de îndeplinire a costurilor materiale, a consumurilor specifice.

Având în vedere cele de mai sus, apreciem că actuala metodologie de planificare și urmărire a prețului de cost este depășită și inoperantă în cazul adoptării producției nete ca indicator principal al unei întreprinderi. De aceea, credem că în paralel cu dezbaterile ce trebuie con-

tinuate în domeniul metodologiei producției nete, trebuie abordată și problema adoptării unor calculații de costuri care să satisfacă exigențele de conducere în vederea realizării producției nete.

Adoptarea producției nete ca indicator de bază al unei întreprinderi în condițiile conducerii prin costuri și a urmăririi acestora prin excepție, cu folosirea principiului delegării, creează condițiile necesare ca spiritul de inovare să se afle în centrul activității conducerii, de la șeful de echipă și până la director. În domeniul depășirii producției nete, inovarea trebuie orientată în primul rând în direcția reducerii consumului specific, al înnoirii produselor și modernizării acestora etc.

Introducerea producției nete va obliga conducerile de întreprinderi, de secții și ateliere să părăsească concepția — unecori adinc înrădăcinată — de a realiza producția fără a ține seama și de dezideratele economice, la care a contribuit probabil și existența unor cunoștințe în primul rând tehnice în rîndul conducerilor. Adaptarea conducerii la cerințele realizării producției nete ar crea condiții de a optimiza cooperarea între economiști și tehnicieni, prin aceea că primii ar stabili obiectivele ce derivă din producția netă la toate nivelele ierarhice, iar ceilalți ar trebui să găsească soluții tehnice pentru atingerea acestor obiective.

Experiența căpătată pînă acum la I.C.H. Palas-Constanța în abordarea producției nete nu numai ca un indicator valoric ci, în primul rînd, ca un obiectiv al conducerii, permite să se evedentieze unele avantaje deosebite ale producției nete, și anume:

— indică fiecărui colectiv aportul pe care îl aduce la realizarea venitului național,

iar cunoașterea rolului venitului național în dezvoltarea economico-socială a țării îi creează sentimente de motivație în realizarea producției nete:

— are un rol educativ deosebit asupra producătorilor de bunuri materiale, care de la concepția realizării producției globale cu orice costuri, trebuie să treacă la concepția realizării producției globale cu producție netă cît mai mare. Aceasta înseamnă, de fapt, o schimbare de concepție a oamenilor — de la acceptarea, în unele cazuri, a risipei de resurse, la introducerea unui regim sever de economii, la care oamenii devin participanți direcți;

— este foarte importantă conștientizarea tuturor angajaților că numai în condițiile realizării producției nete și numai cu respectarea și diminuarea consumurilor specifice întreprinderea poate lua în tregul fond de retribuire;

— obligă la îmbunătățirea calculației costurilor și a sistemului informațional la nivelul secției, atelierului, formației conduse de maestru, la urmărirea atentă a producției-marfă, a costurilor totale și materiale, a consumurilor specifice etc.;

— asigură o mai mare răspundere în legătură cu folosirea fondurilor fixe și circulante.

Desigur, lista avantajelor ar putea fi continuată, ceea ce nu înseamnă însă că în utilizarea producției nete nu vor exista și unele dezavantaje. Oricum, însă, atingerea obiectivelor mobilizatoare ale planului cincinal referitoare la reducerea cheltuielilor va fi mult ușurată de introducerea producției nete, înțelegând nu ca un simplu indicator valoric, ci mai ales ca un obiectiv al conducerii.

Ionel DUMBRAVA

director
al întreprinderii de celuloză și hirtie
„Palas“-Constanța

EXCURSII ÎN STRĂINĂTATE

Oficiul Național de Turism „Carpați” București prin AGENȚIA DE EXCURSII CU TURIȘTI ROMĂNI ÎN STRĂINĂTATE și OFICIILE JUDEȚENE DE TURISM organizează pentru grupuri și turiști individuali în tot cursul anului excursii variate și atractive pe itinerarele turistice din:

- R.P. Bulgaria la Sofia, Plevna, Tirnovo și Russe, cu o durată de 1—4 zile;
- R. S. Cehoslovacă la Praga, Bratislava, Brno, cu vizitarea în tranzit a orașului Budapesta, cu o durată de 6—8 zile;
- R. P. Chineză și R.P.D. Coreeană cu vizitarea orașelor: Pekin, Șanghai, Nankin, Canton, Șenian, Phenian, Nam Pho, Hanceu;
- R. D. Germană la Berlin, Potsdam, Dresda, Rostock, Schwerin, Magdeburg, Erfurt, Jena, Meissen, Karl Marx Stadt, cu vizitarea în tranzit a orașului Budapesta;
- R. P. Polonă la Varșovia și Cracovia, cu o durată de 6—9 zile;
- R. P. Ungară cu o durată de 6—7 zile la Budapesta și Budapesta-Eger;
- U.R.S.S. 12 tipuri de excursii, cu vizitarea orașelor Moscova, Leningrad, Kiev, Chișinău, Odessa, Cernăuți, Lwov, Tbilisi, Erevan, Baku, Vilnius, Riga, Tallin, Samarkand, Buhara, Așhabad;
- Numeroase excursii combinate în R.P.U.—R.S.C. și R.D.G.—R.P.U.

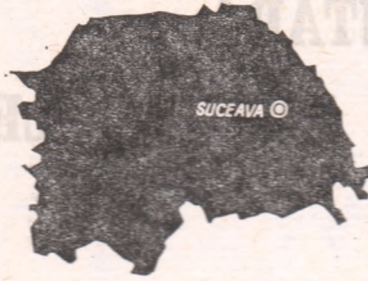

Vedere din Budapesta

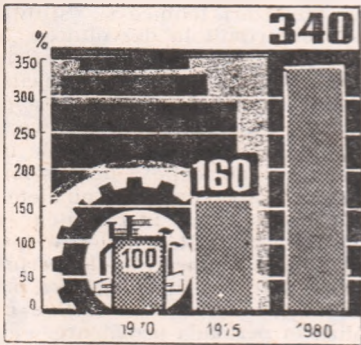
Informații și înscrieri individual sau prin delegații de întreprinderi, instituții sau organizații obștești etc. la AGENȚIA DE EXCURSII CU TURIȘTI ROMĂNI ÎN STRĂINĂTATE, din București, Calea Victoriei nr. 100, telefon 16 44 31 și la toate OFICIILE JUDEȚENE DE TURISM din țară.

**JUDEȚELE
ȚĂRII
PE
TRAIECTORIA
PROGRESULUI
SUCEAVA**

IMAGINEA CONTEMPORANĂ a județului Suceava, în care se îmbină în mod armonios vechi lăcașuri de cultură și artă cu noile monumente durate în oțel și beton, reprezintă o minunată expresie a trecutului glorios al acestor meleaguri și a prezentului înnoitor, purtător al tuturor însemnelor progresului și civilizației. Geniul poporului român a ridicat, cu secole în urmă, Voronețul, Moldovița, Sucevița. „Acum, spunea, tovarășul Nicolae Ceaușescu, nu mai ridicăm asemenea cetăți.

Dinamica producției industriale

Ridicăm însă noi cetăți care nu vor mai putea fi distruse de nimeni. Cetățile noastre sint industrie, agricultura, știința, cultura”.

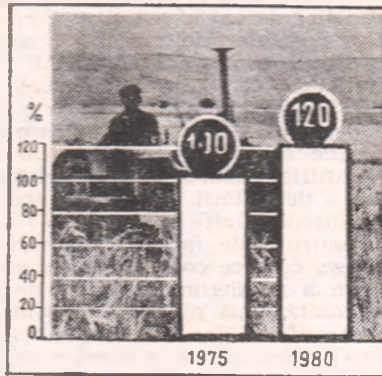
Economia județului parcurge în prezent un intens proces de dezvoltare, valorificând în primul rînd resursele naturale locale: zăcămintele de substanțe minerale, lemnul (mai mult de jumătate din suprafața județului este acoperită cu păduri, Suceava ocupînd primul loc pe țară după suprafața fondului forestier), produsele agricole vegetale și animale. Ramuri cu o anumită tradiție în această parte a țării, extracția minereurilor și exploatarea și prelucrarea lemnului au căpătat un avînt deosebit în anii construcției socialiste. Așa se face că în prezent Suceava ocupă locul întii pe țară la o serie de produse, cum ar fi hirtia, celuloza, cheresteaua, iar la minereuri complexe locul doi. Ramurilor respective li s-au adăugat însă construcția de mașini, industria sticlei, a tricotajelor etc., aflate în plină și continuă dezvoltare. Pe teritoriul județului își desfășoară activitatea mari obiective industriale, între care Combinatul de celuloză și hirtie, Combinatul pentru exploatarea și industrializarea lemnului, Întreprinderea mecanică, Întreprinderea de tricotaje, Întreprinderea pentru industrializarea cărnii — la Suceava, Combinatul minier Gura Humorului, Combinatul pentru industrializarea lemnului Fălticeni, Filatura de tricotaje tip lină Rădăuți, Întreprinderea de confecții și tricotaje Siret și multe altele.

Cîncinalul 1976—1980 deschide noi perspective de dezvoltare economico-socială a județului. În industrie vor fi construite și dezvoltate cca. 30 noi capacități de producție, la Suceava, Rădăuți, Cîmpulung Moldovenesc, Vatra Dornei, Fălticeni, Gura Humorului, Solca, Dolhasca, într-o distribuție care acoperă mai judicios teritoriul județului, contribuind astfel la ridicarea localităților respective, la mai buna valorificare în primul rînd

a resurselor minerale și a masei lemnoase. În anul 1980 volumul producției industriale va fi de 3,4 ori mai mare față de 1976

Agricultura, care cunoaște un proces continuu de modernizare și consolidare a bazei tehnice, ocupă un loc important în economia județului. Realizări deosebite au fost obținute mai ales în zootehnie, sector cu vechi tradiții în această zonă, Suceava situîndu-se printre primele județe ale țării atît ca număr de animale (bovine), cit și ca producție (carne, lapte). Efectivele de animale vor spori în perioada 1976—1980 cu aproape 17% la bovine, cu aproape 13% la porcine, cu peste 30% la ovine etc., ceea ce va permite creșterea cu aproape 40% a producției de carne. De mare actualitate sint aici lucrările de îmbunătățiri funciare: în actualul cincinal se vor executa lucrări de desecări pe 2 700 ha, de combatere a eroziunilor pe 29 000 ha, de regularizare a unor riuri pe o lungime de peste 100 km; în 1980 suprafața irigată va ajunge la 12 000 ha.

Inobilîndu-și tradițiile și propulsînd cu vigoarea proprie anilor noștri noile valori economice și social-culturale ale evului socialist, Suceava a creat și mijloacele necesare asigurării unei continue îmbunătățiri a condițiilor de viață ale oamenilor muncii. Prin crearea

Dinamica producției agricole

unor noi locuri de muncă în industrie, servicii, învățămînt etc., ponderea populației ocupate în activități neagricole a depășit încă cu cîțiva ani în urmă 50%, ceea ce a însemnat o sporire considerabilă a veniturilor populației. Paralel cu modificarea în continuare a acestui raport, se produc transformări înnoitoare în ceea ce privește dotarea edilitară a localităților. Celor cca. 7500 apartamente realizate în cincinalul trecut, li se vor adăuga în perioada 1976—1980 alte peste 13 000; un număr de trei comune (Verești, Dolhasca și Broșteni) vor deveni pînă în 1980 centre urbane. Se vor construi, de asemenea, 600 săli de clasă, 240 laboratoare, peste 3 600 locuri în internate, 4 800 locuri în grădinițe și case de copii, un spital, 12 dispensare etc. Sint cifre care vorbesc nu numai despre eforturile materiale și financiare ale statului, dar care caracterizează în perspectivă, fie și parțial, parametrii bunăstării harnicilor locuitori ai Țării de Sus.

S. G.

**Realizarea
venitului național**

(Urmare din pag. 4)

de producție urmează să se realizeze pe seama reducerii consumurilor specifice și sporirii gradului de valorificare a resurselor materiale. La milionul de lei producție industrială, consumurile de energie primară și energie electrică urmează să fie cu 5,5% și respectiv 5,2% mai reduse, utilizarea resurselor energetice secundare va crește cu 40%, iar valoarea deșeurilor recuperate va spori cu 13% față de anul trecut.

Pentru respectarea întocmai a prevederilor planului la acest indicator de bază al eficienței economice, este necesar ca toate ministerele economice, centralele și întreprinderile să asigure în continuare traducerea în viață a indicațiilor conducerii partidului și statului, potrivit cărora în orice unitate economică trebuie să se acționeze hotărît pentru reducerea în continuare a cheltuielilor materiale de producție.

Una din direcțiile principale în care trebuie acționat o constituie **incadrarea cu strictete în normele de consum planificate**, în care scop se cere intensificată, în continuare, acțiunea de stabilire a normelor de consum fundamentate tehnico-economic, de întărire a controlului asupra respectării celor peste 7500 norme de consum stabilite. Avem toate condițiile pentru realizarea acestui obiectiv, cunoscut fiind faptul că în prezent dispunem de un nomenclator al normelor de consum cu urmărirea lunară care asigură peste 70% din consumul principalelor materii prime și materiale normale.

În acțiunea complexă de reducere a cheltuielilor materiale de producție o contribuție tot mai însemnată o va aduce **accentuarea procesului de modernizare a produselor, de asimilare și reinnoire, a acestora**. În acest an valoarea produselor noi și reproiectate introduse pentru prima oară în fabricație reprezintă 11% din producția valorică a industriei republicane prelu-crătoare. Pentru a putea duce la îndeplinire aceste prevederi ale planului ministerele economice, centralele și întreprinderile trebuie să continue revizuirea proiectelor unor mașini și utilaje, să intensifice acțiunea de identificare și utilizare în producție a unor materiale înlocuitoare cu eficiență economică ridicată și cu consumuri reduse, să accelereze procesul de modernizare a produselor.

INTERESELE economiei, ale fiecărui obiectiv de muncă, ale fiecărui om al muncii, cer gospodărirea cu grijă maximă a materiilor prime și materialelor de care dispune fiecare unitate economică. Numai acționînd pentru o folosire cit mai rațională și eficientă a resurselor de materii prime, materiale, combustibil, energie și alte materiale, vom putea contribui la îmbunătățirea structurii produsului social, la reducerea cheltuielilor materiale și creșterea mai rapidă a venitului național, izvorul formării resurselor pentru constituirea fondului național de dezvoltare economico-socială și a fondului de consum, fonduri destinate prosperității economice și creșterii permanente a bunăstării poporului nostru.

INDUSTRIA ALIMENTARĂ FAȚĂ ÎN FAȚĂ CU EXIGENȚELE CONSUMATORILOR

Alimentația omenirii — problema nr. 1 a deceniului nostru — constituie preocuparea majoră a celor mai importante instituții guvernamentale din toate țările lumii. Convocate sub egida O.N.U sau F.A.O., conferințe și simpozioane internaționale își propun să dea un răspuns la marea problemă care se pune în fața omenirii: asigurarea unei hrane îndestulătoare pentru toți cei 4 miliarde de locuitori ai Pământului.

Desigur, rezolvarea problemei alimentației este o chestiune ce ține de politica economică internă a fiecărei țări dar, așa cum se arată în Declarația de poziție a țării noastre difuzată în 1975 la cea de-a VII-a Sesiune extraordinară, a Adunării Generale O.N.U., este necesară realizarea unui program complex de către Organizația Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură, în vederea soluționării cât mai repede a problemei alimentare.

ROMÂNIA este una din țările lumii unde încă cu mulți ani în urmă s-au elaborat programe cincinale de dezvoltare a industriei alimentare, iar recent a elaborat prognoza dezvoltării acestei ramuri până în anul 1995—2000. Prevederile Congresului al XI-lea al partidului sînt exemple elocvente în această privință. Din documentele elaborate rezultă că ridicarea acestei industrii la nivelul cerințelor actuale nu poate avea loc decît printr-un amplu efort material și financiar. În acest sens, baza tehnico-materială a industriei alimentare este prevăzută a se îmbogăți în următorii ani cu peste 180 de noi fabrici, secții și capacități de producție echipate cu utilaje de înaltă tehnicitate, cu linii tehnologice care să asigure mecanizarea sau automatizarea majorității proceselor de fabricație. Avînd la bază progresul tehnic rapid și multilateral, noile investiții vor fi orientate și în continuare spre obiective productive capabile să valorifice superior materiile prime agricole.

Privind retrospectiv, apar astăzi mai clar ca oricînd marile salturi calitative pe care le-a cunoscut această ramură în ultimii ani, aportul mereu crescînd pe care l-a avut la satisfacerea nevoilor de consum ale populației. Fondurile mari care s-au investit în acest sector, dar mai ales saltul pe care îl înregistrează această subramură pe linia creșterii producției, a productivității muncii și diversificării producției ca efect al introducerii progresului tehnic, pun în evidență contribuția industriei alimentare la ridicarea nivelului de trai al populației.

Principalele rezultate ale introducerii progresului tehnic

EFORTURILE cele mai mari au fost îndreptate spre sectoarele cheie. De la cîteva abatoare industriale amplasate în marile orașe ale țării, cu un grad de dotare la nivelul atelierelor meșteșugărești, s-a ajuns astăzi la o rețea de întreprinderi pentru produse din carne, unde un număr de muncitori aproape egal cu cel ce lucra în această ramură cu 15—20 ani în urmă produc de aproape cinci ori mai multe produse. Noile linii tehnologice pentru fabricarea de semiconservate din șuncă și salamuri crude, introduse în întreprinderile de la Drobeta-Turnu Severin, București, Galați, Timișoara, Suceava și Craiova, liniile în flux continuu de tăiere a

bovinelor și porcinelor, cu mecanizarea completă a celor mai grele operații din abatoare, sînt numai cîteva din principalele realizări pe linia valorificării cercetărilor științifice în domeniul industrializării cărnii, care au modificat esențial condițiile de producție din această ramură.

Instalațiile de înaltă tehnicitate, complet automatizate, pentru pasteurizarea laptelui și a smîntînei, noile tipuri de mașini de fabricat și ambalat unt, cele de pastificat și răcit brînză, liniile de îmbuteliat lapte și iaurt cu care au fost dotate noile întreprinderi de prelucrarea laptelui plasează această subramură în rîndul celor cu un înalt grad de dotare tehnică.

În industria zahărului și a zaharoaselor saltul calitativ constă în realizarea tuturor fabricilor de zahăr noi și modernizarea celor existente prin aplicarea procesului de difuzie continuă automatizat, iar ca rezultat al cercetărilor efectuate în țara noastră s-a ajuns la aplicarea procedurii de conservare a zemei groase din fabricile de zahăr. În aceeași subramură — a industriei zahărului — s-a elaborat tehnologia depozitării în silozuri speciale, de capacități între 21 000—70 000 tone sfeclă, pentru toate fabricile noi care se construiesc, ceea ce conduce la reducerea simțitoare a pierderilor la sfecla de zahăr însilozată după procedee depășite.

În urma indicațiilor date la sesiunea comună a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., Consiliului de Stat și Consiliului de Miniștri din 9 august 1975, a avut loc o nouă orientare în fabricarea produselor zaharoase. Într-o perioadă relativ scurtă (circa 6 luni), au fost introduse în fabricație 60 de noi sortimente pe bază de făină de fructe și legume, expandate de cereale, glucoză, unt, margarină, miere etc. Așa sînt jeleurile gumate, rahaturi mozaic, drajeurile vitaminizate, sortimentele de ciocolată crocantă, cu expandate sau cele cu interior spumat, și multe alte produse care au găsit o largă solicitare la cumpărători.

Rezultatele cele mai spectaculoase pe linia introducerii progresului tehnic au fost obținute la fabricarea berei, sector de producție bazat pe o înaltă tehnicitate și în care importurile de utilaje și linii tehnologice reprezentau peste 95% din totalul fondurilor fixe. Prima fabrică de bere, cu fermentație pe baza unui procedeu românesc a și intrat în funcțiune în anul 1975 la Ciclova-Montana, județul

Caras-Severin, iar a doua este în construcție în județul Bistrița-Năsăud.

Pornindu-se de la necesitatea obținerii de proteine animale s-a înființat și dezvoltat pescuitul expedițional în Oceanul Atlantic, cu nave uzină de tip trawler, cu congelarea pe aceste nave. Concomitent au fost extinse amenajările piscicole pe terenuri neproductive și s-au aplicat noi metode de piscicultură intensivă prin acclimatizarea de specii noi de pești fitofagi și planctonofagi, pentru a valorifica toate nivelurile trofice de hrană existente în bazinele acvatiche din țara noastră, ceea ce a făcut ca în apele interioare să se realizeze un spor de 30—50% producție de pești fitozooplanctonofagi. Saltul realizat de piscicultura intensivă în apele interioare a făcut ca într-un deceniu să se dubleze producția.

În scopul sporirii cantităților de proteine necesare alimentației umane s-au realizat și valorificat derivate de soia în produse alimentare și în special în preparate de carne.

Și în celelalte subramuri ale industriei alimentare la realizarea unităților noi ori a celor modernizate s-au introdus cele mai moderne realizări tehnice și științifice, ceea ce a contribuit la dezvoltarea producției acestora în condiții de eficiență economică sporită. La toate fabricile de conserve de legume, fructe, carne și pește s-au introdus linii continui, specifice proceselor tehnologice, avînd utilajele necesare fazelor de fabricație a produselor și sortimentelor respective, care au determinat creșteri însemnate în calitatea conservelor fabricate în România și o sporire a productivității muncii. Unele perfecționări se vor finaliza prin proiectarea proceselor tehnologice la noile obiective ce se vor realiza în perioada următoare.

Pentru toate subramurile industriei alimentare există o experiență valoroasă a Institutului de cercetări pentru chimie și industria alimentară în ce privește epurarea apelor uzate prin metode mecano-chimice și biologice; fiecare obiectiv industrial care se construiește are rezolvată tehnologia de deversare a apelor ce le folosesc.

Posibilități de îmbunătățire a activității de cercetare

SÎNT ÎNSĂ și unele neajunsuri. În industria alimentară, în cincinalul 1971—1975, s-au realizat pe bază de concepție proprie mai puțin de o pătrime din tehnologiile introduse în producție; cea mai mare parte din temele de cercetare au fost axate pe nevoile curente de producție, asistență tehnică, prestație de serviciu, rutină și mai puțin pe probleme de realizarea planului cincinal și de perspectivă. Pentru unele subramuri — lapte, panificație, morărit — elaborarea de tehnologii noi n-a constituit obiective majore ale cercetării științifice. Preocuparea nesatisfăcătoare pentru elaborarea de tehnologii, utilaje și linii tehnologice complete de înalt nivel, pe bază de concepții proprii, a făcut ca participarea acestei activități principale la exportul de utilaj, know-how, documentații, să fie aproape inexistent.

Este adevărat că în ultimul timp s-au înregistrat unele rezultate pozitive pe linia asimilării de utilaje și instalații, însă se prelungește excesiv experimentarea lor în vederea omologării. De exemplu, din cele 75 utilaje tehnologice de bază asimilate pentru fabricile

APORTUL NOILOR TEHNOLOGII LA PROGRESUL INDUSTRIEI ALIMENTARE

- La începutul acestui an în nomenclatorul industriei alimentare erau 4 500 sortimente, cu 700 mai mult decât la începutul cincinalului trecut (222 sortimente noi în industria cărnii, 133 în cea a zaharoaselor, cite 83 în industria peștelui și a berei — amidonului și glucozei, 64 în industria laptelui etc.)
- 65 % din nomenclatorul produselor alimentare se obțin în instalații cu principalele operațiuni automatizate ;
- 70 % din valoarea producției unităților de industrie alimentară de interes republican a fost reprezentată în cincinalul 1971-1975 de produsele noi, asimilate și reproiectate ;
- O pătrime din cele 120 de sortimente de produse lactate se produc în condiții de automatizare completă ;
- Prin noile tehnologii de producere a inlavitului, cu o capacitate de circa 36 mii tone/an, se înlocuiesc din hrana viștelor peste 160 000 hl lapte proaspăt ;
- Aplicarea procedurii de conservare a zemei groase din fabricile de zahăr a dus la scurtarea duratei de prelucrare a sfeclei la secțiile de produs brut cu 45-50 zile și la reducerea pierderilor de zahăr cu circa 30 % ; costul investiției per tonă s-a redus — prin această tehnologie — cu 20 % ;
- Peste 80 % din cele 203 sortimente de produse zaharoase se produc pe baza unor rețete noi.

de zahăr au fost omologate cinci. Pentru unele teme de cercetare și în mod deosebit pentru cele ce se finalizează prin instalații, linii sau utilaje tehnologice, ciclul de cercetare — valorificare este foarte lung. Exemple de acest gen sînt multiple și pot fi găsite în fiecare sector de fabricare a produselor alimentare. Ele au la origine deficiențe de ordin organizatoric și de coordonare a activității de cercetare științifică și proiectare tehnologică. Unele teme de cercetare realizate în perioada 1971-1975 de către Institutul de cercetări pentru industrie și chimie alimentară s-au dovedit ulterior că n-aveau condiții de aplicare. Un mare neajuns în activitatea de cercetare îl constituie și dispersarea eforturilor cercetătorilor pe un număr mare de teme, cit și faptul că n-au fost corelate întotdeauna unitar cercetările cu proiectarea tehnologică din industria alimentară. Rămîneri în urmă există și în domeniul autoutilării și modernizării utilajelor existente pentru industria alimentară, probleme care ar trebui să fie de urgență rezolvate așa încît în cincinalul actual autoutilarea să satisfacă toate necesitățile industriei alimentare.

Ca urmare a modernizării bazei tehnico-materiale au fost date în consum un mare număr de produse noi. Cu toate acestea, rezultatele puteau fi mai bune dacă exista mai multă preocupare în direcția creării de noi preparate și semipreparate culinare, valorificării unor subproduse în scopul obținerii de aminoacizi deficitari, ridicării conținutului proteic al produselor alimentare. În industria cărnii, cercetarea științifică a realizat 58 de sortimente din care numai 16 sînt introduse în producții curentă, în industria laptelui 6 din cele 18 sortimente create și un singur sortiment de produse zaharoase. Unele produse create de institutul de cercetări în 1971, oerute de piață, cum sînt cele pentru copii și dietetice (lapte desodat, lactalbumină, concen-

trat proteic de zer etc.) nu se realizează nici pînă în prezent. Trebuie să se înțeleagă că la baza producerii bunurilor alimentare — așa cum dealtfel se prevede în Legea privind calitatea produselor — stau rezultatele obținute în activitatea de cercetare științifică și în acest sens răspunderea cea mai mare revine cercetătorilor și proiectanților din acest domeniu.

Perspective și direcții de dezvoltare

CA OBIECTIVE imediate în fața cercetării științifice și producției trebuie să stea îmbunătățirea produselor existente, a tehnologiilor și utilajelor necesare fabricării lor și realizarea unor noi produse care să conțină proteine sau alte componente alimentare valoroase din drojzii, produse biologice acvatice concentrate și extracte proteice alimentare din pește și celelalte animale și vegetale acvatice oceanice și marine, produse proteice din oleaginoase indeosebi concentrate proteice, băuturi proteice de tip lactat vegetal răcoritoare, noi îndulcitori cu valoare calorică slabă sau nulă pentru reducerea conșumului de zahăr etc. Concomitent trebuie elaborate și realizate tehnologiile și utilajele necesare fabricării acestor produse noi.

Pentru valorificarea în continuare a resurselor de hrană neconsumate de speciile de pești autohtoni din bazinele acvatice ale României în scopul creșterii producției de pește pe unitate de suprafață cu încă circa 40%, trebuie continuată acțiunea de acclimatizare de noi specii de pești cu ritm mare de creștere, ca de exemplu : *Calla calta*, *Labeo rohita* și *Cirrhina mrigada* din familia Ciprinide, care consumă detritusul vegetal, originare din India, Pakistan și Birmania ; speciile genului *Ictiobus* (*Ictiobus cyprinellus*, *Ictiobus bubalus* și *Ictiobus niger*) din familia Catosfomidae consumatoare de plancton și originară din America de Nord. Speciile *Ictalurus punctatus*, *furcatus*, și cactus din familia Ictaluridae ce consumă insecte, originare din America de Nord ; specia *Mugil soiny*, chefal din Orientul Îndepărtat ce consumă detritus organic, ca și sturionii *Acipenser baeri* și *Huso dauricus* din apele U.R.S.S. și *Acipenser fulvescens* din S.U.A. Tot ca probleme imediate sînt stabilirea productivității naturale piscicole și a altor produse biologice din toate bazinele acvatice și valorificarea superioară a Deltei Dunării. Acvacultura, o nouă și importantă ramură producătoare de proteine necesare alimentației umane, algele și moluștele, crustaceele, cefalopodele, planctonul vegetal și animal din mări și oceane, ca să nu mai amintim de nenumăratele și valoroasele specii de pești pretabili culturii intensive, constituie obiective valoroase ale cercetării științifice în acest domeniu, care trebuie promovate în perioada următoare, în paralel cu amenajarea de noi iazuri și heleștece pe terenuri neproductive pentru agricultură.

În perspectivă însă, cercetarea științifică și producția alimentară vor trebui dezvoltate pe baza acelor tehnologii care vor putea fabrica produse de mare valoare nutritivă, cu o păstrare îndelungată și care permit o preparare simplă și o prezentare plăcută. În acest sens, cercetarea științifică va trebui să elaboreze noi metode în locul celor tradiționale, pentru a obține masele primare noi (spre exemplu noi surse de proteină și albumină) și pentru a oferi produse adaptate cerințelor. Este vorba de fabricarea unor produse și sortimente de mai bună calitate în sensul fiziologic ali-

mentar și anume cu privire la digestibilitate, valoare nutritivă, adaptare la vîrstă ; de mîncăruri care pot fi reparte simplu, rapid și preambalate în toate tipurile de porții ; alimente ce vor putea fi păstrate în frigider sau la temperatura camerei săptămîni sau luni, fără să-și piardă calitățile (înlocuirea pasteurizării prin sterilizare cu umplere aseptică ulterioară la produsele lichide cu sau fără corpuri solide, cum ar fi supe sau sosuri semipreparate ; înlocuirea conservării prin congelarea cărnii sau peștelui prin sterilizare, deshidratare prin sublimare în vid sau radiopasteurizarea ; coacerea cu microunde în panificație etc.). O preocupare deosebită ar trebui să o constituie introducerea unor metode tehnologice și de integrare a producției care să asigure fabricarea rapidă și fără pierderi a materiilor prime agricole (cultivarea industrială a fructelor și legumelor cu o recoltare controlată de industrie, în sensul eliminării depozitelor intermediare și inutile, pentru a putea introduce în fabricație legume și fructe ajunse la maturitate deplină, cînd au de fapt cea mai mare valoare nutritivă și un gust deosebit). Cercetările destinate igienizării produselor alimentare vor urmări prevenirea contactului sau îndepărtarea pesticidelor, a contactului cu substanțe cancerigene, a pătrunderii de substanțe străine din mediul înconjurător (sol, apă, aer, ambalaje) și a prevenirii contaminării cu agenți toxici sau parazitari. Materializarea în practică a acestor cerințe majore presupune însă și unele schimbări de ordin organizatoric și funcțional a sistemului actual de cercetare și proiectare din domeniul industriei alimentare. Activitatea unităților de cercetare ale ramurii ar putea fi îmbunătățită prin desfășurarea preocupărilor acestora pe baza unor programe speciale, complexe, de perspectivă, aprobate de Academia de științe agricole. Atît în etapa elaborării cit și a executării acestor programe pot fi antrenate și cadrele didactice ale facultății de tehnologie a industriei alimentare și tehnica piscicolă din Galați. Cercetarea științifică agroalimentară și piscicultură este necesar să folosească rațional natura pentru a obține cit mai multe produse biologice nepoulate (ca materii prime vegetale și animale), pentru a asigura componentele nutriționale și vitaminice ale unei alimentații raționale a omului cit și pentru a menține echilibrul ecologic dintre om și mediul înconjurător necesar în prezent, dar mai ales pentru viitor.

În spiritul orientării științifice date prin programul partidului, în țara noastră, au fost adoptate de către Marea Adunare Națională în decembrie 1975, două importante legi — Legea cu privire la producția bunurilor alimentare și Legea privind regimul tăie rii animalelor. Cincinalul 1976-1980 va însemna saltul calitativ al acestei ramuri, atît prin progresele care se vor realiza pe linia mecanizării și automatizării proceselor tehnologice, introducerii de produse și sortimente noi și într-o gamă largă, diversificată, amplasării mai raționale a noilor obiective, cit și prin aplicarea în practică a normelor și prevederilor cuprinse în legile care reglementează activitatea acestei ramuri. În acest sens industria alimentară se va afirma plenar ca o pîrghie economico-socială în construirea societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră, punînd la dispoziția populației produse mai multe și de calitate mai bună.

dr. ing. Gheorghe MANEA

PRIMA CONDIȚIE A EXPORTULUI EFICIENT — REAȚIA PROMPTĂ LA DINAMICA PIEȚEI

CORELAREA ritmului rapid al înnoirii producției cu ritmul tot atât de alert al modificărilor survenite pe piața mondială, desigur că nu este o operațiune care să se producă automat nici în cel mai perfecționat sistem de organizare a producției.

Dimpotrivă, operațiunea de reglare a acestui proces este deosebit de complexă, dificultatea corelării crescând odată cu accelerarea celor două ritmuri. Acesta este și cazul Centralei Industrii Bumbacului pentru care serviciul de conjunctură al I.C.E. Românoexport a elaborat un amplu studiu de fundamentare a opțiunilor în strategia exporturilor. Experiența prezentată demonstrează cum o piață, relativ simplă, ca cea a țesăturilor de bumbac, poate genera pentru producător și exportator o multitudine de variante de acțiune în politica de investiții sau structurare a nomenclaturii de producție, în politica diversificării piețelor cu consecințe economice majore.

Modificări ale pieței în actuala conjunctură mondială

EVOLUȚIILE CE AU urmat celei mai grave recesiuni de la cel de al doilea război mondial se produc în mod contradictoriu și neuniform. Redresarea chiar dacă dă semne de manifestare este limitată ca amploare o mare parte a capacităților de producție continuând și în 1976 să rămână neexploatate. Există desigur semne care indică o oarecare revenire: astfel se constată o creștere perceptibilă a cererii externe și o îmbunătățire relativă a prețurilor. Totuși, nu se poate vorbi încă de învioreare în condițiile unei rate înalte a șomajului și inflației. Deși principalele industrii textile din lume continuă să fie amplasate, mai ales în țările dezvoltate, se înregistrează totuși o deplasare treptată a acestora către țările în curs de dezvoltare, atât în domeniul industriei bumbacului, cât și al fibrelor artificiale și sintetice. Ca urmare a sporit volumul total al comerțului mondial cu materii prime textile, reflectând cererea în creștere a filaturilor și țesăturilor din țările socialiste și din țările în curs de dezvoltare, paralel cu scăderea volumului schimburilor cu produse textile.

Pentru a face față concurenței produselor prelucrate din bumbac și lână, industriile textile din America de Nord și Europa Occidentală au trecut de la prelucrarea fibrelor naturale, la prelucrarea fibrelor sintetice sau în amestec, în cadrul unui efort de a diferenția producția lor internă, de producția importată.

În condițiile în care situația economică generală nu este compiet restabilă, iar piața bumbacului brut indică doar o ușoară îmbunătățire, neexistând certitudini asupra continuității acestei evoluții favorabile, se poate aprecia că piața țesăturilor se va prezenta încă nefavorabil cel puțin în semestrul I 1976.

În contextul schimbărilor intervenite, se remarcă că marii exportatori sunt în același timp și marii importatori de țesături. Acest fapt se explică prin aceea că exportul s-a concentrat într-un număr redus de țări dezvoltate, care importă din țările în curs de dezvoltare țesături crude, pe care le finisează, reexportându-le apoi. În acest mod își valorifică avansul tehnologic și calificarea forței de muncă. De aseme-

nea, mai există o explicație a fenomenului și anume faptul că aceste țări, datorită specializării internaționale crescînde, fac schimb de sortimente și calități.

Orientarea aceasta a comerțului (țări în curs de dezvoltare exportă țesături crude și țările dezvoltate țesături finite) este stimulată prin acordarea de credite țărilor în curs de dezvoltare, în scopul achiziționării de utilaje sau chiar de instalații tehnologice complete, a căror contravaloare poate fi achitată în rate prin livrări de fire și țesături, în majoritatea lor crude. De fapt, această orientare înseamnă deplasarea capacităților de filare și de țesere în țările în curs de dezvoltare care dispun de materii prime proprii și de forță de muncă ieftină. Deoarece o proporție din ce în ce mai mare din producția mondială de bumbac este prelucrată cu capacitățile de producție ale țărilor producătoare de bumbac, volumul exportului de bumbac, scade, țările dezvoltate devenind, din exportatoare, importatoare de fire de bumbac.

Spre ce sortimente este polarizată cererea?

PENTRU aprecierea perspectivelor structurii consumului de țesături este necesar să se țină seama de previziunile asupra cererii pe domenii de utilizare, de caracteristicile pe care le impun respectivele utilizări. Astfel, materialele textile destinate îmbrăcăminteii trebuie să satisfacă unele cerințe: capacitatea de mulare, protecție față de condițiile atmosferice, stabilitate dimensională, capacitate de revenire din șifonare, rezistență la purtare, întreținere ușoară, aspect corespunzător modelui.

Plecînd de la aceste considerente, s-a ajuns la concluzia că, în prezent, țesăturile tip bumbac se adaptează mai bine nevoilor și cerințelor consumatorilor din orice parte a globului, deoarece prețul lor, proprietățile de purtare și de confort pot fi adaptate condițiilor de climă și celor economice ale fiecărei țări în parte.

Astfel, ținînd seama de faptul că cea mai mare creștere a populației se va înregistra în Asia, America Latină și Africa, este firesc că acestea vor fi regiunile în care consumul de produse textile se va mări considerabil. Deoarece în aceste zone ate globului clima este în general caldă

și umedă, este de așteptat să se producă o schimbare a structurii producției, urmînd să scadă ponderea materialelor voluminoase și termoizolante, dar să crească cea a materialelor fine și ușoare, care să permită schimbul de căldură, aer și umiditate. Această proprietate este necesară atât materialelor textile destinate îmbrăcăminteii, cât și celor pentru uz casnic (lenjerie de pat, de masă, de bucătărie, de baie, materiale decorative, covoare, mochetă, stoffe de mobilă, draperii, perdele etc.) și articole tehnice.

Ponderea celor două tipuri de utilizări în structura cererii prezintă deosebiri importante de la țară la țară care se datorează specificului național, tradiției, condițiilor de locuit, ritmului de construire a locuințelor noi etc. În ultimii ani, în țările dezvoltate și nu peste mult timp și în celelalte țări, ponderea țesăturilor folosite în sectorul de îmbrăcăminte se va reduce și va crește corespunzător cea a țesăturilor utilizate pentru articole de uz casnic și articole tehnice.

Privind în perspectivă, se poate prevedea o creștere ritmică și continuă a consumului de țesături de uz casnic, domeniu în care nivelul de saturație va fi atins mai tîrziu decît în domeniul îmbrăcăminteii, ceea ce justifică crearea unor noi capacități de producție pentru toată gama de astfel de țesături. Structura producției textile și obligațiile multilaterale privind livrările (export sub formă de metraj sau sub formă de confecții) trebuie să satisfacă cele mai variate exigențe. De aceea, identificarea în timp util a tendințelor modelui reprezintă un element esențial în activitatea industriei și a comerțului cu țesături. O apreciere eronată, concretizată în fabricarea, respectiv achiziționarea de produse care contravin evoluției modelui, înseamnă nesatisfacerea cerințelor consumatorilor și crearea unor stocuri de mărfuri inutile, nevalorificabile.

Prin urmare, industria textilă, la constituirea fondului de marfă destinat exportului trebuie să se orienteze spre materiale de calitate superioară în concordanță cu moda zilei, produse care asigură și o valorificare în condiții de eficiență sporită. De notat, în acest sens, că la INTERSTOFF-ul din 1975 de la Frankfurt, unde au fost prezentate tendințele modelii țesături pentru anul 1976, în fruntea comenzilor s-au situat țesăturile din bumbac.

Opțiunea „bumbac” este atât de netă și atât de puternică, încît, pentru a-și putea menține poziția producătorii de țesături de lână și mătău au adoptat tușeul aspru și aspectul buile bacului. În cadrul comenzilor, țesăturile de bumbac 100% sînt curate de celelalte amestecuri diferite: fire de bumbac viscoză, bumbac și acrilice, bumbac și polyester sau poliester, viscoză și bumbac reținute pentru calitățile deosebite de trebuință. Dintre țesăturile tip bumbac cel mai solicitat a fost velurul, în toate formele sale: reiat și mai ales cu dung fantezi și imprimat.

CONDUCERE ORGANIZARE

PERFECTIONAREA CADRELOR DE CONDUCERE LA LOCUL DE MUNCĂ

LA ÎNTEPRINDEREA DE UTILAJ PETROLIER ȘI REPARAȚII (I.U.P.R.) Ploiești, în perioada septembrie-decembrie 1975, s-a desfășurat o interesantă acțiune care ni se pare că poate intra în atenția celor preocupați de realizarea programelor de perfecționare a pregătirii cadrelor de conducere din unitățile economice. Așa cum indică chiar titlul acestui articol, este vorba de o primă încercare de a organiza un curs de perfecționare a pregătirii cadrelor de conducere chiar în întreprindere, la locul de muncă al acestora. La originea acestei inițiative a stat atît cerința de a se face mai bine ceea ce trebuia făcut, respectiv de a spori calitatea rezultatelor procesului de perfecționare, cit și aceea de a spori eficiența, de a reduce cheltuielile reclamate de obținerea acestor rezultate.

PROGRAMUL cursului a fost conceput și realizat de către Centrul de perfecționare a pregătirii cadrelor de conducere din economie și administrația de stat și Catedra de organizare și conducere a unităților socialiste, din cadrul Academiei „Ștefan Gheorghiu”, în colaborare cu Direcția Generală Autonomă a Petrolului și Gazelor din Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei. Pentru a fi cit mai strins legat de nevoile concrete ale pregătirii cadrelor, programul s-a desfășurat la sediul întreprinderii beneficiare din Teleajen — Ploiești, după un orar prestabilit, în zilele de marți, joi și vineri ale fiecărei săptămîni, între orele 13—17. Durata totală a programului, care a început la 16 septembrie 1975, este echivalentă ciclurilor I+II+III a programelor de tipul P₁ și P₂ (pentru cadre de conducere din centrale și întreprinderi). La program au participat cadrele de conducere din secțiile de producție, din compartimentele funcționale ale întreprinderii, avînd o pregătire și experiență corespunzătoare.

Programul a fost conceput să realizeze pe lîngă valorificarea experienței acumulate pînă acum la cursurile de perfecționare, și testarea unor elemente noi privind procesul de instruire, din care unele urmează a fi incluse și dezvoltate în programele viitoare ale etapei a II-a de perfecționare a pregătirii cadrelor de conducere.

Dintre elementele de noutate ce au caracterizat acest program trebuie menționat, în primul rînd, pronunțatul său caracter practic. Toate temele incluse se referă și sînt exemplificate la situația concretă a întreprinderii. În cadrul programului, fiecare cursant a avut de rezolvat o problemă prioritară, practică a

întreprinderii. În acest scop, încă de la începerea programului s-au fixat temele lucrărilor de absolvire ale cursanților, potrivit necesităților actuale și de perspectivă ale întreprinderii.

Lucrările de absolvire s-au elaborat concomitent cu desfășurarea programului, sub îndrumarea continuă a cadrelor didactice participante la program. Lucrările de absolvire au fost concepute în concordanță cu cerințele unei abordări sistemice a întreprinderii, elaborarea lor făcîndu-se în echipe multidisciplinare, dimensionate corespunzător. Corelarea echipelor s-a realizat permanent prin grija șefului de proiect al întregului program, numit de întreprindere, care este șeful compartimentului de organizare a producției și a muncii.

De menționat faptul că la elaborarea a acestor lucrări au fost atrași și alți specialiști din întreprindere care lucrează în domeniile respective și care se preconizează să participe într-o etapă ulterioară la cursul de perfecționare.

Soluțiile avansate în lucrările de absolvire au început a fi aplicate chiar pe parcursul desfășurării cursului, la încheierea cursului și ulterior urmînd să fie analizate rezultatele obținute și aduse corecțiile necesare.

Conferințele și dezbaterile — prin intermediul cărora sînt transmise noile cunoștințe, concepte, metode și tehnici de organizare — au avut la bază tot situațiile reale constatate în întreprindere, în cadrul dezbaterilor urmărindu-se o confruntare permanentă a acestor situații cu principiile și elementele teoretice specifice problemelor în cauză. În acest scop, pentru a cunoaște aspectele concrete ale întreprinderii, înainte de a se supune dezbate-

rii o anumită temă, fiecare cadru didactic s-a documentat la fața locului și a căutat să cunoască faptele din întreprindere. Astfel, de exemplu, la tema privind dosarul de fabricație, șeful atelierului de proiectare a prezentat sistemul practicat în întreprindere, cadrul didactic a relevat, pe bază de analiză-diagnostic, o serie de deficiențe, cursanților solicitîndu-li-se să le analizeze și să elaboreze în comun soluții de perfecționare a organizării și conducerii activităților respective.

La unele dezbateri au fost invitați și specialiști din alte întreprinderi similare, pentru a facilita un schimb de experiență pe un plan mai larg. De asemenea, în vederea cunoașterii experienței și a altor întreprinderi similare din ramură și economia națională, în program s-au prevăzut vizite în alte întreprinderi, concepute în conformitate cu o tematică adecvată programului de instruire. Pentru a lua însă din timp contact cu experții altora în domeniul organizării și conducerii, cursanților li s-au dat proiecte reprezentative de organizare și conducere elaborate și aplicate în alte unități similare. De altfel, toate materialele didactice și de instruire corespunzătoare temelor din program au fost date cursanților încă înainte de începerea cursului, aceștia avînd astfel, posibilitatea să se pregătească din timp pentru a putea participa activ la dezbateri.

Programul prezentat se realizează pe bază de contract și el reprezintă, practic, o cercetare în procesul de instruire și de elaborare a unor lucrări practice de organizare și conducere, o realizare concretă a cerinței integrării învățămîntului cu cercetarea și producția.

Ne exprimăm speranța că prin rezultatele și prin concluziile pe care le-a prilejuit experimentul prezentat, el se va bucura de atenția conducătorilor de unități economice, a celor din unitățile de perfecționare a pregătirii cadrelor, și că această inițiativă va putea fi extinsă în viitor pe o scară corespunzătoare avantajelor pe care le oferă.

Nicolae OPREA
Constantin SAMOILĂ
Academia „Ștefan Gheorghiu”

←
sante. În Delta Dunării se vor crea două mari parcuri naționale pentru un turism bine dotat și organizat, proiect important pentru întreaga dezvoltare economică a Deltei Dunării. S-a estimat că în zece ani, dacă nu se vor înființa aceste parcuri vom pierde mult din atracția turistică și farmecul inegalabil al Deltei. Trebuie păstrate aceste comori care pot genera un turism eficient în zona Dunării.

Gh. Barbu, directorul Centrului de cercetări economice pentru promovarea turismului internațional — Schimbul de idei asupra zonării turistice a evidențiat, așa cum am constatat cu toții, atît complexitatea acestei acțiuni cit și utilitatea sa pentru dezvoltarea viitoare a României, în coordonatele programului național de sistematizare a teritoriului.

Discuțiile purtate au demonstrat necesitatea delimitării și clasificării diverselor zone în funcție de o serie de criterii, riguros stabilite, pentru întreaga gamă de factori care determină sau concură la asigurarea „vocației” turistice a unui anumit teritoriu. Este de presupus, țînînd seama de tendințele de pînă acum, ca și de experiența altor țări, că unul din rezultatele cercetării întreprinse de Centrul de cercetări economice pentru promovarea turismului internațional pe tema dezbătută va fi stabilirea diferitelor tipuri specifice de zone, în funcție de rolul pe care îl au acum sau îl vor avea în turismul intern și internațional al R. S. României. Ca urmare, vor fi oferite elemente noi, mai temeinice, pentru orientarea eforturilor financiare, materiale și umane destinate dezvoltării prestațiilor turistice.

Totodată, se va putea acționa cu mai puține erori, în direcția îmbinării turismului cu alte activități în mijlocul naturii, în scopul dezvoltării armonioase a fiecărei zone și a conservării acelor elemente ale cadrului natural care contribuie la destindere, reconfortare și la menținerea sănătății populației.

Avem convingerea că dezbaterile care a avut loc, pe lîngă contribuția pe care a avut-o în ceea ce privește clarificarea unor aspecte decurgînd din temă — „zonarea turistică”, va avea darul de a stimula și pe alți specialiști, implicați direct sau indirect în problemele zonării, să reflecteze și să-și exprime părerile în acest sens asupra soluțiilor.

Dezbateri consemnate de
Ioan GEORGESCU

TEORII IDEI

RENTABILITATEA — SEMNIFICAȚII ȘI LIMITE ÎN APRECIEREA EFICIENȚEI ACTIVITĂȚII ECONOMICE

ÎN SISTEMUL categoriilor economice proprii orînduirii socialiste pe care partidul și statul nostru le folosesc în conducerea economiei, un loc extrem de important îl ocupă **venitul net al societății**, ca expresie băncască a plusprodusului creat de munca eliberată de exploatare și a cărui mărime este dată de excedentul de valoare peste cheltuielile totale de producție. Existența și evoluția venitului net al societății sînt determinate de nivelul tot mai ridicat al productivității muncii sociale care permite ca omul să producă mai mult decît este necesar pentru consumul lui direct și asigură condiții materiale pentru continua dezvoltare a producției și satisfacerea altor nevoi generale ale societății.

Modificările de esență pe care stăpînirea în comun a mijloacelor de producție le generează în ansamblul relațiilor de producție face ca plusprodusul să se transforme dintr-un mijloc de îmbogățire a claselor exploatare, într-o sursă de dezvoltare multilaterală a societății și a fiecărui membru al ei, într-un liant prin care sînt armonizate interesele generale, de grup și individuale. Aceasta întrucît ceea ce oamenii muncii dau societății în calitatea lor de producători, respectiv plusprodusul, cîștigă în calitate de membri ai societății deoarece creșterea rapidă a potențialului productiv al țării, dezvoltarea și modernizarea intensă a forței de producție — care se face în cea mai mare parte pe seama plusprodusului, respectiv a venitului net — are drept rezultat satisfacerea mereu mai bună a nevoilor materiale și spirituale ale întregului popor. Avînd drept finalitate bunăstarea tuturor, sporirea venitului net al societății, a rentabilității se află, trebuie să se afle, în centrul activității economice. „În orînduirea socialistă — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — rentabilitatea nu mai este o chestiune privată a diferitelor întreprinderi, ci o problemă fundamentală a întregii societăți. Orice activitate economică trebuie să corespundă unor cerințe concrete ale societății, să răspundă unor nevoi reale ale vieții materiale și spirituale a oamenilor, asigurînd în același timp creșterea continuă a avuției naționale, sporirea venitului național“.¹⁾

Literatura noastră de specialitate consacrată examinării semnificației și rolului venitului net al societății, respectiv a rentabilității considerată ca raport între totalul venitului net și fondurile de producție, în aprecierea eficienței activității economice, este relativ bogată. Opiniile exprimate în această problemă sînt variate, cristalizîndu-se în principal două puncte de vedere: unul potrivit căruia măsura rentabilității reale, în care în mod sintetic se exprimă însăși eficiența economică, este dată de raportul dintre volumul de plusprodus obținut și mijloacele utilizate²⁾ și altul după care dat fiind caracterul complex al categoriei de eficiență economică nu se poate pune semnul egalității între rentabilitate și eficiență economică.³⁾

Considerăm și noi că rentabilitatea, ca expresie a raportului dintre totalul venitului net al societății (plusprodus) și volumul fondurilor de producție, îmbracă o arie mai restrînsă decît categoria de eficiență economică. Ne exprimăm această opinie pornind de la cîteva considerente principiale.

1 Rentabilitatea nu poate oglindi pe deplin totalitatea efectelor și eforturilor care se depun pentru perfecționarea conducerii și organizării, a înzestrării cu fonduri și modernizării procesului de producție și nu are în vedere efectele sociale: sporirea gradului de ocupare a forței de muncă și ușurarea condițiilor de muncă, ridicarea economică a unor zone și județe, protejarea mediului am-

biant (ca să amintim doar cîteva) care în bună măsură nu pot fi cuantificate.

2 Spre deosebire de orînduirea capitalistă, unde mobilul direct al producției îl constituie profitul și deci acesta dă măsura gradului de valorificare a capitalului investit, în socialism scopul nemijlocit al producției, țelul suprem al întregii activități politice, economice și sociale sînt creșterea bunăstării materiale și spirituale a maselor, satisfacerea tot mai deplină a nevoilor de consum ale populației, ridicarea nivelului de trai al întregului popor, care se bazează pe rezultatul integral al muncii, al valorii nou create, pe venitul național în totalitatea sa și nu numai pe o parte a lui, respectiv pe venitul net. **Considerarea ratei venitului net ca indicatorul de bază care comensurează eficiența activității economice estompează după părerea noastră factorul esențial al deosebirilor de conținut în ce privește mobilul producției, al întregii activități sociale în societatea socialistă în raport cu cea capitalistă.**

Fără îndoială că, așa cum argumentează pe bună dreptate economiștii care susțin ca parametru de bază pentru aprecierea eficienței economice rentabilitatea, nu-i suficient să se obțină o anumită producție, ci aceasta trebuie să corespundă din punct de vedere calitativ, să răspundă unor nevoi reale de consum productiv sau neproductiv, iar din vînzarea ei să se recupereze costurile de producție și să se realizeze un anumit venit net care să permită reluarea pe scară lărgită a producției. De altfel, partidul nostru a supus unei critici ascuțite concepția și practica potrivit căreia existența unor activități productive nerentabile, finanțate pe seama venitului național realizat în alte sectoare ar reflecta, chipurile, superioritatea orînduirii socialiste față de cea capitalistă. „Este timpul — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu încă la Plenara C.C. al P.C.R. din 21—23 decembrie 1966 referindu-se la problema pierderilor — să lichidăm această anomalie, această gravă manifestare de înapoiere economică. Nici o economie nu-și poate permite să organizeze o producție cu deficit, să finanțeze unele întreprinderi pe seama altora. În economia capitalistă, o asemenea producție duce automat la faliment. Este oare normal ca în socialism să se tolereze un asemenea fenomen nesănătos? E adevărat, la noi întreprinderea care lucrează cu pierdere nu dă faliment, dar ea lovește în interesele întregii economii în interesele întregului popor“.⁴⁾

Desigur, este firesc și necesar ca statul socialist — ca întruchipare a năzuințelor și intereselor oamenilor muncii — să finanțeze anumite sectoare ale activității sociale de importanță nodală pentru progresul societății cum sînt învățămîntul, cultura, ocrotirea sănătății. De asemenea, devine uneori necesar ca statul să sprijine din punct de vedere financiar, pe o perioadă de timp strict limitată, unele unități economice noi, aflate în perioada de atingere a parametrilor proiectați. Aceasta nu trebuie să ducă însă la concluzia că statul socialist este în stare, folosind pîrgھیile administrative, să promoveze măsuri ce vin în contradicție cu cerințele legilor economice obiective. În fond funcția economico-organizatorică a statului socialist nu poate și nu trebuie înțeleasă ca o acțiune de caritate economico-socială, ci, dimpotrivă, rațiunea ei este de a orienta și conduce întreaga activitate spre treptele unei înalte eficiențe economice, de a asigura dezvoltarea rapidă a tuturor ramurilor și sectoarelor de activitate potrivit cerințelor legilor economice.

3 Ca expresie băncască a plusprodusului, **mărimea venitului net al societății și respectiv rentabilitatea este determinată, în bună măsură, de procesele din sfera activității productive și mai cu seamă de nivelul producti-**

vității sociale a muncii, care în mod obiectiv permite ca omul să producă mai mult decât consumul său direct. Tocmai pornind de la această determinare obiectivă, venitul net al societății exprimă laturi importante ale eficienței economice, iar evoluția lui reflectă, într-un anumit sens, modificări intervenite în productivitatea muncii.

În același timp, se cuvine menționat că mărirea venitului net al societății depinde și de factori din sfera repartiției. Raportul dintre produsul necesar și plusprodusul este influențat și de corelația, care se stabilește într-o perioadă sau alta, între acumulare și consum, între sfera productivă și neproductivă.

Presupunând că celelalte condiții rămân neschimbate, mărirea sau micșorarea cotei din venitul național alocată fondului de dezvoltare se reflectă nemijlocit — în etapa respectivă — într-o creștere sau scădere a fondului de consum repartizat direct, după muncă lucrătorilor productivi. În acest caz se modifică și raportul dintre produsul necesar și plusprodusul, ceea ce influențează mărirea venitului net al societății și rentabilitatea. Situații similare pot să intervină și atunci când se modifică proporția în care fondul de consum se repartizează în fond de consum individual și fond de consum social, acesta din urmă avându-și, după cum se știe, sursa de formare în plusprodus.

Din cele menționate rezultă că putem asista la situații în care venitul național să crească, iar venitul net al societății și respectiv rentabilitatea să scadă sau să sporească într-o măsură mai mică decât acesta.

Pentru ilustrarea celor arătate anterior să presupunem că venitul național crește în același ritm cu volumul fondurilor de producție, dar se modifică proporția în care acesta se repartizează pentru acumulare și consum social pe de o parte și consum individual pe de altă parte. Pentru simplificare, considerăm că volumul acumulării și al consumului social este egal cu venitul net, iar fondul de consum individual cu venitul pentru sine.

Anul	Volumul venitului național -mil. lei -	Partea destinată acumulării și consumului social (venitul net) -mil. lei-	Fonduri de producție -mil. lei-	Venit național la 1000 lei fonduri de producție - lei -	Venit net la 1000 lei fonduri de producție - lei -
1.	2 200	924	4 400	500	210
2.	3 000	1 350	6 000	500	225
3.	4 000	1 600	8 000	500	200
4.	4 500	2 115	9 000	500	235
5.	5 000	2 279	10 000	500	228

Rezultă deci că deși venitul național care revine la 1 000 lei fonduri de producție s-a menținut constant, datorită modificării structurii în care acesta este destinat pentru acumulare și consum social, pe de o parte și pentru consumul individual, pe de altă parte venitul net al societății a înregistrat dinamici diferite de creștere. Aceasta a determinat oscilații de la o perioadă la alta în ce privește venitul net care revine la 1 000 lei fonduri de producție. Evident, în aceste condiții este greu de apreciat că evoluția raportului „venit net al societății / fonduri productive“ reflectă modificările reale intervenite în domeniul eficienței economice. Concludentă în acest sens este evoluția rentabilității în anii în care au loc majorări generale ale remunerării directe. În multe cazuri, în anul respectiv, reducerea costurilor materiale de producție și creșterea productivității muncii nu acoperă integral cheltuielile suplimentare ocazionate de plata remunerării majorate și ca urmare volumul venitului net al societății (al acumulărilor bănești, al beneficiului etc.) este mai mic decât în anul anterior, deci și rata rentabilității. În astfel de cazuri nu putem și nu avem nici un

temei real să afirmăm că eficiența activității economice a scăzut. Desigur raportat la perioada unui cincinal, venitul net al societății manifestă tendința de creștere îndeosebi ca urmare a sporirii productivității muncii sociale într-un ritm care devansează pe cel al retribuției muncii.

4 Calculele de eficiență trebuie făcute nu numai în raport cu perioadele anterioare, ci și comparativ cu alte țări. Este binecunoscut faptul că, chiar dacă avem în vedere numai țări socialiste, datorită în principal nivelului diferit de dezvoltare a acestora, există diferențieri în ce privește partea din venitul național alocată pentru acumulare, ceea ce se reflectă și în nivelul venitului net. Așa de exemplu în anul 1974 ponderea acumulării în venitul național a fost de 30,8% în R.P. Bulgaria, 28,6% în R.S. Cehoslovacă, 22,8% în R.D. Germană, 34,8% în R.P. Mongolă, 37,3% în R.P. Polonă, 30,2% în R.P. Ungară, 28% în U.R.S.S.); în țara noastră în perioada 1971—1975 rata acumulării a fost de 34%. Dacă la aceasta se mai adaugă și diferențierile existente în ce privește proporția în care fondul total de consum se împarte în fond de consum individual și fond de consum social, rezultă că evoluția venitului net al societății ca și a raportului „venit net fonduri de producție“ nu este în măsură să reflecte pe deplin eficiența activității economice. După părerea noastră criteriul cel mai general de apreciere a eficienței este ritmul de creștere a venitului național și respectiv raportul „venit național fonduri productive“⁴⁾. De altfel, în comparațiile internaționale acești indicatori reflectă în modul cel mai concludent eficiența eforturilor care se fac pentru dezvoltarea unei economii naționale.

5 În aprecierea gradului de expresivitate a indicatorului „venit net al societății fonduri de producție“, în special atunci când acesta se referă la o ramură sau întreprindere, trebuie avut în vedere și faptul că venitul net creat de ele nu coincide în toate cazurile cu cel realizat — și aceasta din cauza abaterilor prețurilor de la valoare.

Abordând unii din factorii principali, care după părerea noastră trebuie avuți în vedere în aprecierea locului pe care îl ocupă în cadrul sistemului indicatorilor de eficiență venitul net al societății și respectiv rata rentabilității, nu am dori să se subînțeleagă că am subestima importanța acestuia. Dimpotrivă, societății socialiste — societate în care prin instaurarea proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție a dispărut caracterul ireversibil al contradicțiilor dinlăuntrul economiei naționale — nu îi poate fi indiferent modul în care sînt folosite resursele materiale, de muncă și financiare, cît se produce și cu ce cheltuieli.

Partidul Comunist Român concepe economia socialistă ca o economie de înalt randament, de înaltă eficiență, înzestrată cu o tehnică avansată, competitivă pe plan internațional. În nenumărate rînduri conducerea partidului nostru a criticat concepția după care dezvoltarea economiei socialiste are la bază principiul „cît mai mult“ dar nu și „cît mai ieftin, cît mai bun“. „Este timpul să întelegem — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu —, că nu-i suficient să obții o anumită producție, ci să ne punem permanent întrebarea: cît ne costă această producție? Este ea sau nu rentabilă? Ne dă posibilitatea să reluăm cel puțin la același nivel producția, deși, bineînțeles, aceasta nu ne-ar satisface deoarece trebuie nu numai să recuperăm ceea ce am cheltuit, dar și să realizăm un anumit beneficiu care să ne ajute să dezvoltăm în continuare, pe o treaptă superioară, activitatea noastră economică și să asigurăm ridicarea pe această bază, a nivelului de viață al întregului popor“⁵⁾.

Asigurarea unui nivel ridicat al raportului „venit net fonduri de producție“, respectiv a unei înalte rentabilități, joacă un rol de prim ordin în realizarea unui ritm rapid de dezvoltare a potențialului productiv al țării și de ridicare a nivelului de trai al oamenilor muncii. Tocmai datorită acestui rol, rentabilitatea — atunci cînd nu inter-

Cornel IUGA

(Continuare în pag. 23)

⁴⁾ Nicolae Ceaușescu „România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste“ vol. 2, Editura politică, București, 1968, pag. 555-556.

⁵⁾ Nicolae Ceaușescu, „România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste“ vol. 2, Editura politică, București 1969, pag. 138—139.

⁶⁾ Nicolae Ceaușescu „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate“, vol. 5, Editura politică, București 1974 pag. 637.

Resursele naturale într-o viziune originală

colecția «creșterea economică»

Creșterea economică și resursele naturale

a u r e l i a n c u

REZULTATA dintr-un mare efort de sinteză și de investigație proprie, lucrarea tovarășului Aurel Iancu își propune să realizeze unificarea dintre teoria curentă a creșterii economice și problema resurselor naturale, devenită acută ca urmare a apariției a ceea ce unii autori au denumit, pe bună dreptate, **sindromul energetic** sau **sindromul resurselor naturale**, efect al coincidenței istorice în acțiunea unor factori tehnologici, economici și politici. Mai mult decât atât, prelucrând o bogată informație de natură foarte eterogenă, autorul a izbutit să-și cristalizeze, în marea varietate de poziții și atitudini adoptate de specialiști de mare prestigiu, o concepție proprie pentru care atributul de lucidă ni se pare cel mai nimerit. Căci într-un climat intelectual care, la un moment dat, părea să fie dominat de viziuni sumbre alimentate de o metodologie modernă și de prestigiul (evident exagerat) al noilor mijloace de calcul, este nevoie de un viguros simț de orientare pentru a te menține pe pozițiile unui optimism funciar, dat desigur de concepția materialist-istorică, chiar dacă ții seama de acțiunea factorilor pe care cercetătorii clubului de la Roma, la fel ca și alți specialiști, i-au situat în prim-planul atenției.

Desigur, a închide ochii la o acțiune devoratoare de resurse a creșterii economice din țările dezvoltate ar fi o soluție comodă și facilă. Dar faptul că industria mondială smulge din scoarța pământului anual miliarde de tone de substanță transformând-o în bunuri mai mult sau mai puțin utile în favoarea unei minorități din populația globului pămîntesc nu poate fi negat, după cum nu se poate ignora faptul că rezervele de substanțe utile conținute în acest recipient care este pămînt-

ul, nu pot fi decit finite, chiar dacă limitele resurselor sînt impinse tot mai departe grație ingeniozității științifice și tehnice a umanității ca și datorită puterii tot mai mari a mijloacelor de explorare și exploatare. În trecut fie spus, această creștere de eficiență se datorează adîncirii diviziunii sociale a muncii (p. 77), problemă din păcate mult prea puțin studiată în ultimul timp dacă se are în vedere faptul că adîncirea diviziunii muncii, determinată de factori tehnologici și economici, a luat proporții neașteptate și studiul multilateral al acesteia este relevant pentru multe căutări economice de mare anvergură, printre care cea de care se ocupă în remarcabilă sa lucrare Aurel Iancu.

Lucrarea conține două părți principale: o parte general-metodologică și o parte consacrată analizei concrete a situației și perspectivelor unor resurse naturale concrete (cele energetice și cele metalifere). Trăgînd concluziile raționamentelor sale, autorul arată că tematica resurselor naturale este strîns legată de problema subdezvoltării și că la rezolvarea ambelor probleme trebuie să participe în mod activ toate statele lumii. Astfel, este scos în relief faptul că problema resurselor naturale cunoaște dimensiuni mondiale și este afectată de interdependențe multiple între state suverane, aflate pe diferite trepte de dezvoltare, o problemă comună întregii omeniri.

Am mai amintit bogata informare a autorului. Temeinicia documentației lui se vedește cu deosebire în partea a doua a cărții, bogat ilustrată cu date privind starea actuală a cunoașterii resurselor, ritmul în care ele sînt folosite și perspectivele de viitor. Sînt aici numeroase date care oferă o imagine a proporțiilor în care sînt extrase resursele, tablele și date întocmite de diferiți autori după diferite metodologii, printre care unele prelucrate de autor. Dintre acestea, deosebit de interesant ni se pare graficul de la pag. 134, în care se pune în relație nivelul general de dezvoltare economică cu consumul de energie. Împrăștierea mare a datelor arată că un nivel ridicat al venitului pe locuitor se poate obține cu consumuri foarte diferite de energie primară și, mai general, că consumul energetic nu este în mod absolut un indicator al nivelului de dezvoltare economică. Astfel, consumul energetic este mai mare la unele țări avînd un venit național sub 1500 de dolari pe locuitor decît la altele care realizează peste 3000 de dolari pe locuitor. Graficul, dacă nu demonstrează, cel puțin ilustrează marile posibilități de reducere a consumului de resurse energetice care există și care s-ar putea realiza printr-o utilizare corectă a tehnologiei actuale și, mai ales, prin reorientarea evoluției tehnologice în funcție de caracterul limitat al resurselor energetice.

Din partea teoretică a cărții ne-a reținut în mod deosebit atenția prezentarea unor modele care reprezintă stări de saturație (sau de epuizare). Am fi dorit aici o analiză teoretică mai

amplă, intrucît asemenea modele au o largă aplicabilitate și prezintă, corect interpretate, mai fidel procesele reale în economie și societate decît curba exponențială (p.24) — această curbă a catastrofelor. Folosirea ei în analiza unor procese pe termen lung seamănă cu următoarea problemă care s-ar putea pune într-un curs de algebră elementară: ce valoare ar avea în anul 1976 o sumă de 1000 de drahme depusă de Pericle? S-a observat deja că ceea ce pare a evolua pe traiectoria unei curbe exponențiale, urmează de fapt o curbă logistică. Într-adevăr, ceea ce caracterizează istoria economică pe termen lung sînt marile modificări calitative, și mai puțin procesele surprinse de seriile statistice. O analiză mai profundă a proceselor de saturație și de epuizare, schițată în lucrarea pe care o discutăm, ar fi de mare interes pentru o interpretare mai subtilă a datelor statistice. În general, lucrarea abordează, în pofida unui obiect precis delimitat, în mod direct și în subsidiar, o arie tematică atît de vastă, încît nimeni nu ar putea satura toate valențele temei. Problemele deschise discuției sînt multiple (și aceasta nu este un defect!). Așadar, odată ce ne-am angajat în discutarea ei nu putem să ne abînim de la unele comentarii pe care le sugerează ideile și datele expuse de autor.

Pentru analiza previziunilor pesimiste este extrem de instructiv citatul din Jevons scris în 1861: „Este evident că noi nu putem progresa mult timp ca pînă acum... nu numai pentru că întîlnim o anumită limită în propria noastră țară, ci trebuie să luăm ca punct de referință și producția de cărbune din alte țări pe care o aproximăm cu aceea de la noi. Mișcarea noastră trebuie redusă la repaus...”. Așadar, ideea creșterii zero nu este prea nouă! Diferența dintre cifra proiectată de Jevons pentru anul 1961 și cea efectivă este uriașă. Este încă un exemplu al rezultatelor absurde la care se poate ajunge cu formula dobinzii compuse. Cifra lui Jevons depășește cu mult nu numai consumul efectiv de cărbune dar și consumul total de energie al Angliei în 1961. Dar, mi se pare că problema nu poate fi redusă la schimbarea structurii consumului de purtători primari de energie. Ea se explică prin puzderia de ameliorări interconectate, mari și mici, în ceea ce privește utilizarea energiei. În primul rînd, trebuie să avem în vedere faptul că în secolul 1861-1961, a avut loc ceea ce am putea numi „revoluția electrică”. În al doilea rînd, s-au ameliorat instalațiile de ardere, s-au micșorat și au devenit mai ușoare mașinile (în raport cu volumul operațiilor pe care le execută), s-au redus frecările și alte surse de pierderi energetice, au sporit randamentele energetice la toate instalațiile etc. Ca să ne dăm seama de uriașele proporții ale economisirii energiei în raport cu creșterea instalațiilor consumatoare nu putem să nu invocăm cîteva exemple izbitoare. În 1861 automobilul nu era inventat, în 1961 în Anglia erau înmatriculate cîteva milioane de autoturisme,

autocamioane și tractoare. În 1861 marea flotă engleză mai era prioritar romantic propulsată de puterea vîntului (de energia coliană cum s-ar spune astăzi). În secolul în cauză am asistat la grandioasă și decadență a vaporului. Navele sînt astăzi acționate de motoare Diesel, în timp ce transportul naval transatlantic de pasageri a fost în întregime eliminat de concurența aviației. Aceasta din urmă, cu aeronave din ce în ce mai numeroase și mai puternice, s-a instalat și ea ca un mare consumator de energie. Toate acestea fără să mai vorbim de creșterea producției industriale, a consumului domestic de energie etc. Și, cu toate acestea, consumul real de energie al Angliei în 1961 a fost de circa 1/7-1/8 din cel prognozat de Jevons.

Exemplele de mai sus, luate oarecum la intîmplare și fără pretenție de analiză, ilustrează însă un lucru fundamental: resursele naturale nu pot fi discutate fără a fi raportate la tehnologie. La urma urmei, progresele acesteia din urmă ridică o substanță naturală pe piedestalul resurselor naturale și tot aceste progrese o dărimă de pe acest piedestal de obicei definitiv. (Este puțin probabil ca huila să-și redobîndească locul pe care l-a deținut pînă în deceniul al 3-lea al secolului nostru). În epoca preindustrială, principalele resurse energetice erau iarba, lemnul, apa și vîntul. Ele nu au apucat să fie exploatare pînă la perspectivele epuizării, deși la un moment dat dezvoltarea sîderiguită amenința cu pericolul despăduririi totale a Angliei. Este probabil că și actualele resurse energetice vor fi înlocuite cu altele noi. Tehnologia nucleară este suficient de avansată ca să ofere o perspectivă reală. (Fără să vrem ne amintim de optimismul facil al mijlocului deceniului al 6-lea cînd unii promiteau miracole nucleare!). Într-un secol (să zicem pînă în anul 2076) se pot produce (și sînt probabile) modificări profunde pe care nu le putem prevedea astăzi.

Nu putem să nu revenim cu sublinierea ideii (sugerate de exemplele de mai sus) că tehnologia nu este numai o mare devoratoare de resurse (în mod absolut), ci și o mare economisitoare. Nu ne putem opri aici asupra resorturilor care o determină să economisească substanță, energie și informație în fiecare celulă a organismului său și în legăturile dintre subsistemele sale. Progresele pe termen scurt sînt uneori minuscule, dar cumulate în timp și spațiu ele se adună la cantități imense. Și nu putem să nu revenim la ideea că aprofundarea puternică a specializării, a diviziunii muncii sociale nu poate să nu fi exercitat și ea o puternică influență în sensul reducerii consumurilor specifice în sistemul tehnologic contemporan.

Densă sinteză a unor fapte tulburătoare, substanțial prilej de meditație, abundînd în sugestii pentru fixarea unor puncte de reper, cartea tovarășului Aurel Iancu ocupă un loc prominent în peisajul literaturii noastre economice.

Ihor LEMNIJ

„O confirmare
a validității
metodei marxiste”

Interviu cu:

prof. GIUSEPPE PRESTIPINO

● Cum considerați că trebuie privit raportul om-natură din unghi ecologic?

— Lucrările colocviului „Ecologie și politică” au constituit o confirmare a validității metodei marxiste, a concepției materialist-dialectice în domeniul cercetărilor ecologice. Validitatea acesteia nu se datorează numai faptului că ea cere concursul mai multor discipline, din diferite sectoare ale cercetării științifice, dar și faptului că conceptul însuși se bazează pe interdependența dintre toate fenomenele naturale, sociale, biologice, psihice, culturale. Este vorba de conceptul de interdependență așa cum l-au elaborat clasicii marxismului în termenii dialecticii naturii și ai dialecticii sociale. Mi se pare că această constatare trebuie să constituie punctul de plecare pentru orice abordare marxistă a problemelor ecologice. Conceptul de ecologie globală presupune așadar nu numai o cooperare interdisciplinară între științe felurite, dar mai ales recunoașterea acelei interdependențe universale care constituie baza obiectivă a gândirii științifice contemporane.

Astăzi există posibilități de creștere economică dar și de deteriorare rapidă a bunurilor și resurselor. Trebuie să fim conștienți de faptul că avem sarcina de a administra resursele mediului ținând seama și de interesul generațiilor care vor veni după noi. Căci sîntem depozitarii proprietății generațiilor viitoare. Încă Engels, în „Dialectica naturii” scria: „Să nu ne bucurăm prea mult de victoria umană asupra naturii. Natura se războiește pe fiecare victorie a noastră”.

Remediul pe care-l propunem nu constă în răsturnarea ambițioasei tendințe capitaliste de creștere indefinită a forțelor și capacităților productive. Dimpotrivă, el constă din blocarea formelor destruc-

tive și realizarea unei dezvoltări reale. În realizarea acesteia trebuie să intervină un control și o gestiune socială a proceselor productive care să se bazeze pe un nou calcul generalizat al costurilor și beneficiilor, urmărite pe termen lung și pentru întreaga specie umană. Trecerea la socialism înseamnă astăzi, printre altele, o dezvoltare de tip nou bazată pe calculul tuturor costurilor sociale, cerut de diferitele ipoteze alternative în materie de obiective, de consumuri și de resurse.

Ne apropiem de un alt criteriu, cel al economiei globale. În baza acestui criteriu mediul natural nu mai este considerat ca alternativă la dezvoltarea producției, ca un refugiu față de daunele civilizației tehnologice, ca o reînnoțitoare la origini în sensul unui naiv romantism ecologic, uneori reacționar. Mediul este considerat, în schimb, ca un sprijin indispensabil, care pe de o parte alimentează, iar pe de altă parte măsoară orice progres efectiv al tehnicii și al economiei. Mediul natural este pentru noi cu totul altceva decît o împărăție mitologică de lucruri intacte și neatinse de activitatea omului.

Nu este vorba de a ne întoarce înapoi, la raporturi demult depășite. Dar nu se poate ignora, de exemplu, prețul pe care societatea îl plătește pentru caracterul excesiv și necontrolat al urbanizării și migrării: congestia urbană în țările capitaliste tinde să sacrifice tot mai mult nevoi elementare ale individului provocînd consecințe negative și pe plan strict economic.

Ceva s-a pierdut totuși din atitudinea omului față de natură, față de cîmp, atitudine care nu va putea fi redobîndită prin simpla educație civică, ci numai fiind toți oamenii vor putea, într-o anumită măsură, să participe direct la experiența muncii agricole productive, singura condiție care îl învață pe om să aibă percepția lumii naturale nedeformate. În această optică, într-o țară ca Italia, ar trebui studiate posibilitățile unei parțiale transformări a unor activități recreative în inițiative practice, utilizînd tehnici mai mult sau mai puțin tradiționale.

Eliberarea muncii alături de aspectul unei mai mici chel-tuieli de energie fizică, cît și

sub aspectul reducerii muncii umane, sociale, în ansamblu constituie în mod absolut unitatea de măsură a progresului tehnic. A face munca mai ingenioasă și a deplasa către mașini aportul cantitativ al vieții productive este o datorie istorică fundamentală. Nimeni care se declară materialist nu va admite ca picioarele și brațele sale să rămîină inactive, dacă vrea ca omul să poată să se simtă mai om.

● Ce raport considerați că există între problematica protecției mediului și preocupările mai vechi pentru păstrarea patrimoniului cultural?

— Italia nu este numai o țară admirată de străini pentru natura sa frumoasă, dar este și deținătoarea unor importante opere de artă. A trebuit să ducem o bătălie dură în Italia împotriva forțelor care au delapidat nu numai patrimoniul natural dar și bunurile noastre culturale. A trebuit să polemizăm împotriva anumitor tendințe pe care le considerăm greșite — chiar dacă sînt animate de intenții oneste —, tendința de izolare, și deci de segregare atît a pădurilor, a plajelor, a frumuseților naturale cît și a operelor de artă, tendința de a le considera numai ca obiecte de contemplare. După părerea noastră, a marxistilor, a comunistilor cea mai bună conservare a naturii, ca și cea mai bună conservare a patrimoniului artistic, constă în utilizarea lor în contactele, în schimburile vitale cu omul și cu forța sa de muncă. Noi dorim să realizăm o integrare rodnică în virtutea căreia orașele, monumentele noastre să nu fie cimitire de glorie trecută, insule pierdute într-o mare de devastare infinită, ci să fie factori de viață și de inteligență și stimulent de creație și în prezent. Din acest punct de vedere nu există o separare netă nici măcar între bunurile naturii și cele culturale. În toate țările, nu numai în Italia, natura este făcută și prin opera omului și deci conține și opere de artă și viceversa, operele de artă reflectă natura.

● Cum apreciați desfășurarea schimbului de idei prilejuit de acest colocviu și rezultatele cu care el s-a încheiat?

— Așa cum a arătat tovarășul Franco Ferri (membru al C.C. al P.C.I., directorul Institutului „Gramsci” — n.r.), la sfîrșitul lucrărilor colocviului noi am rămas favorabil

OMUL — TEHNICA — MEDIUL

ECOLOGIE ȘI POLITICĂ

Participant la colocviul „Ecologie și politică” de la București, profesorul italian Giuseppe Prestipino a arut bunăvoința de a acorda un interviu revistei noastre la încheierea lucrărilor.

impresionați. O spunem cu sinceritate că rezultatele lui ni se par valoroase în primul rînd pentru că, chiar dacă am pornit de la experiențe diverse și de la anumite aspecte ale unor formații culturale deosebite, am căzut de acord în esență asupra aproape a tuturor problemelor. În al doilea rînd, pentru că discuția s-a desfășurat în mod viu, pasionant, liber, neînălțuit de scheme, iar schimbul de opinii și confruntarea de idei pe calea întrebărilor și răspunsurilor la un moment dat au prevalat asupra referatelor pregătite dinainte.

Am apreciat mult caracterul concret al analizei, al expunerilor și intervențiilor participanților români. Nu este ușor, pentru acela care exercită o funcție de guvernare, să se sustragă tentației de a prezenta realitatea propriei țări în termeni chiar dacă nu triumfali, cel puțin de exaltare. Dar noi am observat la toți participanții români la discuție o înțelegere și evaluare clară, responsabilă a realităților și a dificultăților care există chiar și într-o țară socialistă, în ce privește rezolvarea problemelor ecologice. Am remarcat de asemenea o viziune limpede a interconexiunii între măsurile locale, naționale, și cele ce trebuie adoptate pe scară europeană, sau chiar planetară, intercontinentală. Toate acestea ne-au permis să aprofundăm în mod serios unele chestiuni importante nu numai în ce privește problematica specială ecologică dar și în ce privește o serie întregă de alte probleme strîns legate de ea și în particular cele de natură economică, socială, de psihologie socială și de metodologie.

Sîntem foarte satisfăcuți de acest colocviu și cred că meritul nu trebuie atribuit numai celor două instituții inițiatoare — Academia „Ștefan Gheorghiu” și Institutul „Antonio Gramsci”. Aș îndrăzni să spun că succesul este datorat înțelepciunii politicii promovate de cele două partide comuniste, politică — care chiar dacă se situează în contexte deosebite — este marcată, sub profiluri diferite, de multe puncte de convergență. Ne propunem să continuăm practica organizării colocviilor pe teme de actualitate.

Interviu consemnat de
Dinu DRAGOMIRESCU

DUPĂ CONTESTAREA tip S.U.A., și apropiată prin preocupări cu ea, se afirmă contestarea tip „european” a teoriilor economice oficiale, dintre care cea a economicului samuelsonian dobândește caracterul de vogă. Dacă avem aici de-a face cu cunoscutul joc al vanităților dintre „lumea nouă” și „lumea veche”, transpus în planul reflecțiilor economice raționale, sau este vorba de senzația generalizată de inadecvare la fapte a teoriilor economice burgheze, senzație care s-a „propagat” de peste Ocean spre bătrînul continent — dacă nu cumva sensul curentului a fost invers — nu ne propunem să descifrăm aici. Oricum, se pare că și jubileul de 5 ani al premiului Nobel pentru economie (1970) acordat „Economicului” a avut un rol în incitarea la critică a contestatorilor europeni. Într-un spirit critic de factură academică, dar al unei analize economice destul de politice, apare în 1975, sub semnătura lui Jacques Attali și a lui Marc Guillaume, cartea-manifest a radicalismului european (francez), sugestiv intitulată „Impotriva Economicului” (L'Anti-Economique)*).

Așa cum ne-a învățat radicalismul — să nu căutăm finalitatea programatică a judecăților sale — cartea de față este un manifest „deschis” oricăror finalități; ascuțitul criticilor sale este îndreptat atît spre gîndirea marxistă, cit și spre cea marxistă, dar aluziile la gîndirea

O nouă contestare radicală a „economics”-ului

marxistă sint vâgi și fugare. Constatăm doar că pretutindeni unde se dau exemplificări, acestea sînt din tradiția gîndirii economice burgheze care, într-adevăr, constituie armătura ideologică, metodologică și operațională a „Economicului” samuelsonian.

Punctul de plecare al contestării pe care o fac J.A. și M.G. este contradictoria mișcare a lumii contemporane, pregnant caracterizată la Congresul al XI-lea al P.C.R. „printr-o profundă ascuțire a contradicțiilor economice, sociale, naționale și

politice la scară mondială”, ca o „criză mondială”, care „cuprinde toate laturile vieții economico-sociale” și care „demonstrează cu putere că vechile relații interne și internaționale create de orînduirea capitalistă nu mai corespund noilor forțe de producție, dezvoltării impecabile a revoluției tehnico-științifice, nu mai pot oferi soluții corespunzătoare — în interesul maselor largi populare, al progresului — problemelor complexe ce preocupă lumea contemporană”¹. În felul lor, autorii apreciază, pe drept, că „știința economică” burgheză este angajată — cu sau fără voia ei, după cum se va vedea — într-un proces de reorientare. De acest proces își dau seama mulți oameni, care trăiesc realitățile economice, dar tocmai specialiștii, economiștii (burghezi) nu pot (sau nu vor!) să-și dea seama. Pe această, autorii îi acuză de conservatorism, deoarece sînt tributari construcțiilor catehactice ale secolului trecut. Căror construcții anume? Discuția pornește chiar de la definirea obiectului economiei politice, ca studiu de comportamente (L. Robbins), sau ca studiu al producției, circulației și consumului de bunuri și servicii, cu implicațiile acestora asupra relațiilor interumane și asupra mediului înconjurător, sau, mai recent, ca studiu al unor mecanisme și structuri specifice... Asemenea definiții sînt, după autori, tributare premiselor majore puse economiei politice încă de A. Smith :

1) posibilitatea creșterii nelimitate a producției, ca urmare a diviziunii muncii sociale și 2) posibilitatea exploatării nelimitate a resurselor naturale (p. 10-11). Pe bună dreptate, autorii impută gîndirii economice de tradiție burgheză o anumită unilateralitate, mai ales cînd, în zilele noastre, impactul economicului se extinde asupra unor vaste zone ale vieții sociale și asupra universului natural. Cum teoria economică exercită o largă fascinație asupra societății, prin substratul politic pe care îl implică, se simte nevoia să i se dea acestuia un aer de obiectivitate. Așa s-ar explica de ce teoriile economice burgheze se formalizează, abordînd cu predilecție morma matematică. Se creează iluzia că „știința economică” se circumscrie într-un spectru de universalitate, care o scutește de judecări de valoare (p. 13). Acreditarea acestei iluzii este ușurată de uzanța discursului economic, care implică, spun autorii, alături de raționamente, o adevărată mitologie. Prin procedee de „mitizare”, valorile sînt transformate în adevărate „cutii de unelte” (p. 15), pentru uzul comun al „specialiștilor”, dar cu intenția discretă de a-și adjudeca larga audiență publică. Astfel, „specialiștii” mistificatori devin un adevărat „subsistem social”, evident de „ocultizare” a marelui public, iar economia politică (burgheză) se travestește în „știință economică” (p. 15-16). Raționamentele „sci-

fise

● În Editura Academiei Republicii Socialiste România a apărut cartea dr. L. M. Dumitru Popescu *Forme și instrumente juridice de cooperare în aviația civilă internațională* (București 1976, 196 p.). Pornind de la constatarea unei susținute dina-

mici a creșterii transportului aerian — devenit „cel mai important mijloc de transport, mai ales pentru distanțele lungi” —, precum și a faptului că „aviația, datorită caracteristicilor sale intrinseci — viteza și relativa independență de condițiile de suprațată —, a condus la eliminarea restricțiilor și limitărilor impuse de barierele naturale”, progrese care au drept consecințe, de o parte, o diversificare a legăturilor de colaborare dintre state, de altă parte, sporirea prestigiului național și promovarea intereselor naționale ale statelor suverane, autoarea evidențiază necesitatea fundamentării relațiilor dintre state — indiferent de mărimea sau puterea lor — pe principiile dreptului internațional contemporan, pe accentuarea tendințelor de democratizare a vieții internaționale. În acest context, D. P. analizează: anumite prevederi ale tratatelor multilaterale, care stabilesc cadrul de bază al reglementărilor internaționale contemporane în materie; prevederile fundamentale din legislația Republicii Socialiste România și a altor țări socialiste, prevederi care au legătură

cu tema cercetată; structura generală, precum și, în mod comparativ, clauzele separate ale unor acorduri aeriene bilaterale stabilite în vederea reglementării în detaliu a aspectelor multiforme ale transportului aerian internațional.

Lekachman: economiștii (burghezi) ignoră realitățile

● John Kenneth Galbraith face în revista THE NEW REPUBLIC din 6 martie 1976 un comentariu la cartea *Economists at Bay: Why the Experts will never solve your Problems* (Economiștii incolțiși: de ce experții nu vă vor rezolva niciodată problemele), a cunoscutului economist și istoric al gîndirii economice Robert Lekachman. Cartea conține o serie de eseuri despre pozițiile actuale ale economiștilor, despre politicile față de șomaj și sărăcie, locul corporațiilor și sindicatelor în teoria economică. Ideea fundamentală care trece ca un fir roșu prin întreaga carte — spune J.K.G. — este preferința majorității economiștilor pentru teoria oficială, „conven-

țională”. Excepție fac patru economiști sau filozofi economiști, cum îi denumește Lekachman, care au avut îndrăzneala și imaginația necesară pentru a rupe cu tradiția în diferite momente ale dezvoltării gîndirii economice — anume Adam Smith, Karl Marx, Thorstein Veblen și J.M. Keynes. Din comentariul lui Galbraith rezultă că Lekachman trece în revistă eforturile mai recente ale economiștilor, cu concluzia că eșecul lor în a rezolva problemele recesiunii și inflației țîn de ceea ce el numește „sociologizarea” științei economice și a economiștilor, ceea ce, în accepția sa, înseamnă că ei pun accentul pe părțile înrădăcinate și nu pe realitate. Succesul „socializării” ar fi uimitor... După ce își însușesc, în timpul studiilor, păreri existente, cînd devin de sine-stătore și li se solicită părerea, economiștii au acceptat deja lipsa de concordanță între învățăminte și realitate, între așteptări și rezultate. Cîteva exemple ale acestei ignoranțe a realității redate de Galbraith: economiștii recunosc existența corporațiilor, dar nu și rolul lor precumpănitor în evoluția evenimentelor economice; se ignoră, de asemenea, faptul că consumato-

entizate", transformate în modele, conferă, se speră, prin ele însele, spectrul de universalitate laturii normative a teoriei economice astfel puse la dispoziția decidenților de politică economică. Procedura tehnocratică (și transcrierea ei „tehnografică”) sint menite, spun autorii, să „dizolve conflictualitatea” socială, pentru a o prezenta, rutinier, ca pe o problematică oarecare. Puțin importă dacă aceasta este și problematica stringentă a realității; principalul este că această problematică se pretează la limbajul specialiștilor; economia politică devine astfel o „știință pentru economiști”, nu pentru societate (denunțată dealtfel de contestatori ca I. Illich și J. Dorfman). Din acest punct, autorii fac o largă incursiune în mișcarea radicală americană și europeană, pentru a se încadra în „linia europeană” (p. 24). Dar care este problematica radicalilor europeni?

O primă aproximare a reevaluărilor pe care le propun autorii este cea a „pedagogiei economice”, care este, trebuie recunoscut, unul dintre atuurile „economicsului” samuelsonian. Pornind de la ideea, justă dealtfel, că economia politică trebuie să pornească și ea, ca și alte științe sociale, de la omul integral, total, autorii consideră că analiza economică (intens politică!) trebuie să pornească la demitizarea instrumentelor componente ale „economicsului” samuelsonian — macro- și microeconomia. După o analiză a-

mănușită a componentelor acestui instrumentar, se ajunge la concluzia, și ea justă, că trebuie construită o teorie economică în același timp operațională, dar și prospectivă. Intrucit o astfel de teorie, fundată pe ipoteze realiste „nu există încă”, autorii consideră că eforturile trebuie îndreptate spre crearea ei (p. 102). Parafrazând un pasaj din „Ideologia germană” de K. Marx, despre condiționarea reciprocă dintre comportamentele față de natură și față de oameni într-o societate **devastatoare**, de felul celei capitaliste, autorii aduc în discuție consecințele vătămătoare ale comportamentelor ireponsabile pe care le inspiră teoriile de tip „clasic”, respectiv „neoclasice” ale creșterii economice, subordonate exclusiv sarcinii legitimizei profitului capitalist. Trecând în revistă unele dintre problemele pe care ar trebui să le „gestioneze” noua teorie economică, „reparatorie” în felul ei, autorii se opresc în fața unei concluzii finale, conform căreia „niciodată revendicarea fundamentală și adesea disoerată a schimbării calității vieții n-a fost mai urgentă și mai universală” (p. 233).

Dar radicalii n-ar fi radicali dacă ar preconiza singura soluție posibilă pentru „schimbarea calității vieții” — revoluția socială. Așa se face că finalul cărții contestată este o chemare la o utopie, care peste 10—20 de ani, după părerea autorilor, va

fi realitate pentru studenții de azi (p. 244).

Așadar, proiectarea utopiei în „noua știință economică” radicală este, dacă o putem considera ca atare, mesajul cărții de contestare a economicsului samuelsonian. „Noua utopie” radicală, dacă nu ar fi doar o simplă formulă, ar fi putut să-și proiecteze domeniul pe coordonatele unei orinduirii sociale mai bune și mai drepte. Dar radicalismul se teme atit de societatea capitalistă, „industrială”, care durează de trei secole, cit și de spectrul comunismului. Un mitic „socialism-made in S.U.A.” pindește din penumbra raționalizatorilor contestatari ale „Anti-Economicsului” francez. Desigur, nu este sarcina unui articol să compenseze neajunsurile unei cărți. Este însă evident că procedeul constă în a duce problematica pină la un grad înalt de acuitate, pentru a lăsa apoi soluțiile în suspensie. Să fie aceasta noua față a manifestelor de gândire și acțiune? Să fie acesta noul conformism? În orice caz, efortul de „demolare” al cărții nu poate fi subestimat. Nu poate fi trecut cu vederea nici efortul de revelare a unei problematici autentice a zilelor noastre. Este cel puțin straniu, însă, pentru o carte care pornește de la ideea necesității reorientării gândirii economice, să procedeze în același fel, desuet, al cavalerilor rățătorilor din literatură beletristică, oboșiți de căutările de-o viață, care nu-și

doresc altceva decit să fie lăsați să viseze.

Să fie „Anti-Economicsul” expresia „revoltei” unor categorii sociale față de gândirea economică burgheză oficială? Oricum, este o ipoteză de lucru, asupra căreia se mai poate medita. Dacă, și în măsura în care, contestarea radicală reprezintă o recunoaștere poate, momentan, lipsită de perspectivă istorică, ea poate fi considerată ca un simptom al inadecvării orinduirii capitaliste la cerințele maselor populare, ale progresului istoric.

Mai presus de orice suspiciune este, însă, amurgul catehismului gândirii economice de tradiție burgheză, pe care-l reprezintă de circa trei decenii „Economicsul” lui P. A. Samuelson, copilul răsfățat al Americii, gloria invidiată de autorii europeni mai noi și mai vechi de teorii economice apologetice.

dr. Ioan CRISTESCU

*) „L'Économique” este, după cum se știe, traducerea franceză a „Economicsului”, dar ideea unui „Anti-” poate fi chiar mai subtilă decit simpla opoziție față de lucrarea lui Samuelson, ceea ce rezultă oarecum din „subtextul” cărții — și a-nume condamnarea întregii gândiri economice „oficiale” pentru inadecvare! Referirile la paginile din carte se dau în text.

1) Congresul al XI-lea al P.C.R. Editura Politică, 1973, p. 21. 22.

rul este manipulat de reclame, se consideră că creșterea P.N.B. și a venitului național indică într-adevăr bunăstarea. În acest caz, după Lekachman, cu cit mai mare este, de exemplu, consumul de țigări, cu atit mai „sănătos”, este efectul său asupra P.N.B. Iar cheltuielile pentru tratarea cancerului pulmonar provocat de același consum au de asemenea un efect tonic asupra venitului național total. Galbraith consideră că ar fi fost de dorit ca Lekachman să accentueze mai puternic responsabilitatea socială a economiștilor, căci „a ignora problema puterii înseamnă a înlesni foarte mult exercitarea ei”.

Evaluarea consecințelor poluării

● Evaluarea economică a consecințelor poluării atmosferei — susține C. Krăstev în articolul Metodologhiceski problemi na ikonomiceskata oțenka na posleđitite ot zamarsivianeto na atmosferiia vōzduh (Probleme metodologice ale evaluării economice a consecințelor poluării atmosferei), apărut în revista IKONOMICESKA MISAL nr. 10/1975,

poate fi exprimată, din punct de vedere metodic, sub aspectele: a) sub forma daunelor pricinuite direct diferitelor sectoare și sisteme ecologice ale mediului de trai; b) sub forma cheltuielilor legate de protejarea atmosferei față de poluare. Datorită complexității problemei privind evaluarea economică a daunelor, opinează G.K., este util ca, în prima etapă, activitatea de cercetare să se limiteze la un raion eșantion, ales în acest scop, în care se remarcă exemple tipice de biogeocenoze deteriorate și relativ neafectate. Aceasta ar permite să se opereze o verificare experimentală a metodei și să se precizeze indicatorii cei mai importanți care caracterizează corelația dintre atmosfera poluată și daunele aduse mediului înconjurător, ca urmare a activității productive și extraproductive a societății. Pentru evaluarea cantitativă a daunelor ar putea fi folosită cu succes așa-numita metodă comparativă: pe baza indicatorilor respectivi se compară două sau mai multe măriri ale unui anumit element al me-

diului în raionul-eșantion, într-o anumită perioadă de timp.

● La Éditions sociales, în redactarea revistei „Économie et politique”, a apărut volumul La crise (Criza), cuprinzând pe 276 p. dezbaterile din cadrul „Zilelor de studiu” privitoare la criza lumii capitaliste, organizate anul trecut la Nanterre de către P.C.F. Lucrarea conține referatul de deschidere a dezbaterilor, prezentat de Jean Fabre, cuvintul de încheiere ținut de Georges Marchais și principalele intervenții la dezbateri,

repartizate pe următoarele secțiuni: I. Criza capitalismului monopolist de stat: care este ieșirea? II. Adâncirea crizei în Franța; III. Criza imperialismului. La dezbateri au participat autori de prestigiu ca Paul Boccara, Philippe Herzog, Maurice Dcaillot, Christian Godet ș.a. În esență, participanții au arătat că este vorba, pentru imperialism în ansamblul său, de o criză de structură, de o criză legată de însăși funcționarea în etapa actuală, a sistemului capitalist și care, în consecință, nu poate fi rezolvată decit cu prețul unor transformări politice și economice fundamentale. Organizatorii au pornit de la ideea că „elaborarea unor propuneri concrete de depășire a crizei nu poate fi realizată decit pornind de la o analiză serioasă, științifică, a crizei capitalismului monopolist de stat și ținind seama, în măsura posibilității, de aspectele noi pe care acesta le poate imbrăca”.

Publicăm în continuare consultațiile de economie politică pe temele din programul examenului de admitere în învățămîntul superior economic. Consultațiile sînt elaborate de membri ai catedrei de economie politică, de sub conducerea prof. univ. dr. docent N. N. Constantinescu, de la Academia de Studii Economice din București.

ACȚIUNEA legilor capitalismului în stadiul monopolist a determinat agravarea tuturor contradicțiilor antagoniste ale acestei orînduirii. Pe această bază, capitalismul a intrat în criza generală.

Criza generală a capitalismului constă în procesul istoric complex, multilateral și ireversibil al prăbușirii efective a capitalismului în ansamblul său și al nașterii societății socialiste.

Procesul respectiv se află într-o strînsă legătură cu epoca contemporană. Conținutul principal al epocii contemporane constă în trecerea treptată a diferitelor țări și popoare de la capitalism la socialism, precum și construcția efectivă a socialismului și comunismului. Epoca contemporană a fost inaugurată de victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie (1917).

Formele de manifestare, trăsăturile principale ale crizei generale a capitalismului

pe deplin maturizate, ci ele se concretizează și se dezvoltă pe măsura agravării crizei generale a capitalismului în ansamblul ei. În cele ce urmează vor fi prezentate trăsăturile principale ale crizei generale a capitalismului în așa fel încît ele să cuprindă procesele majore respective pe tot parcursul existenței crizei generale.

● O primă trăsătură constă în **restringerea progresivă a sferei de dominație a capitalismului**, ca urmare a victoriei revoluției socialiste în noi și noi țări. Aceasta înseamnă că țările care au pășit pe calea socialismului au ieșit pentru totdeauna din sfera exploatareii burgeze, că ele nu mai pot fi folosite pentru scopurile de profit ale marilor monopoluri și nici ca sferă de influență politică și reazem militar pentru marile puteri imperialiste. Crășerea forțelor socialismului a slăbit și slăbește influența capitalismului în lume.

● **Criza sistemului colonial al imperialismului**, destrămarea și prăbușirea acestui sistem sub loviturile revoluțiilor de eliberare națională, lupta tinerelor state suverane pentru dobîndirea și consolidarea independenței lor economice și politice, reprezintă o altă trăsătură a crizei generale a capitalismului. Dacă în perioada dintre cele două războaie mondiale, această formă de manifestare a constat în principal în criza sistemului colonial al imperialismului, în anii postbelici ea s-a concretizat mai ales în destrămarea acestuia, iar în ultimii ani, lupta pentru independență economică a tinerelor state suverane a devenit latura prioritară a procesului.

● O altă trăsătură a crizei generale a capitalismului constă în **adîncirea instabilității economice capitaliste**. În criza politicii imperialiste de dictat, de folosire a forței și de amenințare cu forța, în criza ideologiei burgeze. Adîncirea instabilității economice constă în apariția și dezvoltarea unor asemenea fenomene, cum sînt: ascuțirea problemei piețelor de desfacere și a sferelor de plasare a capitalurilor; intensificarea dezvoltării inegale a diferitelor ramuri ale economiei țărilor capitaliste, crizele economice ciclice și o serie de alte crize (monetare, bugetare, financiară, de energie etc.); irosirea unei mari părți a venitului național pentru înarmări etc. Această formă de manifestare (trăsătură) evidențiază, printr-o serie de fenomene și indicatori, că orînduirea capitalistă nu mai are capacitatea de a folosi toate avantajele revoluției tehnico-științifice contemporane. Totodată, această trăsătură reliefează transformările în viața economică, în toate componentele suprastructurii capitaliste. Aceste aspecte ale crizei generale generează schimbări însemnate în formele de luptă ale maselor muncitorești, în organizarea și combativitatea revoluționară sporită a clasei muncitoare.

Caracteristicile ale crizei generale a capitalismului.

Pe baza definiției crizei generale a capitalismului și a formelor sale de manifestare pot fi desprînse cîteva caracteristici deosebit de importante pentru înțelegerea corectă a procesului în ansamblul său, în mod deosebit a fazei actuale a crizei sistemului capitalist.

● Esența crizei generale a capitalismului este **unică și constă**

CRIZA GENERALĂ A CAPITALISMULUI

în prăbușirea efectivă a capitalismului și nașterea socialismului, indiferent de formele concrete de manifestare într-o țară sau alta, într-o etapă istorică sau alta.

● Procesul crizei generale a capitalismului este **ireversibil**, acest caracter fiindu-i dat de adîncirea contradicțiilor proprii capitalismului, de legile generale ale dezvoltării societății de la inferior la superior. Capitalismul odată intrat în criza sa generală nu mai poate reveni în starea sa anterioară.

● Criza generală a capitalismului are **caracter complex, multilateral**; ea cuprinde toate laturile vieții societății: atît economia, cît și politica; atît relațiile de exploatare capitaliste monopoliste la nivelul fiecărei țări cît și la nivelul sistemului mondial capitalist; atît ideologia capitalistă cît și mediul înconjurător etc.

● Procesul amintit are **caracter istoric**. Începutul efectiv al procesului a fost marcat de victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie. Criza generală a capitalismului s-a adîncit continuu ca urmare a desprinderii succesive din sistemul capitalist a noi și noi țări. Procesul crizei generale a capitalismului se va încheia atunci cînd toate țările lumii vor trece la socialism. Prăbușirea capitalismului nu are loc de la sine, automat, ci ca urmare a luptei forțelor progresiste de pretutindeni, conduse de partidele comuniste și muncitorești.

Începutul unei noi faze a crizei sistemului capitalist

Remindind de la teoria marxist-leninistă despre imperialism și criza generală a capitalismului și pe baza realităților evidente din lumea capitalistă, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia recent că „o caracteristică a epocii noastre o constituie noua fază a crizei generale a capitalismului care cuprinde toate sferele vieții economico-sociale, ascuțirea tot mai accentuată a contradicțiilor în cadrul lumii capitaliste”.)

Așa cum se sublinia în Documentele Congresului al XI-lea al P.C.R., începutul unei noi faze a crizei sistemului capitalist este marcat de contradicții profunde, de crize economice, sociale etc. de mare amploare și de durată. Asemenea procese s-au înregistrat atît pe planul intern al fiecărei țări capitaliste în parte, cu intensități și în forme concrete diferite, cît și pe planul relațiilor dintre țările capitaliste.

Această nouă fază este marcată, în primul rînd, prin aceea că **sfera de dominație a capitalismului, a imperialismului s-a restrîns**. Dezvoltarea țărilor socialiste, creșterea puterii lor economice, politico-științifice etc., pe baza ritmurilor înalte și constante de dezvoltare social-economică, intensificarea influențelor lor asupra politicii internaționale reprezintă astăzi direcția principală a progresului social al omenirii. Ponderele țărilor capitaliste în producția materială a lumii s-a redus de la 70 la sută în anul 1960 la mai puțin de 60 la sută în anul 1975. Pe bază de fapte evidente, Programul partidului nostru subliniază că se accelerează tot mai mult **criza imperialismului și a sistemului capitalist, a cărui sferă de acțiune se îngustează continuu**.

În ultimii ani **lupta tinerelor state suverane pentru independență a intrat într-o nouă etapă**. Acum accentul se pune pe lupta pentru **independență economică, în cadrul unei noi ordini economice și politice internaționale**, pentru folosirea bogățiilor naturale și a resurselor umane de care aceste țări dispun în conformitate cu interesele lor naționale, pentru restringerea și eliminarea din practica internațională a formelor neocoloniale de exploatare. Noua etapă a luptei popoarelor din aceste țări constă de asemenea, în orientarea onora dintre ele pe calea ne-capitalistă de dezvoltare (prin extinderea sectorului de stat democratic al economiei, prin introducerea unor forme mai echitabile de producție și repartăție a produselor etc).

Adîncirea instabilității economice capitaliste, ca una din formele principale a noii faze a crizei generale a capitalismului, s-a manifestat, în primul rînd, în **criza economică cicleică**. Lumea capitalistă în ansamblul ei și fiecare țară capitalistă în parte

!) Nicolae Ceaușescu — Cuvîntare la Congresul al XXV-lea al al P.C.U.S., Scînteia nr. 10424, 16 februarie 1976.

au fost confruntate în ultimii ani cu cea mai profundă criză economică din ultimii 40 de ani. Pe baza datelor oficiale, rezultă că în principalele țări capitaliste, în anul 1975, produsul intern brută a fost cu 2,4% mai mic decât în anul anterior, an în care producția a fost de asemenea mai mică decât în anul 1973. În S.U.A., acest indicator a fost cu 3,5% mai mic, în anul 1975, față de 1974; în R.F.G. el a fost de asemenea, cu 3,5% mai mic; în Franța, cu 2,5% mai mic etc. În semestrul I al anului 1975, producția industrială a S.U.A. a fost cu 19,1% mai mică decât în același semestru al anului 1974; în Japonia cu 8,8% mai mică etc.

Având în vedere scăderile absolute ale produsului național brut (suma valorilor mărfurilor și a tarifelor serviciilor create, respectiv, prestate într-o țară, în decurs de un an, la care se adaugă soldul balanței relațiilor economice externe ale aceluiași stat) se poate spune că ascuțimea și profunzimea crizei din ultimii ani pot fi comparate doar cu efectele crizei din 1929—1933. În același timp criza economică din ultimii ani a cuprins aproape simultan toate țările capitaliste dezvoltate, fapt care nu a mai permis unora din ele să jasă din criză pe seama altora.

Reducerea considerabilă a activităților economice, închiderile de fabrici și uzine, reducerea investițiilor au fost însoțite de creșterea deosebită a numărului șomerilor. Potrivit datelor oficiale, în luna ianuarie 1976, existau în țările capitaliste dezvoltate peste 21 milioane de șomeri (peste 8 milioane în S.U.A.; circa 1,3 milioane în Anglia; aproape 1,5 milioane în Japonia; peste un milion în R.F.G. etc). La această cifră, care desemnează o adevărată armată industrială de rezervă, se adaugă numărul mare de șomeri totali și parțiali din țările capitaliste în curs de dezvoltare și subdezvoltate. În anul 1974 de pildă, numai în India erau înregistrați peste 8 milioane șomeri totali. Se lărgeste considerabil baza socială a masei șomerilor. În ansamblul masei de șomeri o pondere crescândă dețin, în ultimul timp, tinerii, îndeosebi tinerii bacalaureați și licențiați.

Toate aceste fenomene și procese au fost agravate de inflație, a cărei amploare este fără precedent în perioade de pace. În unele țări ritmul anual al inflației (aglomerarea canalelor circulației bănești cu bani de hirtie) a atins nivelul de aproape 20%. Paralel cu creșterea inflației, s-a înregistrat și o creștere în ritmuri înalte a prețurilor bunurilor de consum. De pildă, în anul 1975, în Anglia creșterea prețurilor bunurilor de consum a înregistrat un ritm de 25,9%; în Japonia în anul 1974, aceste creșteri au fost de 24,4%. Toate acestea s-au concretizat în scăderi ale salariilor reale. Se apreciază că în S.U.A. salariul real a scăzut în anul 1974 cu peste 2 la sută.

Fenomenele și procesele arătate mai sus au fost înregistrate în condițiile dezvoltării capitalismului monopolist de stat. Aceas-

ta atestă că fenomenele de manifestare ale capitalismului monopolist de stat și-au epuizat în ultimii ani valențele lor inițiale, că fiecare din ele luate în parte, și capitalismul monopolist, în ansamblul său, au intrat într-o profundă criză. Acest proces marchează, alături de celelalte procese, începutul unei noi faze a crizei sistemului capitalist. Adâncirea instabilității economice capitaliste în ultimii ani atestă mai pregnant incapacitatea capitalismului de a folosi pe deplin și în interesul oamenilor muncii, avantajele revoluției tehnico-științifice contemporane. Clasa muncitoare, țărănimea, celelalte categorii de oameni ai muncii răspund tuturor acestor fenomene și acțiuni prin intensificarea luptei de clasă, prin lupte tot mai bine organizate pentru obținerea unor revendicări economice și a unor drepturi politice, paralel cu lupta politică pentru scuturarea definitivă a exploatării, pentru eliberarea lor socială și națională.

Începutul noii faze a crizei sistemului capitalist este marcat de asemenea, de profunde crize și perturbații ale relațiilor dintre țările capitaliste. Dintre acestea, cele mai evidente sînt: modificarea raportului de forțe în cadrul economiei mondiale capitaliste și apariția unor noi centre economice și politice în lumea capitalistă, decalajele crescînde între țările capitaliste dezvoltate și țările în curs de dezvoltare; apariția unor puternice dezechilibre în relațiile economice internaționale (crize valutare, criza mecanismului formării prețurilor pe piața mondială capitalistă etc); activitatea intensă a monopolurilor internaționale împotriva intereselor țărilor și popoarelor etc.

Procesele care marchează începutul noii faze a crizei sistemului capitalist permit concluzia că în prezent este necesară și posibilă eliberarea întregii omeniri de orice fel de exploatare socială și națională.

Aceasta înseamnă că au fost create toate premisele materiale ale unei asemenea eliberări, că legile obiective acționează în această direcție. Totodată, există forțele sociale și politice capabile să realizeze înlocuirea structurilor capitaliste anacronice, existente atît pe planul intern, cît și pe cel extern.

„Legițile obiective — se subliniază în Programul P.C.R. — cer făurirea unei lumi a dreptății sociale și naționale atît în cadrul fiecărui stat, cît și pe plan mondial, care să asigure un nou avânt al forțelor de producție, al științei și culturii, al progresului general”. Manifestările actuale ale crizei generale a capitalismului deschid noi perspective, creează condiții mai favorabile pentru lupta clasei muncitoare, a forțelor progresiste de pretutindeni pentru pace, democrație, independență și socialism.

prof. univ. dr. Niță DOBROTA

RENTABILITATEA

(Urmare din pag. 17)

vin alte rațiuni economice majore — constituie unul din elementele determinante ale unor importante decizii cum sînt cele privind structura investițiilor, dezvoltarea și structura producției și a exportului ș.a.

Existența unor prețuri stabile, a unui sistem unitar de remunerare a muncii, a unor norme de consum pentru principalele materii prime, materiale, combustibil și energie stabilite prin planul național unic, face posibil ca rata rentabilității să oglindească — atunci cînd aceasta se referă la unități din cadrul aceleiași ramuri — aspecte importante ale eficienței activității economice; ea constituie un criteriu important în repartizarea producției pe diferite întreprinderi, ca și în deciziile privind dezvoltarea și modernizarea capacităților de producție.

Acțiunile convergente desfășurate în ultimii ani la nivel național și în județe, în ministere, centrale și întreprinderi, de către organele financiar-bancare, organele și organizațiile de partid și organele de conducere colectivă — cu participarea largă a celor ce muncesc pentru folosirea completă, intensivă a capacităților de producție, a mașinilor și utilajelor, reducerea cheltuielilor materiale și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor, prin ridicarea gradului de prelucrare a acestora, asimilarea mai rapidă a noilor produse, perfecționarea tehnologiilor de fabricație, creșterea mai accentuată a productivității muncii, dimensionarea mai bună a fondurilor materiale și financiare, accelerarea vitezei de rotație a acestora au determinat un veritabil salt calitativ în direcția sporirii rentabilității, a eficienței activității economice în general. Fără îndo-

ială că în acest domeniu sînt încă însemnate rezerve, că se manifestă încă unele neajunsuri, că nu peste tot problema cît costă ceea ce se produce, care este finalitatea producției ocupă locul cuvenit în preocupările comitetelor și consiliilor oamenilor muncii, ale organelor și organizațiilor de partid, ale celor financiar-bancare. Sistemul perfecționat de conducere, organizare și planificare a dezvoltării economico-sociale, noile reglementări în domeniul finanțelor, prețurilor, comerțului exterior, al cointerensării materiale, sporirea rolului pirghiilor economico-financiare în viața economică asigură cadrul și condițiile necesare pentru sporirea mai intensă a venitului net al societății, a rentabilității.

De asemenea elaborarea la nivel național, de către ministere, centrale și întreprinderi, precum și de către fiecare județ a unor programe speciale privind: asimilarea de produse noi; îmbunătățirea calității produselor; creșterea productivității muncii; reducerea costurilor de producție, ca parte componentă a planului național unic, creează un cadru unitar pentru conjugarea și concentrarea eforturilor în direcțiile decisive pentru amplificarea rolului factorilor calitativi ai creșterii economice, fundamentează, pe baze rigurose științifice căile și modalitățile de a pune mai deplin în mișcare posibilitățile și stimulentele materiale și morale pentru ridicarea rentabilității producției, a eficienței economice în general.

²⁾ Gheorghe Șiclovan „Creșterea eficienței producției — sarcină economică centrală” Finanțe și Credit nr. 6/1970;

Moise Munteanu „Rentabilitatea — trăsătura esențială a producției sociale”, Probleme economice nr. 6/1970.

³⁾ V. Bărbăcioru, C. Bărbăcioru, „Eficiența — rentabilitate în economia socialistă”, Editura Scrisul românesc, Craiova, 1975 pag. 28.

⁴⁾ Anuarul statistic al țărilor membre ale C.A.E.R., Moscova 1975.

⁵⁾ Cornel Iuga „Criterii de apreciere a eficienței economice „Revista economică” nr. 11/1974, pag. 19.

Cea de-a V-a Conferință mondială pentru studierea viitorului

O PUNTE SOLIDĂ ÎNTRU PROBLEMELE VIITORULUI ȘI ALE DEZVOLTĂRII

DESFAȘURATA între 28 martie și 2 aprilie la Dubrovnik, în Iugoslavia, cea de a V-a Conferință mondială pentru studierea viitorului a reunit aproximativ 150 de participanți din peste 30 de țări, cu diferite orinduri și nivele de dezvoltare, de pe toate continentele, constituind un prilej reușit de bilanț și perspectivă.

După conferințele de la Oslo (1968), Kyoto (1970), București (1972) și Roma (1973) și după înființarea Federației mondiale pentru studierea viitorului — exact cu doi ani în urmă — momentul evaluării rezultatelor unei activități diversificate, ca orientare și ca mod de comunicare era așteptat cu un legitim interes. Cu toate că Federația mondială pentru studierea viitorului, prin statutele sale elaborate pe baza Declarației de la București, nu își propune să îndrume și să controleze cercetările ce se desfășoară sub egida sa, ea rămâne organizatorul dialogului care, în câmpul unor preocupări extrem de diverse, este unul din resorturile principale pentru impulsivitatea progresului acestui domeniu.

Sedința de deschidere, prezidată de prof. Pavel Apostol (România), vicepreședintele Federației mondiale pentru studierea viitorului, a prilejuit profesorului Johan Galtung, președintele în funcțiune al Federației, o interesantă trecere în revistă a actualilor structuri internaționale și a unei profunde analize și argumentații privind necesitatea democratizării acestora. În genere, programul conferinței a cuprins ședințe plene, desfășurate ca mese rotunde cu o serie de cunoscuți specialiști în studierea viitorului (Johan Galtung, Bruno Fritsch, Aurelio Peccei, Maurice Guernier, Sartay Aziz, Danilo Dolci, Milos Macura etc.) și pe secții, organizate ca grupuri de lucru pe probleme. Ședințele plene s-au axat în principal pe dezbaterile celor două teme de bază puse în discuție. Prima temă a fost dedicată analizei unor soluții pentru satisfacerea cerințelor vitale ale omenirii, în cadrul căreia discuțiile s-au ramificat în aprecieri asupra modelelor globale, modelelor cantitative și calitative, demersului descriptiv, normativ și prescriptiv în proiectarea viitorului. Discuțiile au abordat, de asemenea, problema necesității instaurării unei noi ordini economice internaționale.

Cea de a doua temă s-a referit la raporturile dintre viitor și educație și la problemele educației pentru viitor, în cadrul căreia problematica discutată a cuprins expuneri și dezbateri despre educație ca nevoie umană, noi obiective ale educației în viitor, educația creativității, rolul profesorului, al alfabetizării etc.

Grupele de lucru, desfășurate în după-

amiezile zilelor conferinței, au luat forma unor colocvii cu teme date: bazele și implicațiile etice ale studiilor asupra viitorului, indicatori sociali, implicații politice ale modelelor prospective, noi tendințe în experimentul social, educația în și pentru viitor, demersul sistemic în studiul nevoilor sociale. Centrului internațional de metodologie a studiilor asupra viitorului și dezvoltării, care funcționează la București sub egida Federației mondiale pentru studierea viitorului, i-a revenit organizarea unei grupe de lucru dedicate metodologiei prospective și comunicării rezultatelor studiilor asupra viitorului.

Și de această dată prezența României a fost deosebit de activă. Delegația țării noastre, condusă de academicianul Remus Răduleț, vicepreședinte al Academiei R. S. România, și formată din reprezentanți ai Academiei R. S. România, Academiei de Științe Sociale și Politice și Ministerului Educației și Învățământului, a participat permanent la dezbaterile din plen și din grupele de lucru. În ședințele plene prezența românească a fost marcată de două intervenții, una privind necesitatea instaurării unei noi ordini economice internaționale ca o alternativă a sistemului actual adaptată la noile cerințe, iar cealaltă consacrată exigențelor educației pentru lumea de mâine cu o complexitate crescândă. Delegații români au prezentat concepția P.C.R., pozițiile exprimate de lovarășul Nicolae Ceaușescu privind principalele schimbări ce se petrec în viața omenirii, acțiunile ce trebuie întreprinse pentru rezolvarea problemelor urgente contemporane și instaurarea unei noi ordini economice internaționale. Un interes deosebit l-a stârnit prezentarea concepției românești asupra elaborării prognozelor și a rolului lor în conducerea dezvoltării economico-sociale planificate și asupra sistemului educațional din România, dând naștere la vii dezbateri în grupele de lucru în care au fost prezentate, experiența românească fiind evocată de mai multe ori în rapoartele finale ale grupurilor de lucru prezentate în plen.

Un grup de cercetători științifici români de la Centrul internațional de metodologie a studiilor asupra viitorului și dezvoltării, a organizat o grupă specială de lucru în care au fost dezbătute pe larg, în trei ședințe, căile de traducere a metodologiei previziunii într-un limbaj accesibil. Profesionalitatea cercetătorilor români a fost o bună introducere pentru un viitor program internațional de cercetare, animat la București, sub egida Federației mondiale și orientat pe problematica dezvoltării.

La Conferința de la Dubrovnik a participat, ca invitat al Federației mondiale pentru studierea viitorului, profesorul Mircea Malița, care a ținut două conferințe privind evoluția și tendințele în cercetarea științifică, cu referiri la „străpunerile” pe frontul matematicii și elemente noi cu aplicații în teoria și sistemele de învățământ, pe fundalul experienței românești, care s-au bucurat de un larg interes.

Concluziile asupra lucrărilor conferinței, cu o problematică atât de bogată, sînt greu de rezumat atât de curînd. Cîteva notații personale vor sugera poate unele repere. Astfel, o punte solidă este aruncată între problemele viitorului și cele ale dezvoltării, iar problematica dezvoltării umane și sociale a fost identificată drept o temă majoră a cercetării viitorului, fapt cu atât mai semnificativ cu cît a fost adus în discuție și de delegații din țări în curs de dezvoltare, mai numeroși și mai reprezentativi decît la alte conferințe. Deși descoperirea finalității umane a dezvoltării nu este o surpriză pentru gîndirea marxistă, ea marchează totuși implantarea unui concept mult mai cuprinzător decît creșterea economică, subiect care statistic măcar a dominat cercetarea viitorului în deceniul trecut. În această perspectivă, considerarea educației ca o componentă în valorificarea resurselor umane și auto-realizarea individului își justifică din plin locul în cadrul problematicii generale a dezvoltării.

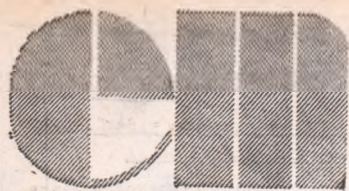
Remarcabil mi-a părut, de asemenea, caracterul constructiv al comunicărilor și referatelor prezentate. Mai puțin ca alte dăți am auzit comunicări reduse la critica amănunțită a altor studii, fără contribuții pozitive. O orientare nouă spre o perspectivă constructivă vine să ia locul dichotomiei obișnuite pînă acum care opunea cercetărilor bazele pe continuități și tendințe un criticism adesea prea puțin eficient.

În sfîrșit, dar nu în cel din urmă rînd, lucrările conferinței au scos în evidență că deosebirile ideologice nu trebuie să constituie un obstacol în calea comunicării și că numai confruntarea punctelor de vedere permite clarificarea unor realități și corectarea unor opinii, identificarea zonelor de interes general, precum și a posibilităților de cooperare și colaborare.

dr. Mihai BOTEZ

membru în Comitetul executiv al Federației mondiale pentru studierea viitorului

Dubrovnik, 2 aprilie 1976

Somajul și dilemele politicii economice

LA INCEPUTUL LUNII TRECUTE miniștrii pentru problemele muncii ai țărilor O.C.D.E., întruniți la Paris, reafirmau în numele guvernelor lor „atașamentul față de noțiunea de folosire deplină a mîinii de lucru ca țel al acțiunii politice”. Comunicatul asupra reuniunii din 4—5 martie preciza însă totodată că o condiție importantă pentru atingerea acestui țel, calificat drept esențial, este „revenirea la niveluri adecvate ale activității economice și reducerea progresivă a inflației”. Condiționare explicabilă: după trei decenii de la proclamarea inițială a politicii de ocupare deplină în Occidentul capitalist, reafirmarea ei cea mai recentă are loc pe fondul existenței a peste 15 milioane de șomeri în țările industriale membre ale O.C.D.E., care cunosc, conform aprecierii experților organizației, cea mai lungă, mai profundă și mai generalizată dintre

recesiunile postbelice. Iar această armată de șomeri, și ea mai mare ca oricînd în perioada de după al doilea război mondial, pune probleme noi și complicate în fața responsabilităților politicii economice.

Noutatea și dificultatea problemelor nu este legată exclusiv de șomaj. În cursul reuniunii de la Paris a miniștrilor muncii din țările O.C.D.E. a revenit cu insistență constatarea că criza ocupării mîinii de lucru „desfide” politica economică. Dar această sfidare provine mai precis din conjugarea unui șomaj de proporții amintite cu rate înalte ale inflației, într-un moment cînd producția națională dintr-un număr destul de mare de țări capitaliste stă într-un fel de cumpănă, fără a se putea spune cu precizie dacă va lua calea redresării sau va recădea în recesiune.

În perioada 1973—1975 producția totală a zonei O.C.D.E. a scăzut cu 2,6% în loc să crească cu 10%, cum ar fi fost cazul dacă s-ar fi menținut ritmurile medii de creștere din anii '60. Or, în fața necesității de a stimula redresarea producției, țărilor din zonă li se pune „următoarea problemă gravă” cum să se revină la ocuparea deplină și să se folosească mai bine resursele fără a crea totodată noi presiuni inflaționiste. Multe dintre aceste țări „nu își pot permite o expansiune mai rapidă a activității globale care ar comporta marele risc de a declanșa inevitabil o recesiune economică și mai gravă decît aceea din ultimii ani”, se arată în raportul pe care Comitetul pentru mîina de lucru și problemele sociale ale O.C.D.E. l-a prezentat la reuniunea ministerială de la Paris (Presse/A (76), 5 martie 1976).

Dilemele sînt deci în linia mari aceleași pe care analiștii politicii economice a statelor occidentale le dezbate de multă vreme. Restrînse la cuplul inflație-șomaj, ele constau, pe de o parte, în pericolul de „supraincîlzire” inflaționistă dacă se recurge la stimularea excesivă a creșterii economice, cu riscul transformării boom-ului în criză; pe de altă parte, în pericolul de „răcire” a climatului economic însoțită de șomaj masiv dacă creșterea este frînată excesiv, cu riscul declanșării unui angrenaj de tipul crizei din 1929—1933. O chestiune-cheie este desigur de a ști cînd anume începe să fie excesivă stimularea, respectiv frînarea. Nici ultima criză nu a permis pînă în prezent lămurirea acestui aspect. Ea a determinat în schimb noi eforturi de analizare a componentei „șomaj”, și reuniunea ministerială de la Paris a relevat în acest sens o seamă de aspecte care ar putea să se răsfrîngă în orientările politicii economice a țărilor O.C.D.E. în viitorul imediat.

nr. 15. Ratele atinse în anii deosebit de nefavorabili sînt adesea cele mai înalte din întreaga perioadă de după al doilea război mondial. În plus, posibilitățile de resorbire a șomajului sînt privite de experții occidentali cu multă rezervă. În cea mai recentă analiză semianuală a situației economice din zonă se arată: „Dat fiind caracterul sovăielnic al redresării care se prevede, subutilizarea însemnată a personalului angajat și tendințele populației active, este probabil că ratele șomajului vor rămîne în 1976 foarte apropiate de nivelurile ridicate pe care ele le ating în prezent în America de Nord și Japonia și că vor mai crește în cele mai multe țări europene” (Perspectives économiques de l'O.C.D.E., 18. Décembre 1975, p. 39).

Dealtfel, ineseși ratele șomajului așa cum le calculează statisticile oficiale ale țărilor O.C.D.E. apar diminuate ca urmare a unor fenomene caracteristice perioadelor de criză economică. Printre acestea se numără așa-numita „retragere de pe piața muncii” a unei părți a populației active care altfel ar fi îngroșat — nu numai efectiv, dar și statistic — rîndurile șomerilor: „durata prelungită și amplitudinea recesiunii actuale au dat naștere probabil unei rezerve de mină de lucru descurajate de a munci, mai însemnată decît în orice alt moment de la război încoace”, se arată în analiza semianuală citată mai sus. Implicația este că resorbirea șomajului real va cere ritmuri de creștere economică mai ridicate decît par să indice ratele din tabel.

TABELUL 1
Rata șomajului în țări membre ale OCDE.
procente din populația activă, 1960—1975

	1960 — 1970		1970 — 1975	
	media anuală	anul cel mai nefavorabil	media anuală	anul cel mai nefavorabil
Anlia	1,6	2,2	2,6	3,2
Australia	1,5	1,7	2,3	4,2
Austria	1,9	2,6	1,4	1,7
Belgia	2,2	3,2	2,6	4,4
Canada	5,1	7,0	6,1	7,0
Danemarca	1,2	1,9	1,8	5,3
Svevea	0,0	0,2	0,1	0,4
Finlanda	1,9	4,0	2,1	2,5
Franta	1,4	2,1	2,4	4,1
R.F.G.	0,8	1,7	1,6	4,4
Italia	3,3	4,0	3,2	3,6
Japonia	1,5	1,7	1,4	1,9
Norvegia	1,0	1,2	1,6	2,5
Olanda	1,1	2,0	2,4	4,5
S.U.A.	4,6	6,5	5,7	8,3
Suedia	1,7	2,2	2,1	2,7

Sursa tabelului: Statisticile populației active ale OCDE.

Resorbire problematică

ÎN PRIMA JUMĂTATE a actualului deceniu, rata medie anuală a șomajului a avut în multe țări membre ale organizației tendința clară de a se ridica peste nivelurile medii din anii '60 (vezi tabelul

Creșterea șomajului declarat a fost, pe de altă parte, frînată de măsuri dictate autorităților de preocuparea de a evita sau a modera pe cît posibil agravarea tensiunilor sociale din țările respective. Printre astfel de măsuri, care constituie o reflectare a capacității actuale organizatorice și de luptă a clasei muncitoare din țările capitaliste, a oamenilor muncii în general, se numără de exemplu restricții legale la concedieri, subvenții acordate întreprinderilor în vederea păstrării unor locuri de muncă ș.a. Efecte similare le-a avut practicarea destul de largă, în diferite momente, țări și ramuri, a reducerii orarelor de muncă însoțită de micșorarea salariului: această formă de șomaj parțial nu este oglindită de datele curente despre rata șomajului.

Aceștia sînt o seamă dintre factorii care îi determină pe experții occidentali să afirmă pe de o parte că incidența șomajului în condițiile crizei din țările capitaliste industriale este relativ inferioară proporțiilor recesiunii, iar pe de altă să vorbească despre subutilizarea mîinii de lucru ocupate. Mai mult însă decît asemenea aspecte predominant cantitative îi preocupă anumite laturi ale funcționării economiei capitaliste, care au ieșit mai clar în evidență pe fondul recesiunii și al șomajului durabil pe care aceasta l-a atras după sine. Aspecte cantitative puteau fi privite ca avantajoase, în fond, pentru sistemul economic existent, în măsura în care ele fac să apară diminuate proporțiile reale ale crizei ocupării, chiar dacă nu permit iluzii cu privire la posibilitatea de a o înlătura pe aceasta grabnic. Mult mai preocupantă se dovedește însă, așa cum a reieșit în cursul reuniunii ministeriale de la Paris, un fapt ca slăbirea mecanismelor de apărare ale economiei capitaliste în fața șomajului, slăbire care se manifestă cu atît mai mult cu cît se lasă așteptată mai mult o relansare fără semne de întrebare a economiei capitaliste. Admiterea faptului că acțiunile pur conjuncturale, o politică economică dusă exclusiv pe termen scurt, sînt insuficiente pentru a obține vreo posibilitate de control asupra problemelor ocupării mîinii de lucru a putut fi deslușită clar în dezbaterile miniștrilor muncii ai țărilor O.C.D.E.

„Condiții noi” mai vechi

„DINCOLO DE PREOCUPĂRILE IMEDIATE, miniștrii au constatat că sfidarea căreia trebuie să-i facă față țările O.C.D.E. nu rezidă numai în reducerea șomajului și în evitarea unei noi intensificări a inflației; ea constă și în realizarea folosirii depline a mîinii de lucru în condiții care să permită de a se răspunde noilor aspirații sociale și evoluției înregistrate în condițiile economice”. Această frază din comunicatul publicat după reuniunea ministerială din 4-5 martie (Presse/A (76) 8) sintetizează natura noilor probleme în fața cărora se vede pusă politica economică a statelor capitaliste dezvoltate și care cuprind germeii unor dileme pentru cei ce răspund de aplicarea sa.

Ce fel de aspirații sociale noi și condiții economice schimbate evoca scurtul pasaj citat mai înainte? Fără a încerca aici o sistematizare riguroasă, se pot cita exemple semnificative dintre cele menționate în materialele reuniunii. Tendința spre concentrarea riscurilor de șomaj în anumite grupuri sociale (tabelele nr. 2 și 3), în funcție de sex, vîrstă sau rasă, în anumite regiuni geografice defavoriza-

Tabelul nr.2

Rata șomajului pe sexe, procente din populația activă de fiecare sex

	Perioada medie anuală sau trimestrială	Șomaj masculin-feminin	
		masculin	feminin
Australia	1975	3,4	5,7
Canada	1975	7,3	6,4
Finlanda	1975/III	1,9	2,2
Franța	1974	1,9	2,9
FRG	1974/IV	2,4	3,3
Italia	1975	2,8	4,6
Japonia	1975/III	1,8	1,6
Norvegia	1975	1,9	3,1
SUA	1975	7,6	9,3
Suedia	1975	1,3	2,0

te etc. este din ce în ce mai viu acuzată de opinia publică din țările occidentale ca o manifestare a dezchilibrului pe care le generează piața capitalistă și care necesită urgente acțiuni corective din partea unei politici economice care pretinde la utilizarea deplină a mîinii de lucru. Creșterea numărului familiilor în care amîndoi părinții lucrează — sau caută de lucru — provoacă între altele revendicări tot mai susținute privind egalitatea retribuției pentru femei și bărbați, satisfacerea aspirației femeilor la posibilități corespunzătoare de calificare profesională, accesul la muncă adecvate, protecția familiei etc. Progresul tehnic, ridicarea nivelului general de instrucțiune, specializarea tot mai adîncă generează revendicări cu privire la măsuri complexe pentru ca imbinarea studiului și a perfecționării permanente a calificării cu viața profesională și cu un timp liber corespunzător să nu devină o povară insuportabilă pentru individ, neasistat sau prea puțin asistat de societate. Schimbările structurale din economie, care pe lângă progresul tehnic sînt determinate și de factori de concurență specifici economiei capitaliste, solicită în acest sens măsuri speciale pentru facilitarea plasării mîinii de lucru dislocate.

Se mai cer de asemenea măcar mențio-

nate, și anume ca fundal al dezbaterilor, insatisfacția adîncă pe care o generează organizarea muncii în marile întreprinderi capitaliste, revendicările la care dă naștere în măsură crescîndă inechitatea repartii capitaliste etc. — tot atîtea aspecte de care reuniunea miniștrilor muncii din țările O.C.D.E. nu a putut să nu ia act.

La drept vorbind, toate aceste laturi ale situației economice și sociale a oamenilor muncii în capitalism nu sînt chiar atît de noi cît s-ar putea înțelege din cele relatate. Luarea lor în evidență pentru elaborarea unor orientări de politică economică ar merita în schimb mai multă atenție, evident sub rezerva analizei măsurilor concrete la care ar duce eventual abordarea preconizată. Pînă atunci, ce se poate spune despre această abordare și despre mijloacele pe care se contează pentru transpunerea ei în fapt?

Antecedente de ineficiență socială

NUMAI POLITICA ECONOMICA GENERALĂ, așa cum a fost ea aplicată pînă acum în țările industriale din Occident, nu mai este suficientă pentru a asigura utilizarea deplină a mîinii de lucru. Ea trebuie să fie completată cu o politică specifică a mîinii de lucru, orientată spre acest țel. Aceasta este în rezumat viziunea de politică economică pentru rezolvarea problemei șomajului, care s-a conturat la reuniunea ministerială de la Paris. În cuvintele secretarului general al O.C.D.E., Emile van Lennep: „politica mîinii de lucru și a ocupării ei din fiecare țară trebuie să fie considerată ca un partener cu drepturi depline al politicii economice naționale: nu numai că ea va ușura povara pe care șomajul îl constituie pentru colectivitate, ci, stimulînd în mod selectiv crearea de locuri de muncă și menținerea ocupării, ea va mări libertatea de manevră a politicii economice”. Dar o recomandare cu privire la adoptarea unei politici active în domeniul mîinii de lucru, care să completeze politicile generale de creștere economică prin măsuri selective pentru adaptarea mîinii de lucru și pentru crearea de locuri de muncă, a fost lansată de Consiliul O.C.D.E. încă în 1964. Devine deci și mai clar că nu de la o „nouă viziune”, ci numai de la noi pași concreți și eficienți s-ar putea aștepta eventual rezultate în sensul dorit.

Ce se propune însă acum cu titlul de modalități de acțiune noi pentru lichidarea actualei crize a ocupării mîinii de lucru și pentru evitarea repetării ei se bazează nu numai pe tipare bine cunoscute, dar are și antecedente de ineficiență socială pe termen lung.

S-a declarat astfel în cursul reuniunii ministeriale de la Paris că obiectivul ocupării depline este singurul capabil să asigure „integrarea componentelor economice și sociale ale ocupării mîinii de lucru”. Despre acest mod de a pune problema, care a prevalat de-a lungul a trei decenii de politică economică keynesistă, s-a putut spune de către critici occidentali ai unei astfel de viziuni că răstoarnă relațiile logice, normale. Urmărirea primordia-

Tabelul nr.3

Rata șomajului pe grupe de vîrstă, procente din șomajul total

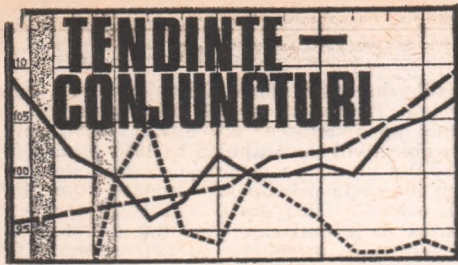
	Perioada medie anuală sau trimestrială	Grupa de vîrstă		
		15-24 ani	25-44 ani	45 ani și mai în vîrstă
Anglia	1975/III	42	42	17
Australia	1975/III	55	39	6
Canada	1975	49	43	8
Franța	1975/IV	46	49	5
FRG	1975/III	28	60	12
Italia	1975	64	34	2
Japonia	1975/III	23	59	18
SUA	1975	46	46	8
Suedia	1975	37	42	21

lă a ocupării depline în condițiile economiei capitaliste nu numai că menține de fapt o rezervă de șomeri, cum reiese din întreaga experiență postbelică a țărilor industriale din Occident, dar se face de fapt în dauna sintezei economic-social: aceasta este mereu aminată sub diversele sale aspecte, invocîndu-se necesitatea de a ajunge „mai întîi” la ocuparea deplină care întîrzie. Aplicarea priorității de măsuri eficiente în probleme sociale ca cele evocate mai sus, spre a se ajunge în acest fel la progrese durabile pe calea utilizării mîinii de lucru, este jertfită în numele exigențelor pieței capitaliste, ale eficienței economice de tip capitalist.

O altă ilustrare a aceluiași viciu de abordare: s-a arătat la reuniunea ministerială de la Paris că creșterea economică rămîne principalul mijloc de a crea locuri de muncă și de a reduce inegalitatea socială existentă printr-o ameliorare generală a nivelului de viață. Dacă prima parte a ideii conține un adevăr care cu greu ar putea fi contestat, a doua în schimb preconizează o cale de acțiune verificată ca inaptă de a reduce inechitatea repartii capitaliste a venitului național. De-a lungul întregii perioade postbelice s-a repetat de nenumărate ori în Occident că simplul fapt al creșterii producției, mărirea „cozonacului” disponibil pentru a fi distribuit, reduce inegalitățile sociale. Dar cercetări serioase, aprofundate au dovedit de fiecare dată că inegalitatea rămîne intactă, că polarizarea veniturilor are tendința să crească. Nu poate decît să trezească îndoiele, de aceea, eficiența unei politici de ocupare a mîinii de lucru — și cu atît mai mult a unei politici de ocupare deplină — care își ia ca bază reeditarea unei astfel de viziuni. Pe termen lung, și poate nu chiar atît de lung, ineficiența socială a unei astfel de politici va trebui să iasă din nou la iveală.

„Există riscul că rata generală a șomajului va rămîne ridicată în raport cu nivelurile istorice și că va afecta îndeosebi, dar în mod diferențiat, anumite grupuri și anumite regiuni și ramuri industriale, scrie l'Observateur de l'OCDE într-o relatare despre reuniunea de la Paris (nr. 79, p. 23). Numeroși sînt aceia care vor întîmpina în continuare dificultăți în a găsi și a păstra un loc de muncă satisfăcător chiar în condițiile unei creșteri rezonabile”. Concluzia pe care o degajă de aici publicația citată este aceea că trebuie concepută o politică a deplinei ocupări de un tip nou, adaptată condițiilor economice și sociale din anii următori. Toamnă o astfel de politică de un tip nou este însă greu de întrevăzut din dezbaterile și materialele recente avute aici în vedere.

L. STROJA

Economia țărilor vest-europene: aprecieri ale CEE/ONU

SESIUNEA ANUALĂ a Comisiei economice a O.N.U. pentru Europa, care urmează să se încheie astăzi, a examinat între altele un studiu asupra situației din economia țărilor membre în 1975 și asupra perspectivelor pe anul în curs. În Europa occidentală, apreciază autorii studiului, capacitățile de producție nefolosite reprezintă actualmente aproape 10% din total, iar probabilitatea unei redresări susținute și aceea a unei stagnări sînt aproape la fel de mari. Avînd în vedere proporțiile pe care le-a căpătat recesiunea va fi nevoie de mult timp, chiar și în condițiile unor ritmuri de creștere superioare celor care se conturează în prezent, pînă cînd activitatea economică și ocuparea mîinii de lucru vor reveni la un nivel normal. Conform previziunilor naționale, ritmul de creștere al economiei țărilor vest-europene în 1976 nu va depăși circa 3%, față de o medie anuală de 5% în perioada 1959/60—1972/73.

După părerea experților C.E.E./O.N.U., una din marile necunoscute ale conjuncturii vest-europene în 1976 este comportamentul consumului privat. Avînd în vedere tendința din ultimul timp a consumatorilor de a economisi o parte mai mare din câștiguri ca măsură de precauție în fața riscurilor de șomaj, se apreciază că în cazul menținerii unei rate ridicate a economiilor consumul privat va fi anul acesta destul de puțin susținut. Pe de altă parte, cererea ar putea fi stimulată în 1976 de reluarea creșterii investițiilor în stocuri, după o perioadă de scădere simțitoare a acestor investiții. Există previziuni după care reconstituirea stocurilor va contribui în proporție de circa 40% la creșterea cererii în Franța, de exemplu, sau de 30% în R.F.G., dar se consideră că această contribuție își va atinge punctul maxim în cursul acestui an, efectul ei încetînd să se facă simțit. În ceea ce privește investițiile în capital fix, în studiu se arată că în cazul reluării creșterii

exporturilor aceste investiții vor începe din nou să crească în R.F.G. și Franța, dar că vor continua să scadă în Belgia, Italia, Olanda, Anglia. Nu sînt așteptate sporuri în Finlanda și Suedia, iar în țările mici din Europa occidentală regresul investițiilor în capital fix se va prelungi și va cuprinde și construcția de locuințe.

În ansamblu, autorii studiului subliniază că riscurile unei noi recesiuni, după o scurtă redresare a activității economice sau după o stagnare prelungită, trebuie să preocupe autoritățile competente din țările vest-europene în aceeași măsură ca și riscul unei inflații persistente. În lucrare se apreciază că rata medie a inflației în aceste țări va fi de circa 9—10% în 1976.

Tensiuni pe piața minereului de fier

DUPĂ APRECIEREA specialiștilor, tendințe contradictorii se înfruntă actualmente pe piața mondială capitalistă în ceea ce privește evoluția prețurilor la minereul de fier. După ce rămăseseră staționare mai mult timp, prețurile respective s-au dublat în anii 1974—1975, menținîndu-se la acest nivel în poșta recesiunii din industria siderurgică. În prezent, în condițiile unei ușoare înviorări a siderurgiei, producătorii de minereu de fier susțin ridicarea în continuare a prețurilor mai ales în perspectiva activizării cererii pentru pelele (capacitățile siderurgice bazate pe reducerea directă a minereului aglomerat urmînd să ajungă — în țările nesocialiste — la 20 mil. tone în 1980). Ridicarea prețurilor este motivată — arăta recent revista „L'Usine Nouvelle” — prin necesitatea efectuării unor importante investiții pentru deschiderea de noi mine, fără de care aprovizionarea cu minereu de fier pe piața mondială capitalistă ar putea să întâmpine dificultăți începînd din anul 1978. Societățile siderurgice, însă, caută să impună o reducere a prețurilor, urmărind realizarea de fonduri pentru finanțarea propriilor lor obiective de investiții.

Deocamdată, negocierile

Evoluții monetare

SOLDUL FAVORABIL al balanței comerciale a S.U.A. pe luna februarie 1976, precum și anunțarea creșterii cu 0,8 puncte procentuale a indicelui principalilor indicatori economici pe luna februarie (a patra creștere lunară consecutivă), însoțită de diminuarea cu 0,1 puncte procentuale a ratei șomajului în același interval, au contribuit în prima parte a săptămîinii 29. 3. — 2. 4. 1976 la o ușoară reprecieri a dolarului S. U. A., care s-au situat la un nivel de circa 2,5540 franci elvețieni, respectiv 2,5550 mărci vest-germane, pentru un dolar S.U.A.

În a doua parte a intervalului s-a făcut simțită creșterea presiunilor speculative în ideea unei posibile revalorizări a mărcii vest-germane. Acest climat a contribuit la repreciera mărcii vest-germane și a francului elvețian, care au atins un nivel maxim de circa 2,5250 franci și, respectiv, 2,5260 mărci pentru un dolar.

Lira sterlină a fost supusă în acest interval unor puternice presiuni, datorate în principal situației economice dificile prin care trece Marea Britanie (rata anuală a inflației de 18% este cea mai înaltă printre principalele țări vest-europene), ele fiind accentuate de incertitudinile de natură politică. La aceasta s-a adăugat, ca un factor tehnic, efectul provocat asupra pieței valutare de trecerea din liră sterlină în mărci vest-germane și mai ales în franci elvețieni a unor fonduri importante aparținînd țărilor exportatoare de petrol. În aceste condiții pe 2. 4. 1976 valuta britanică a atins un nivel minim record de 1,8645 lire pentru 1 dolar, ceea ce reprezintă o depreciere de 35,5% față de nivelul pe care-l avea lira sterlină în decembrie 1971, în raport cu monedele celor 10 parteneri comerciali principali ai Marii Britanii.

Francul francez a înregistrat o tendință de reprecieri față de dolarul S.U.A., situîndu-se la nivelul de circa 4,69—4,6800 franci francezi pentru un dolar; la aceasta au contribuit anunțarea creșterii cu 2,6%

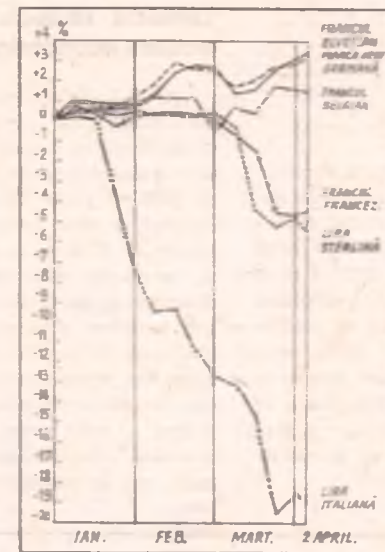
a producției industriale în Franța, în luna ianuarie, diminuarea ritmului de creștere a prețurilor la bunurile de consum, precum și o serie de factori tehnici datorati cererii mai mari de franci francezi pentru acoperirea necesităților de la sfîrșitul trimestrului.

Ca urmare a măsurilor luate de autoritățile naționale, lira italiană a avut o tendință de întărire relativă, atîngînd un nivel maxim de circa 838 lire pentru un dolar, nivel care însă nu a putut fi menținut, deviza italiană situîndu-se la sfîrșitul intervalului la circa 852 lire pentru un dolar.

Prețul aurului la Londra a continuat să scadă (129,25 dolari uncia la sfîrșitul intervalului, față de 131,10 dolari uncia la începutul lui), această evoluție fiind atribuită incertitudinilor datorate posibilei vînzări în următoarele săptămîni a unei părți din cele 25 milioane de uncii din stocul F.M.I., precum și unor oferte destul de importante de metal galben care au apărut pe piața nord-americană.

Bobinzile la depozitele în eurovalute au înregistrat ușoare mișcări în jurul nivelurilor din săptămîna trecută, cu o tendință ceva mai pronunțată de scădere la depozitele în eurofranci elvețieni (cu circa 3/16% p.a. la depozitele pe 6 luni).

P. DUMITRASCU
Gh. MUNTEAN

Evoluția principalelor devize în perioada 1.I.1976—2.IV.1976, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 30.XII. 1975.

desfășurate în cursul unor reuniuni, care au avut loc pe toate cele cinci continente, n-au dus la un rezultat concret (livrările de minereu de fier efectuîndu-se pe baza unor prețuri provizorii), iar

cele două „tabere” se organizează pentru a-și susține mai bine interesele. Se poate încă spera — scria revista amintită — că negocierile vor ajunge la o soluție utilă pentru toată lumea.

Polonia : consumul de energie electrică

O PROGNOZĂ pe termen lung — elaborată sub egida Institutului de cercetări științifice în domeniul electroenergeticii din Polonia (după metoda anchetelor și a comparațiilor internaționale) — cu privire la evoluția consumului de energie electrică în economia națională relevă că nivelul acestuia ar putea să crească de aproape 20 de ori între anii 1970—2050 (vezi tabelul). În ceea ce privește dina-

(milioane kWh)				
Sectoare ale economiei	1970	1980	2000	2050
Total	59,9	125,8	449,0	1181
din care:				
industrie	45,5	90,0	283,0	642
transporturi și telecomunicații	3,0	6,4	22,5	34
agricultura și silvicultură	1,5	4,9	18,5	115
sectorul comunal și casnic	9,9	24,5	125,0	390

Sursa: Referativnaî sbornik - Ekonomika prognoznosti, vol.1/1976.

mica acestui consum, ea ar urma să se diferențeze considerabil între principalele ramuri și sectoare de activitate; drept consecință ponderea industriei în consumul total se va reduce de la 76 la sută în 1970 la ceva mai mult de 54 la sută la jumătatea secolului următor, iar cea a transporturilor și telecomunicațiilor — de la 5 la sută la 2,9 la sută. În același timp va spori simțitor ponderea consumului în agricultură și silvicultură — de la 2,5 la sută la peste 9,7 la sută — și mai ales cea a consumului comunal și gospodăresc de la 16,5 la sută la 33 la sută.

Consumul de făină de soia

CONSUMUL mondial de făină de soia va crește de la 450 milioane livre în 1972 la 40 miliarde livre în 1985, după evaluările firmei americane Predicasts Inc. Alimentele prelucrate din semințe de soia, care reprezentau în 1972 mai puțin de 0,01 la sută din consumul mondial de proteine, vor ajunge în 1985 la 5 la sută din acesta, utilizându-se 29 la sută din producția mondială de semințe de soia. Înlocuitorii de carne vor reprezenta în acel an 16 la sută din consumul mondial de carne. Deoarece făina de soia poate fi amestecată cu alte alimente, în proporții atingând 10 la sută, fără a le altera gustul și fără a le scumpi, utilizarea făinii de soia ca înlocuitor de proteine ar putea crește de la 0,2 milioane livre în 1972 la 15 milioane livre în 1985, reprezentând 2,5% din consumul mondial de proteine.

Orientul Mijlociu : proiecte de dezvoltare economică

ȚARILE din Orientul Mijlociu — în marea lor majoritate exportatoare de petrol — proiectează să investească pentru dezvoltarea lor economică peste 200 miliarde dolari pînă în 1980. O parte dintre ele (Arabia Saudită, Egiptul, Irakul, Iordania, Bahrein, Libia) au trecut la realizarea unor programe cincinale pe perioada 1976—1980, altele (Iran, Qatar) îndeplinesc prevederile unor programe stabilite anterior. Volumul investițiilor prevăzute este mult diferențiat de la o țară la alta, fiind legat ori de disponibilitățile financiare proprii (rezultate în primul rînd din exportul de petrol — cum este cazul Arabiei Saudite, Irakului, Iranului, Kuveitului, Qatarului, Libiei), ori de posibilitățile de atragere a unor

credite din afară (cazul Egiptului, Siriei, Iordaniei). Exceptînd Irakul, unde accentul se pune pe finanțarea dezvoltării agriculturii (cu obiectivul de a ajunge în 1980 să-și acopere din producția proprie necesarul de consum intern la principalele produse alimentare), celelalte țări din Orientul Mijlociu urmăresc în primul rînd dezvoltarea industriei (metalurgică, petrolieră și petrochimică, de îngrășăminte, de materiale de construcții etc.), a rețelei transporturilor și a unei infrastructuri moderne.

Balanța lemnului în anul 2000

UN STUDIU de prognoză asupra evoluției consumului de masă lemnoasă pînă în anul 2000, publicat în revista „Pulp and Paper International“, ajunge la concluzia că în anul final menționat acesta ar putea reprezenta 1 miliard mc în America de Nord, 9,0 mld. mc în U.R.S.S., 0,5 mld. mc. în celelalte țări europene, 0,9 mld mc în zona Asiei și Oceanului Pacific și cite 0,35 mld mc. în America Latină și Africa. Din această cantitate circa 1,2 mld mc vor fi utilizate în anul 2000 pentru fabricarea a 415 mil tone de hirtie și carton (în structura actuală a producției și materiei prime utilizate).

Acoperirea acestui necesar de consum va întâmpina dificultăți intrucît atragerea în circuit a tuturor resurselor existente (inclusiv a pădurilor neexploatate încă) va putea asigura un fond anual de masă lemnoasă de 3,6 mld mc. Se apreciază că deficitul de 200 mil mc ar putea fi acoperit prin dezvoltarea rațională a plantațiilor exploatate în păduri (conform evaluărilor efectuate în S.U.A., pentru copacii din speciile foioase masa lemnoasă reprezintă 66 la sută din total, coaja — 26 la sută, iar frunzișul — 8 la sută).

MACHINOEXPORT

PUBLICOM

STRUNGURILE DIN SERIA „PRESLAV“ sînt mașini moderne și stabile, de mare randament. Comanda cutiilor de viteze se face cu ajutorul unui sistem preselectiv. S-au prevăzut, de asemenea, mai multe variante de ambreiaj electromecanic. Aceste strunguri sînt echipate cu mai multe accesorii suplimentare.

Caracteristici : CP 40 CP 402 CP 401 CP 502

Diametrul maxim al materialului de prelucrat : 440 mm 440 mm 440 mm 440 mm

Diametrul maxim al barei : 70 mm 70 mm 70 mm 70 mm

Distanța între virfuri : 250 mm 1 000 mm 250 mm 1 000 mm
500 mm 1500 mm 500 mm 1 500 mm
750 mm 2 000 mm 750 mm 2 000 mm

Greutatea netă cu accesoriile normale : 2 500 kg 2 500 kg 2 500 kg 2 600 kg

Exportator :
MACHINOEXPORT — S.A.R.L. Str. Aksakov, Sofia — Bulgaria Tel : 88 53 21 ; Telex : 22—425 Telegrame : MACHINOEXPORT —Sofia.

IMPERATIVELE DEZVOLTĂRII INTENSIVE

LA TREI DECENII de la eliberare, Cehoslovacia se prezintă ca o țară socialistă cu un dezvoltat potențial economic, la un nivel comparabil cu cel înregistrat de principalele țări vest-europene. O succintă jalonare a configurației economice a țării prietene s-ar putea rezuma la cițiva parametri esențiali: un pronunțat caracter industrial, atestat de participarea cu peste 64% a industriei la formarea venitului național și o pondere procentuală de trei ori mai mare în producția industrială mondială, în comparație cu ponderea deținută în populația globului; realizarea a circa 2,2% din valoarea producției mondiale de mașini și utilaje, proporție care o situează printre primele 10 țări din lume; locuri fruntașe pe plan internațional în producția pe locuitor la o serie de bunuri industriale, ca, de exemplu: oțel, fontă, acid sulfuric etc. O contribuție considerabilă la atingerea acestor rezultate au avut eforturile în-cununate de succes, depuse în anii celui de-al cincilea plan cincinal de dezvoltare economică, de curind încheiat.

Creștere susținută pe baza ridicării productivității

INTRUCÎT încă de la lansarea celui de-al cincilea plan cincinal devenise evident că sursele de dezvoltare extensivă s-au epuizat în economia cehoslovacă, s-a urmărit cu deosebită atenție creșterea productivității muncii, realizându-se pe această cale circa 93% din creșterea venitului național.

Producția industrială a Cehoslovaciei s-a majorat în ultimii 5 ani cu 38%, în condițiile unor importante modificări structurale: ritmuri mai rapide de creștere a înregistrat producția realizată în cadrul așa-numitelor programe selecționate de dezvoltare a unor sectoare industriale (electronica, electrotehnica, producția de fibre sintetice, de mase plastice etc.).

În ciuda condițiilor climatice nefavorabile din anul trecut, producția agricolă globală a Cehoslovaciei a crescut în cursul cincinalului cu 14%, ceea ce a determinat ridicarea gradului de acoperire din producția proprie a consumului intern de produse agroalimentare (satisfăcut în întregime, în prezent, la unt și la ouă).

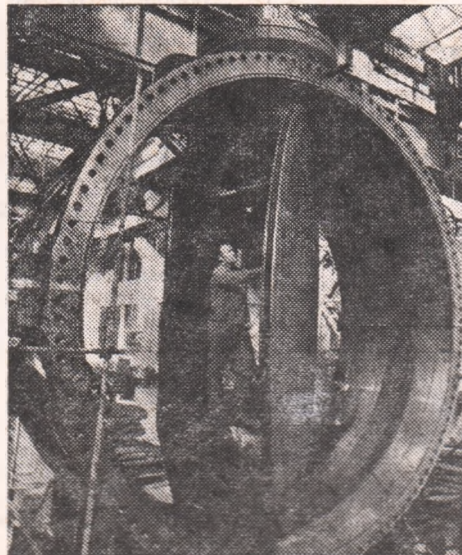
Un amplu program de investiții cu caracter economic și social-cultural a fost realizat într-o cadență mai accelerată decât se prevăzuse prin plan, cu efecte favorabile, între altele, asupra apropierii nivelurilor de industrializare ale Republicii Cehe și Republicii Slovace.

Rezultatele favorabile obținute în activitatea productivă, creșterea susținută a venitului național, au făcut posibilă majorarea continuă a veniturilor bănești ale populației, în condițiile menținerii prețurilor de vânzare cu amănuntul la nivelul anului 1970.

Tendențe fundamentale în dezvoltarea economiei

PORNIND de la structura producției materiale și de la nivelul calitativ de dezvoltare a forțelor de producție, atinse pînă în prezent, proiectul celui de-al șaselea plan cincinal de dezvoltare economică (pe perioada 1976—1980), care va fi supus spre examinare apropiatului Congres — al XV-lea — al Partidului Comunist Cehoslovac, prevede concentrarea eforturilor pentru soluționarea unor probleme de mare importanță, de care depinde dezvoltarea și modernizarea societății în Cehoslovacia, satisfacerea la un nivel tot mai înalt a nevoilor materiale și spirituale crescînde ale populației sale.

Noul plan cincinal este menit — în contextul cerințelor interne tot mai complexe și al unor influențe defavorabile pe

O piesă-gigant de 190 tone, finisată în uzina cehoslovacă CKD, înainte de a fi expediată la hidrocentrала de la Dalesice

piața mondială — să promoveze cu prioritate tendințele determinante pentru progresul viitor al economiei naționale: menținerea caracterului stabil al creșterii, în condițiile participării mai intense a țării la diviziunea internațională a muncii; expansiunea proporțională, dinamică și echilibrată a sectoarelor economice; continuarea transformărilor structurale; creșterea în ritm accelerat a productivității muncii; dezvoltarea armonioasă a celor două republici etc.

Intrucît dezvoltarea viitoare a economiei este de neconceput fără utilizarea mai intensivă a tuturor factorilor de creștere economică, o sarcină fundamentală a planului o constituie introducerea mai rapidă în practică și utilizarea deplină a cuceririlor științei și tehnicii, obținute în cadrul activității proprii de cercetare sau pe plan internațional, utilizarea mai judicioasă, mai eficientă a fondurilor de investiții, precum și a bazei tehnico-materiale existente. Ceea ce va permite să se mențină dinamica creșterii economice realizate pînă în prezent, prevăzîndu-se în anii 1976—1980 majorarea cu 27—29% a venitului național și cu 32—34% a producției industriale (ritmul fiind mai accelerat în construcțiile de mașini, chimie, energetică și metalurgie).

Priorități sectoriale

ÎN ACEST CADRU, industria construc-tore de mașini ar urma să-și sporească producția cu 48—51% și să se orienteze

cu prioritate către produse de înalt nivel tehnic, competitive pe piața mondială (livrările sale pentru export urmînd să crească cu 72—74%), precum și către echipamentele necesare reutilizării capacităților de producție sau construirii noilor unități industriale în țară. Un obiectiv de maximă importanță pentru industria construc-tore de mașini, îl constituie accelerarea modificării structurii producției sale, restrîngerea gamei sortimentelor, îndeosebi pe calea adîncirii cooperării și specializării pe plan internațional.

În domeniul energiei, avîndu-se în vedere faptul că o parte mereu crescîndă din consumul total de combustibili și energie, ajungînd la circa 35% în 1975, se acoperă din import, în viitor se va aplica un regim strict de economii în acest domeniu. Activitatea de cercetare și dezvoltare este, de asemenea, axată pe studierea posibilităților de a realiza tehnologii de producție și tipuri de mașini și utilaje cu consum mai redus de materii prime și combustibil, depunîndu-se concomitent eforturi pentru lărgirea bazei proprii de materii prime.

Alături de reducerea consumului de materii prime și materiale, economisirea forței de muncă devine în viitor un criteriu tot mai important în aprecierea eficienței economice a unităților productive și, îndeosebi, a oportunității investițiilor proiectate. Aceasta, deoarece pentru perioada 1976—1980 se prevede că efectivul forței de muncă ocupate în economie va crește numai cu 184 mii persoane, ceea ce reprezintă ceva mai mult de jumătate din sporul înregistrat în cincinalul precedent.

Unul dintre sectoarele economice care se vor bucura de o atenție specială în anii viitori va fi agricultura, prevăzîndu-se o creștere cu 14—15% a producției sale comparativ cu perioada 1971—1975; ea are drept sarcină fundamentală să asigure în perspectivă deplină aprovizionare a populației cu produse alimentare și a industriei prelucrătoare cu materii prime, din producția internă. Prin extinderea cu precădere a producției vegetale, acest obiectiv urmează a fi atins în următorii 2—3 ani în sectorul cerealiilor, iar în domeniul legumiculturii și pomiculturii se apreciază că va fi nevoie de 10—15 ani.

CEHOSLOVACIA figurează în prezent pe locul al patrulea, printre partenerii comerciali ai României, în anii 1971—1975 înregistrîndu-se un spor de peste 50% al volumului schimburilor de mărfuri. După cum s-a arătat în comunicatul asupra vizitei oficiale de prietenie în România, efectuată anul trecut de președintele guvernului R. S. Cehoslovace Lubomir Strougal, în perioada următoare o atenție deosebită, se va acorda lărgirii și adîncirii cooperării și specializării în producție între cele două țări, cu precădere în domeniul construcțiilor de mașini, electrotehnicii și electronicii, metalurgiei și chimic.

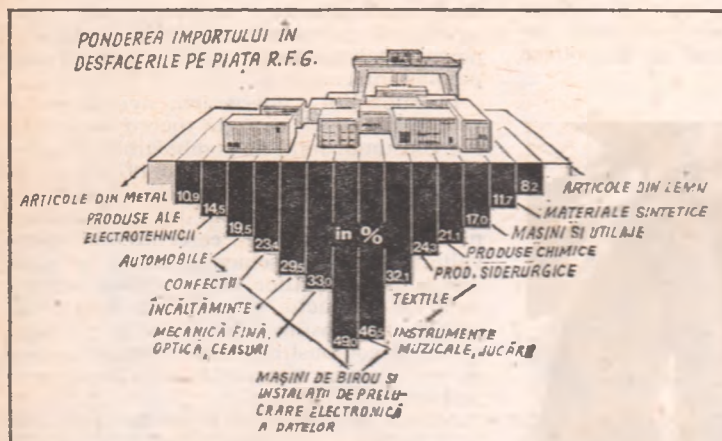
Astfel, obiectivul lărgirii și îmbunătățirii în actualul cincinal a participării Cehoslovaciei la diviziunea internațională a muncii se reflectă — pe planul relațiilor tradiționale de prietenie și colaborare româno-cehoslovace — în dezvoltarea și diversificarea continuă a legăturilor reciproce.

Alexandrina POPA
INSCIN

Presiunea importului

APROAPE jumătate din necesarul pieței vest-germane a mașinilor de birou și a

Bancnotă „falsă” cu putere de circulație

ÎN Italia cantitatea de monedă metalică măruntă este estimată la numai 4 dolari pe locuitor, față de 17 dolari în Franța, 21 în Anglia și 30 dolari în R.F.G., iar monetăria statului nu face față cererii crescînde de asemenea monedă.

Penuria de monedă metalică măruntă a avut în Italia câteva consecințe neaștep-

tate, între care faptul că o serie de bănci comerciale au început să tipărească propriile lor cecuri cu valori nominale de 50, 100, 150 și 200 de lire (vezi fotografia). Durata legală de circulație a acestora este de trei ani. Ele vor înlocui timbrele poștale, acadelele și celelalte obiecte mărunt pe care multe întreprinderi italiene le folosesc acum în loc de monedă metalică. Cecurile respective, în afara costului lor redus (de circa 10 lire), mai prezintă și avantajul că reprezintă o formă ieftină de publicitate pentru băncile comerciale emitente.

Uzină experimentală a studenților

STUDENTII Institutului de electrotehnică și mecanică „V. I. Lenin” din Bulgaria dispun în prezent de o uzină experimentală proprie, care cuprinde un atelier mecanic, un atelier de asamblare, o

instalațiilor pentru prelucrarea electronică a informațiilor este acoperită din import. La acest rezultat, care la prima vedere poate să surprindă, ajunge o cercetare recentă a Institutului de cercetări economice Ifo din München. O situație asemănătoare domnește, așa cum se poate vedea din grafic, pe piața jucăriilor și a instrumentelor muzicale, unde producătorii autohtoni dețineau în trecut poziții mult mai puternice. Dar și pentru o serie de alte ramuri în care industria vest-

germană are o bine cunoscută capacitate și tradiție. presiunea importului se face simțită, cum arată ponderile consemnate de cercetătorii institutului amintit. Aceștia caută explicația nu atât în competitivitatea propriu-zisă a ramurilor în raport cu alte țări, cât în ceea ce numesc „ieftinătatea internațională excesivă a mărcii vest-germane” în trecut.

forjă (cu o secție de tratament termic), o topitorie și mai multe laboratoare. Uzina se află într-un proces continuu de extindere, fiind montate mereu utilaje noi, moderne.

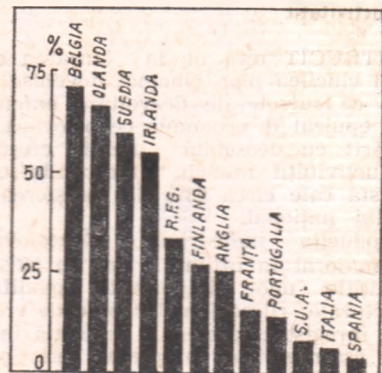
În cursul lucrărilor practice, efectuate aici sub conducerea cadrelor didactice, sint verificate în practică soluții științifice elaborate de profesori și studenți, se fabrică prototipuri pentru încercare, se realizează partea practică a lucrărilor de diplomă. Totodată, în perioada stagiilor studenții execută comenzi lansate de diverse întreprinderi, pe bază de contract, astfel încît uzina tinde să treacă pe gestiune proprie în cadrul institutului amintit.

Orașe alimentate cu energie solară

PROBLEMA utilizării energiei solare este pe cale de a depăși etapa experimentărilor sau a aplicațiilor de strictă specialitate (de pildă, pentru culturile în seră), pe măsura rezolvării unor aspecte legate de eficiența sa economică. Din dezbaterile care au avut loc recent la două congrese de specialitate (Göttingen, sfîrșitul lunii februarie, și Toulouse, începutul lui martie) a rezultat că stadiul actual al cunoștințelor tehnice privind captarea energiei solare poate permite acoperirea a 50% din necesarul tehnic ai gospodăriilor chiar în zona temperată. Pe de altă parte, așa cum s-a anunțat în cadrul Congresului de la Toulouse, este în curs de pregătire construirea unei centrale solare cu o capacitate de 500—1000 kW; aceasta ar putea interesa în perspectivă numeroase țări în curs de dezvoltare care nu dispun de combustibili fosili.

O industrie „bătrînă”, dar încă importantă

ÎN DIFERITE ȚĂRI industrializate din Occident, industria confecțiilor și-a văzut locul redus în ultimii ani în favoarea importurilor din țări în curs de dezvoltare. Iată însă că în condițiile generate de criza economică această ramură este din nou considerată a fi încă foarte importantă pentru economia națională și a merita sprijin guvernamental. În Marea Britanie, unde industria confecțiilor a fost alături de cea textilă printre primele în ascensiunea industrializării, aproximativ 20 milioane de lire sterline vor fi acordate acestei ramuri în cadrul unui program de stimulare anunțat de guvern. Se speră că aceasta va determina investiții totale de 100 milioane lire sterline. Obiectivul este o mai mare productivitate (se consideră posibilă

Ponderele importului de confecții, în % din consumul total, în câteva țări capitaliste.

creșterea ei cu 50%) și de aici un spor de competitivitate care să ducă la recuperarea unei părți din piața internă. În prezent importul de confecții, în valoare de 500 milioane lire sterline în decursul anului trecut, acoperă aproximativ 25% din consumul intern.

Industria britanică a confecțiilor, cu vânzări de peste 1,5 miliarde lire sterline în 1974, utilizează 300 000 oameni, din care două treimi în regiuni în care proporția șomajului este mai ridicată decît media pe plan național.

După unele opinii, pînă în anul 2000 s-ar putea ajunge la alimentarea cu energie a unor orașe de mărime mijlocie, pe baza captării energiei solare. Pînă se va ajunge la o asemenea performanță, se află în

curs de elaborare sau aplicare numeroase proiecte de mai mică amploare, cum sînt încălzirea unui cinematograful din Paris, încălzirea și alimentarea cu apă caldă a unei creșe din Ajaccio (Corsica) sau încălzirea apei dintr-o piscină la Wiehl (R.F.G.) — vezi figura de mai sus.

GLOSAR

„Facilități petroliere“

„FACILITĂȚILE PETROLIERE“ (oil facility) reprezintă o modalitate de creditare avantajoasă a acelor țări membre ale Fondului Monetar Internațional (F.M.I.) a căror balanță de plăți a fost cel mai mult afectată de creșterea prețului petrolului și al produselor petroliere. Ea a fost instituită de F.M.I. la 13 iunie 1974. Țările beneficiind de asistență financiară în cadrul „facilităților petroliere“ s-au angajat să nu introducă, respectiv să nu intensifice restricțiile asupra comerțului și plăților curente și în același timp să adopte măsuri interne, pe termen mediu, care să asigure o îmbunătățire a situației balanței lor de plăți.

Fondurile necesare au fost puse la dispoziția F.M.I. de 9 țări în 1974 și de 15 țări în 1975. În total (pentru cei doi ani) de 17 țări, care au imprumutat F.M.I. cu aproape 7 miliarde D.S.T.

De „facilitățile petroliere“ au beneficiat în total în acești doi ani un număr de 55 țări membre ale F.M.I. (40 de țări, care au luat cu imprumut 2,58 miliarde D.S.T. în 1974 și 43 de țări, luând cu imprumut 3,94 miliarde D.S.T. în 1975). Imprumuturile respective sînt acordate de F.M.I. pe șapte ani, restituirea lor urmînd să se facă în cote trimestriale egale începînd cu sfîrșitul celui de-al treilea an. Dobînda percepută de F.M.I. este de 7% pe an pentru imprumuturile acordate în 1974 și de 7½% pe an pentru cele acordate în 1975.

Dobînda ce va fi plătită de F.M.I. țărilor care i-au pus la dispoziție fondurile este de 7% pe an pentru cele din 1974 și de 7½% pe an pentru cele din 1975.

Pe lista țărilor furnizoare figurează: Abu Dhabi, Austria, Belgia, Canada, R.F.G., Iran, Kuwait, Olanda, Nigeria, Norvegia, Oman, Arabia Saudită (principală furnizoare în fiecare din cei doi ani), Suedia, Elveția, Trinidad-Tobago, Venezuela. Printre cele 55 de țări beneficiare se numără state ca Anglia, Italia, Noua Zeelandă, Finlanda, Grecia, Turcia, Spania, Portugalia, Iugoslavia, Argentina, Pakistan și altele.

D. D.

Harold Wilson

Stela Turlea, Buhuși — 1) Harold Wilson, economist de formație, a studiat între altele la Ox-

ford, unde a fost și lector pentru științe economice începînd din 1938. A fost consilier economic în Ministerul de Război, în cel al Minelor, în cel al Combustibilului și Energiei, subsecretar de stat pentru schimburile externe la Ministerul Comerțului, ministrul comerțului (1947—1951) etc. Este membru al Parlamentului din 1945 fără întrerupere; din 1963 a

fost liderul Partidului laburist.

Printre lucrările sale se numără: „O nouă politică pentru carbune“ (1945), „In locul dolarilor“ (1952), „Războiul împotriva sărăciei în lume“ etc. Harold Wilson a îndeplinit funcția de prim-ministru al Angliei în patru rânduri, în 1964—1970 și din martie 1974 pînă în martie a.c., cînd și-a anunțat demisia din funcția de lider al Partidului laburist la cîteva zile după împlinirea vîrstei de 60 de ani. Perioada de aproape opt ani cît a fost premier a fost mai lungă decît a oricărui din predecesorii săi în timp de pace și este legată de cîteva acțiuni importante din istoria economică postbelică a Angliei (devalorizarea lirei sterline în 1967, eforturile ulterioare pentru restabilirea echilibrului balanței de plăți, negocierile aderării la Piața Comună etc.).

În ultimii ani raporturile dintre România și Marea Britanie au cunoscut o evoluție ascendentă, o contribuție substanțială în această privință aducînd-o convorbirile la nivel înalt dintre cele două țări. În cursul anu-

lui 1975 președintele Nicolae Ceaușescu a avut convorbiri cu primul ministru Harold Wilson în luna iunie la Londra, apoi la Helsinki cu ocazia C.S.C.E. și ulterior la București, cu ocazia vizitei oficiale întreprinse de premierul Wilson între 16 și 18 septembrie — prima vizită a unui prim-ministru englez în România după cel de-al doilea război mondial.

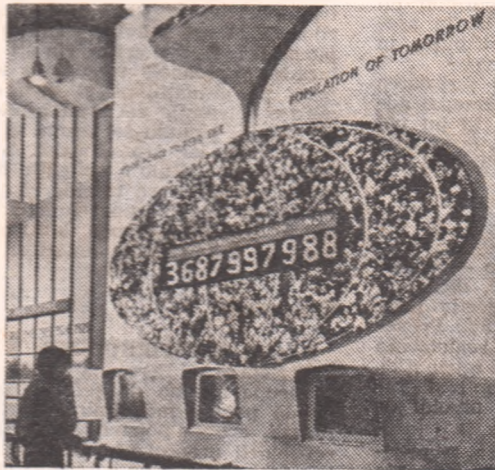
2) Noul premier al Angliei, James Callaghan, s-a născut în 1912, ocupînd între altele funcțiile de ministru de finanțe (1964—1967), ministru de interne (1967—1970), iar în ultimii ani pe cea de ministru de externe. Este membru al Parlamentului din anul 1945.

3) Votul pentru alegerea liderului Partidului laburist de către cei 317 parlamentari ai acestui partid este secret.

4 miliarde de locuitori

Populația globului a atins duminică 28 martie a.c. nivelul de 4 miliarde. Un calculator instalat la Muzeul științei și industriei din Chicago (vezi fotografia), programat să înregistreze creșterea populației care este de 2,2 persoane pe secundă a consemnat evenimentul. Pentru

creșterea populației globului cu ultimul miliard de locuitori au fost necesari 15 ani, față de 31 ani pentru atingerea celui de-al treilea miliard (în 1961) și 80 de ani pentru a ajunge de la 1 la 2 miliarde (în 1930). Inițial pragul de 4 miliarde era așteptat să fie atins anul trecut, dar creșterea populației globului a înregistrat o anumită încetinire față de prognoze. În prezent ea sporește cu 1,8% pe an.

Turism internațional

Florin Lungeanu, Turda — 1) Frumusețile țării noastre ca și dezvoltarea bazei materiale a turismului și modernizarea rețelei rutiere se numără printre factorii care au determinat creșterea fluxului de turiști străini în țara noastră. Față de 104 427 în anul 1936 (dintre care cea mai mare parte au vizitat numai Bucureștiul), numărul turiștilor străini a fost de 100 000 în anul 1960, pentru a spori la 2 700 000 în 1971 și 3 900 000 în 1974,

ultimul an pentru care dispunem de date. Principala zonă de atracție turistică rămîne litoralul Mării Negre, dar o intensificare a traficului turistic s-a înregistrat și în alte regiuni ale țării. În acest scop în actualul cincinal se va acționa în continuare pentru modernizarea bazei materiale a turismului și, îndeosebi, pentru dezvoltarea stațiilor montane și de tratament. 2) Nu dispunem deocamdată de date privind mărimea medie a sejurului turiștilor străini în țara noastră. 3) Un studiu referitor la anul 1970 evidențiază că 42,6% din turiștii străini au sosit în țara

noastră cu mijloace de transport auto, 39,1% cu trenul, 15% pe calea aerului, iar 3,3% cu vaporul. 4) Prognozele ale U.I.O.O.T. indică faptul că, pe plan mondial, numărul turiștilor peste hotarele țării lor urmează să crească la 250—280 milioane de persoane în 1980, pentru a se apropia în 1990 de un miliard. Este vorba deci de un fenomen de masă, a cărui amploare marchează o tendință de creștere.

Fier vechi

Cornel Moldoveanu, Cimpina — Creșterea cantităților de deșeuri solide (în S.U.A., de pildă, ies din uz anual 24 milioane de aparate electrotcasnice) creează necesitatea de a le găsi o utilizare productivă, în loc de a fi lăsate să ruginească în diferite locuri mai mult sau mai puțin dosnice. Totuși, industria siderurgică din diferite țări rămîne încă reticentă în a utiliza ca materie primă mașinile de spălat, frigiderele și alte aparate mari de uz casnic de folosință îndelungată, devenite inutilizabile, din cauza componentelor nemetalice ale aparatelor. În S.U.A. oferta anuală de fier vechi este estimată la circa 900 milioane de tone, dar industria siderurgică nu utilizează din această cantitate decît 55 mil. t. (anul trecut chiar mai puțin — 40 mil. t.), așa încît stocurile actuale ar putea ajunge pentru circa două decenii.

Resorbirea cantităților crescînde de deșeuri nu se va putea realiza fără o sporire a utilizării lor în industria siderurgică. Un experiment întreprins recent de o mare firmă americană (Whirlpool Corp.), relatat în *International Herald Tribune* (24 martie), evidențiază că reciclarea deșeurilor respective este fezabilă atît din punct de vedere tehnic, cît și economic. De menționat că la topire au fost trimise aparatele în întregime, fără a li se înlătura izolația de porțelan, componentele din material plastic, motorul sau alte componente neferoase. Singurul inconvenient mai important este că oțelul rezultat s-a dovedit a fi puțin cam fragil, din cauza prezenței a prea mult cupru, provenit din motoarele electrice. Chiar acest oțel poate avea însă numeroase întrebunțări, iar motoarele electrice nu sînt greu de înlăturat.

Prin utilizarea fierului vechi, consumul specific de energie la producerea oțelului se reduce cu pînă la 75% față de situația cînd se utilizează ca materie primă minereu de fier.

Retribuția absolvenților

VASILE GRIGORAȘ, Timișoara — Retribuirea dv. este reglementată prin art. 35 lit. b din Legea nr. 57/1974. Potrivit acestei reglementări, absolvenții învățământului superior care anterior terminării studiilor au avut activitate retribuită, se încadrează — după promovarea examenului de licență respectiv diplomă, dacă au ocupat o funcție pentru care se cer studii medii — cazul dv. — la nivelul de bază, sau cu o retribuție tarifară care să le asigure o clasă în plus față de cea avută în cazul în care retribuția prevăzută pentru cel de al doilea an este mai mică sau egală cu cea anterioară. În consecință, dacă în prezent sînteți tehnician la clasa 22 de retribuire, urmează să fiți încadrat la clasa 23. Menționăm că, spre deosebire de prevederile art. 35 lit. c, în cazul dv. nu se cere ca să fi absolvit cursurile în specialitatea funcției avute.

Acordarea retribuției

FLORIAN TEODORESCU, Crevedia — Potrivit art. 43 din legea retribuirii, pentru personalul administrativ, de deservire și pază din toate compartimentele și pentru alte categorii care nu contribuie nemijlocit la realizarea sarcinilor ce decurg din planul unității, acordarea retribuției tarifare se poate face numai în funcție de realizarea sarcinilor proprii de muncă. Pentru personalul susmenționat, nu se aplică, deci, prevederile art. 41. Acesta primește retribuția tarifară integral, chiar și atunci cînd nu s-au realizat, în întregime, unele sarcini decurgînd din planul unității. Nu poate beneficia, în asemenea situații, de adaosul la retribuție, în cazul depășirii sarcinilor respective. Funcțiile la care vă referiți în scrisoarea dv. fac parte din categoriile de personal administrativ, de deservire și pază, și nu pot primi adaosul prevăzut de art. 39, după cum nici nu li se poate diminua retribuția.

Sanctiune disciplinară

GRIGORE TOCACIU, Baia Mare — Atunci cînd s-a adoptat Legea nr. 1/1970, diferența între treptele de retribuire, respectiv între gradele succesive, era de circa 5%. Prevederea cuprinsă la art. 13 lit. c reglementa unitar diminuarea temporară a retribuției, atît în cazul celor încadrați pe trepte și grade, cit și a celor retribuiți la nivelul de bază.

În urma majorării, cu precădere, a retribuțiilor mici, din anii 1973—1975, diferența între treptele de retribuire succesive s-a modificat. Pentru a păstra echitatea în aplicarea sancțiunii, art. 13 din Legea nr. 1/1970, permite acordarea lor gradată, în funcție de gravitatea abaterii, astfel că este posibil, fie să se dea alte sancțiuni decît cele prevăzute la lit. e, fie — în cazul celor încadrați pe trepte, să se retragă temporar 2 sau 3 trepte, în raport de împrejurările în care s-a săvîrșit abaterea.

Indemnizații de transfer

DIMITRIE PREOTEASA, București — Din datele ce ne comunicați, rezultă că încă din anul 1971 aveți domiciliul în București. În această situație, fiind transferat din altă localitate, unde ați locuit ca flotant, în localitatea de domiciliu, nu este îndeplinită condiția esențială prevăzută de art. 75 din Legea nr. 57/1974, care presupune transferarea dintr-o localitate unde personalul a avut domiciliul, în alta.

În ce privește denumirea funcției în care ați fost încadrat ea nu apare în nomenclatorul cuprins în anexa II-a la Legea nr. 57/1974. Potrivit acestei legi nu este posibil să se utilizeze alte funcții decît cele expres prevăzute în această anexă. Întrucît nu ați precizat ramura de activitate din care face parte unitatea unde lucrați, nu vă putem comunica funcția similară, prevăzută în anexele legii.

Vechime neîntreruptă

DR. IANCU WALFSHANT, București — Pensionarul de invaliditate reincadrat în muncă, în termen de trei luni de la încetarea stării de invaliditate, are vechime neîntreruptă în muncă și în aceeași unitate beneficiînd de toate drepturile pe care această vechime le conferă.

În ce privește retribuirea pensionarilor reincadrați, aceasta este reglementată prin art. 200 din legea retribuirii, pentru toate categoriile de pensionari. Potrivit acestei reglementări — în primele 30—90 de zile de la reincadrare, pensionarii, inclusiv cei de invaliditate de gradul III, sînt retribuiți la nivel de bază, urmînd ca ulterior în funcție de calitățile și aptitudinile lor profesionale, să li se stabilească o retribuție care să țină seama de funcția ocupată anterior și de nivelul de retribuire avut. Singura condiție cerută de lege este să se asigure o justă corelare cu personalul din unitatea respectivă, încadrat în aceeași funcție.

Din cele de mai sus, rezultă că veți putea fi încadrat în gradația a IV-a avută anterior pensionării și întreruperii temporare a activității, dacă unitatea va avea la dispoziție fondul de retribuire necesar.

Derogare

HORAȚIU MUNTEANU, Cimpina — Din scrisoarea dv. rezultă că ați ocupat funcția de maestru, fiind retribuit ca atare. Ulterior ați fost trecut, în interesul serviciului în aceeași unitate, ca tehnician proiectant. Retribuirea dv. se stabilește potrivit prevederilor HCM nr. 69/1975 — anexa nr. 12 lit. c punctul 1 și 2 potrivit cărora unitățile pot încadra persoanele trecute în funcții inferioare, pe gradații, astfel încît să li se asigure o retribuție cel mult egală cu retribuirea avută, ținîndu-se seama de calitățile și aptitudinile lor profesionale. Această posibilitate nu constituie o obligație pentru conducerea unității, care trebuie să țină seama și de faptul că ați ocupat funcția de maestru o scurtă perioadă (cîteva luni) și că ați revenit la cea deținută anterior.

Delegație

I.J.C.M. ȘANTIERUL NR. 2 CONSTRUCȚII, Roman — Persoana desemnată temporar să ocupe funcția de șef contabil și să răspundă pentru îndeplinirea sarcinilor acestei funcții, are — potrivit art. 74 (1) din legea retribuirii dreptul să primească în locul retribuției funcției pe care este încadrat, retribuția pentru funcția pe care, temporar o îndeplinește. Persoana numită temporar beneficiază de noua retribuție numai dacă nu este locuitorul de drept al persoanei titulară. Atunci cînd retribuția este stabilită la mai multe nivele (de bază și gradații), cel încadrat temporar se retribue la nivelul de bază, sau la o gradație care să-i asigure o creștere a retribuției cu 5%. În cazul cînd funcția deținută temporar este retribuită și cu o indemnizație de conducere, se acordă indemnizația corespunzătoare la nivelul minim. În cazul înlocuirii celor aflați în concediu precum și unei lipse mai mică de 30 de zile calendaristice, nu se plătește nici o diferență.

Potrivit HCM nr. 69/1975 (anexa nr. 2 lit. b) retribuirea cadrelor de conducere care nu îndeplinesc condiția de studii superioare, se face cu o clasă de retribuire sub cea prevăzută pentru funcția respectivă.

Retribuire

IOSIF VIGNARI, Suplacu de Baicu, Bihor — Atunci cînd veți absolvi cu examen de diplomă, facultatea de studii economice, veți putea fi menținut în aceeași funcție și gradație. Veți fi retribuit cu o clasă în plus, deoarece, între timp veți îndeplini condițiile de studii și vechime prevăzute pentru funcția ocupată.

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul numărului 14 din 9 aprilie 1976

— A 55-a aniversare a P.C.R. Industrializarea — condiție esențială a progresului, independenței și suveranității naționale (dr. Gh. Ciulbea) 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Cincinalul 1976—1980: ritmuri, structuri, eficiență. Imperativele vitale ale realizării venitului național (Gheorghe Obreja) 3

— Plan-angajamente: cum le realizăm? Atingerea în termen a parametrilor proiectați (Cosică Chițimia) 5

— Rolul și funcțiile producției nete în sistemul indicatorilor valorici (Ionel Dumbravă) 7

— Industria alimentară față în față cu exigențele consumatorilor (dr. ing. Gheorghe Manec) 10

— Comerț exterior: Prima condiție a exportului eficient — reacția promptă la dinamica pieței (E. Barbu, A. Buzi, I. Neagu) 12

— Zonarea turistică, componentă a sistematizării teritoriului (III) 14

CONDUCERE—ORGANIZARE

— Experiențe în actualitate. Perfecționarea cadrelor de conducere la locul de muncă. (Nicolae Oprea, Constantin Samoila) 15

TEORII—IDEI

— Rentabilitatea — semnificații și limite în aprecierea eficienței activității economice. (Cornel Iuga) 16

— Resursele naturale într-o viziune originală (Ihor Lemnij) 18

— Omul — tehnica — mediul. Ecologie și politică. „O confirmare a validității metodei marxiste”. Interviu cu prof. Giuseppe Presi-pino 19

— Școli ● curente ● economiști. O nouă contestare radicală a „economics”-ului (dr. Ioan Cristescu) 20

— Consultație: În sprijinul candidaților la examenul de admitere în învățământul economic superior. Criza generală a capitalismului (prof. univ. dr. Niță Dobrotă) 22

— Cea de a V-a Conferință mondială pentru studierea viitorului. O punte solidă între problemele viitorului și ale dezvoltării (dr. Mihai Botez) 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— În țările O.C.D.E. Șomajul și dilemele politicii economice (L. Stroja) 25

— R.S. Cehoslovacă. Imperativele dezvoltării intensive (Alexandrina Popa) 27

Redacția și administrația: Calea Dorobanților nr. 11—25, București 22, Sectorul 1, telefon 12 13 69

Coat I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 București

Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Științei”

NECESITATEA ÎNCHEIERII ASIGURĂRII PENTRU AVARII AUTO

După cum știm cu toții viața înseamnă mișcare, o continuă și perpetuă mișcare. Primăvara, sezonul care a început, a scos de la iarnă mii de autoturisme. Automobilistii care nu au condus de multă vreme sînt dornici să se avînte pe întinsele șosele. Explozia rutieră declanșată de primăvară sugerează nu numai ideea de mișcare ci și ideea că relația OM—MAȘINĂ, uneori conflictuală, are la limita extremă **accidentul de circulație**. Riscurile cu care este confruntat omul de la volan sînt numeroase și este firesc ca epoca modernă să creeze și mijloace eficiente pentru contracararea urmărilor acestor riscuri. Unul din aceste mijloace, care totdeauna trebuie să existe înaintea neprevăzutului, este și **asigurarea**.

Răspunzînd solicitărilor primite din partea automobilistilor în legătură cu asigurarea pentru avarii auto, cunoscută și sub denumirea de asigurarea casco, ADAS își face o datorie arătînd că această asigurare este la fel de necesară oricărui deținător de autoturism chiar și în condițiile existenței asigurării prin efectul legii de răspundere civilă auto. După cum este cunoscut, prin asigurarea de răspundere civilă auto, pentru care fiecare deținător de autovehicul — persoană fizică — plătește o primă anuală de asigurare de 350 lei, asiguratul este apărat de consecințele financiare ale pagubelor pricinuite altor persoane, ca urmare a unui accident de autovehicul produs din culpa sa, nu însă și pentru avariile suferite în accidentul respectiv la propriul său autovehicul. De asemenea, nu este acoperit pentru pagubele produse autovehiculului său : prin accidente de care nu răspunde un deținător de autovehicul cuprins în asigurarea prin efectul legii ; prin accidente în care nu sînt implicate alte autovehicule ; prin alte accidente decît cele de circulație ; ca urmare a unor calamități naturale.

Pentru ca proprietarii de autoturisme să poată beneficia de despăgubiri de asigurare și pentru pagubele la propriul autoturism care nu sînt acoperite prin asigurarea de răspundere civilă auto, este necesar să încheie la ADAS o asigurare facultativă pentru cazurile de avarii (casco), în baza căreia ADAS plătește despăgubiri în următoarele cazuri :

a) Autoturismul a fost avariat datorită faptului că în timpul circulației s-a ciocnit, s-a lovit sau izbit :

— din culpa conducătorului auto respectiv, cu un alt autovehicul sau cu orice alt fel de vehicul ;

— din culpa unei terțe persoane, cu vehicule necuprinse în asigurarea prin efectul legii de răspundere civilă ;

— de orice corpuri mobile și imobile aflate în afara autoturismului asigurat.

b) Autoturismul a suferit avarii ca urmare a faptului că în timpul mersului a derapat, s-a răsturnat, a căzut în șanț sau prăpastie ori în apă sau a fost lovit de orice corpuri cum ar fi copaci, bolovani, pietre etc.

c) Autoturismul aflat în circulație sau în staționare a fost avariat de un autovehicul neidentificat.

d) Autoturismul aflat în staționare a fost ciocnit, izbit, lovit sau zgîriat fie de autovehicule necuprinse în asigurarea prin efectul legii de răspundere civilă auto, fie de pietoni, ori prin căderea pe autoturism a unor corpuri.

e) Autoturismul aflat în mers a fost avariat

ca urmare a defectării unor piese ale acestuia, care a pricinuit un accident prin ciocnire, răsturnare, derapare etc.

f) Autoturismul a fost avariat ca urmare a :

— incendierii lui ori a clădirii în care se afla garat autoturismul ;

— exploziei, urmată sau neurmată de incendiu, cum ar fi explozia rezervorului de carburanți sau a rezervorului de aer comprimat ;

— trăsnetului — urmat sau neurmat de incendiu ;

— inundației — care poate produce pagube și prin acoperirea cu un strat de apă a locului unde se afla garat sau parcat autoturismul ;

— altor calamități naturale, cum ar fi : ploaia torențială, grindina, furtuna, prăbușirea de teren etc., care pot produce pagube direct autoturismului sau indirect prin dărîmarea acoperișului unei construcții pe acel autoturism etc.

La asigurarea facultativă a autovehiculelor pentru avarii (casco), pe lângă cele arătate mai sus, ADAS mai acordă despăgubiri și pentru :

— cheltuielile de transport al autoturismului la atelierul de reparații cel mai apropiat de locul accidentului, care poate face reparația sau la locul cel mai apropiat de adăpostire a autoturismului, dacă acesta nu poate fi deplasat prin forță proprie ;

— pagubele produse autoturismului de avarieri prilejuite de măsurile luate în timpul producerii evenimentului asigurat, pentru salvarea autoturismului sau a construcției în care se afla acesta, precum și cheltuielile făcute în vederea limitării pagubelor, dacă acestea sînt necesare în urma unor pagube produse de cauze cuprinse în asigurare.

De reținut este și faptul că primele de asigurare sînt accesibile, iar prin condițiile de asigurare se acordă asiguraților și alte avantaje referitoare la posibilitatea :

— obținerii unei reduceri de 10%, dacă asigurarea se încheie direct la unitatea ADAS ;

— obținerii unor reduceri cu 15%, respectiv cu 25% sau 35%, corespunzător unui an de asigurare, respectiv a 2 ani sau 3 ani de asigurare anteriori, dacă contractul de asigurare se reînnoiește și dacă pentru anii anteriori nu s-au plătit ori nu se datorează despăgubiri la asigurarea de avarii ;

— plății primelor anuale de asigurare în 3,4 și 7 rate, iar în cazul reînnoirilor de contracte, în 10 rate subanuale.

În asigurarea auto pentru avarii (casco) pot fi incluse prin asigurări suplimentare și pagubele produse autoturismului asigurat ca urmare a furtului sau tentativei de furt al autoturismului, al unor părți componente sau piese ale acestuia, ori al unor bunuri din autoturism, precum și pagubele produse autoturismului în momentul în care acesta era condus de altă persoană decît asiguratul, plătinindu-se suplimentar prime de asigurare, care, în total, nu depășesc cuantumul de 45% din prima anuală prevăzută la asigurarea de bază (avarii — casco).

Este de relevant și faptul că celor care au avut contractate asigurări pentru avarii (casco) și au suferit pagube determinate de una din cauzele sus-menționate, ADAS le-a plătit, în anul 1975, despăgubiri de peste 35 milioane lei.

Asigurările pot fi încheiate prin împuternicirile ADAS, inclusiv prin filialele A.C.R. sau direct, la oricare unitate ADAS.

Credeți că numai un buletin meteorologic poate să vă convingă că primăvara a sosit?

Și comerțul poate s-o facă!

Priviți o vitrină, intrați în oricare din magazinele de specialitate ale lui, și o veți recunoaște imediat după... vestimentație.

Un bogat și variat sortiment de :

Confecții : pardesie, balonsaide, costume, rochii, taioare, fuste, pantaloni, sacouri, sarafane ; tricotațe : pulovere, scopolouri, bluze ;

lenjerie pentru interior ; țesături din pna, lână și mătase ;

încălțăminte cu fețe din piei naturale și sintetice, articole de marochinărie și galanterie.

MODELE NOI !

DESENE MODERNE !

